

**T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE ve SOSYAL BİLİMLER ANA BİLİM DALI
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI**

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE
KULLANILAN DERS KİTAPLARINDAKİ DİNLEME
ETKİNLİKLERİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hanife GEÇİM

Danışman
Doç. Dr. Lokman TANRIKULU

**NEVŞEHİR
Şubat 2022**

**T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE ve SOSYAL BİLİMLER ANA BİLİM DALI
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI**

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE
KULLANILAN DERS KİTAPLARINDAKİ DİNLEME
ETKİNLİKLERİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hanife GEÇİM

Danışman
Doç. Dr. Lokman TANRIKULU

**NEVŞEHİR
Şubat 2022**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan

Hanife GEÇİM

TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK

“Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki dinleme etkinliklerinin incelenmesi” adlı Yüksek Lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Hanife GEÇİM

Danışman
Doç.Dr. Lokman TANRIKULU

Türkçe ve Sosyal bilimler Ana Bilim Dalı Başkanı
Unvanı Adı SOYADI, İmza

KABUL VE ONAY SAYFASI

Doç.Dr. Lokman TANRIKULU danışmanlığında Hanife GEÇİM tarafından hazırlanan “Yabancı Dil olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Dinleme Etkinliklerinin İncelenmesi”adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yabancılar Türkçe Öğretimi Programı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

Danışman : .....
Üye : .....
Üye : .....

İMZA

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun ..... /..... /.....tarih ve .....sayılıkararı ile onaylanmıştır.

.....
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Öncelikle tez sürecimde büyük emeği olan öğrencilerine bir baba şefkatiyle yaklaşan bizlere hem bilimsel hem insani olarak desteklerini esirgemeyen kıymetli hocam Doç. Dr. Lokman TANRIKULU'na teşekkür etmek istiyorum. Yüksek lisans dönemim boyunca ve bundan sonra da her zaman manevi olarak yanımda olacağına eminim. Yine benden ve tüm öğrencilerindem emeklerini esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Mesut GÜN'e de teşekkürü borç bilirim. Bizlerin bu tezi yazıyor olmamızdaki en büyük paya sahip kişi Enstitü sekreterimiz kıymetli abim Habib İDİZ'e de yürekten teşekkürlerimi sunuyorum.

Çalışma sürecimde benim hep yanımda olan maddi ve manevi desteğini esirgemeyen canım aileme, çocukluğumdan beri beraber olduğum hem çalışma arkadaşım hem lisansta sıra arkadaşım hem de yüksek lisansta aynı sıralarda dirsek çürüttüğümüz bir ömür de yanımda desteğini istediğim canım arkadaşım Medine BAKIRDÖĞEN'e ve uzun yıllar çalışma arkadaşım olan yüksek lisansa başlamamız ve tez yazım sürecinde de günlük hayatta da desteğini hiçbir zaman esirgemeyen güzel kalpli arkadaşım Emine KARABIYIK'A süreçteki desteği için çok teşekkür ederim.

Hanife GEÇİM

Şubat 2022

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN DERS KİTAPLARINDAKİ DİNLEME ETKİNLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Hanife GEÇİM

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi, Şubat 2022
Danışman: Doç. Dr. Lokman TANRIKULU

ÖZET

Dil becerileri anlama (okuma-dinleme) anlatma (yazma-konuşma) becerileri olarak ikiye ayrılmıştır. Bu temel becerilerden biri olan dinleme becerisi anlama becerileri içinde yer almaktadır. Dinleme diğer tüm yabancı dillerde olduğu gibi Türkçenin yabancı dil olarak öğreniminde de diğer becerilere göre daha zor edinilen bir beceridir. Bu sebeple dinleme becerisini geliştirmeye yönelik etkinliklerin daha fazla ve etkili kullanılması gerekmektedir. Dinleme bölümlerini diğer bölümlerde olduğu gibi dinleme öncesi, sırası ve sonrası olarak ele almak gerekmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki dinleme bölümleri dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrası etkinlikleri bakımından incelenmiştir. (Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı, İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı, Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Ders Kitabı).Çalışmada ders kitaplarının dinleme bölümleri nitel araştırma yönteminden doküman incelemesi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2013) Çalışmada Dinleme Süreci Etkinlik Türleri (Leon,2009'dan akt. Tuzcu-Eken,2012'nin tablosundan faydalanılarak incelenmiştir. Ders kitaplarındaki dinleme bölümleri dinleme öncesi, sırası ve sonrası etkinlikleri; etkinlik türleri, etkinlik sayıları, dinleme sırası etkinlikleri, ders kitaplarındaki görsellerin kullanımı vb. açılardan incelenmiştir. Araştırma sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır.Dil öğretiminde ders kitapları hazırlanırken Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı ilkeleri kriter olarak alınmaktadır. Çerçeve programında dil öğretiminde bütün becerilere eşit önem verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Ancak materyaller incelendiğinde ve yapılan çalışmalara bakıldığında dinleme bölümü etkinliklerine daha az yer ve önem verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Her üç kitapta da dinleme öncesi etkinliklerin ihmal edildiği görülürken dinleme sırası ve dinleme sonrası etkinliklerine yeterince yer verilmiştir. Her üç kitaba ait dinleme etkinliklerinde görseller kullanılmış ama bazı dinleme etkinliklerinde görsellere yer verilmemiş bazılarında ise görsel metin uyumu olmadığı gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: dinleme, dinleme etkinlikleri, ders kitapları.

EXAMINATION OF LISTENING ACTIVITIES IN TEXTBOOKS USED IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Hanife GEÇİM

Nevsehir Hacı Bektas Veli University,
Institute of Social Sciences Department of Turkish and Social Sciences
Master Thesis, February 2022
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Lokman TANRIKULU

ABSTRACT

Language skills are divided into receptive (reading-listening) and productive (writing-speaking) skills. Listening skill, which is one of these basic skills, is included in comprehension skills. Listening is a skill that is more difficult to acquire in learning Turkish as a foreign language, as in all other foreign languages. For this reason, it is necessary to use more and more effective activities to develop listening skills. It is necessary to examine the listening sections as before, during and after listening, as in the other sections, for this reason, the listening sections in the textbooks used in Turkish teaching in the field were examined in terms of pre-listening, during-listening and post-listening activities. (Ankara University TÖMER New Hittite Turkish For Foreigners Textbook, Istanbul University Turkish Foreigners Textbook, Gazi University Foreigners Textbook). In the study, the listening sections of the textbooks were examined using the document analysis method from the qualitative research method. To Yıldırım and Şimşek (2013) The Listening Process Activity Types in the Study (from Leon, 2009 as cited in Tuzcu-Eken, 2012) were examined by making use of the table. Activities before, during and after listening sections in the textbooks; activity types, number of activities, listening order activities, use of visuals in textbooks, etc. were examined from different perspectives. As a result of the research, the following conclusions were reached. While preparing textbooks in language teaching, the principles of the Common European Framework of Reference for Languages are taken as the criteria. In the framework program, it is emphasized that all skills should be given equal importance in language teaching. However, when the materials are examined and the studies are examined, it is concluded that less place and importance is given to the activities of the listening section. While it is seen that pre-listening activities are neglected in all three books, listening and post-listening activities are sufficiently included. Considering the listening activities of all three books, it was observed that although visuals were used, some listening activities did not include visuals, and in others, it was observed that the visuals and the text were not compatible.

Keywords: listening, listening activities, textbooks.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK	ii
KABUL VE ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	2
1.1. Problem	2
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Varsayımlar	4
1.5. Sınırlılıklar	4
İKİNCİ BÖLÜM	5
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1. Yabancı Dil nedir?	5
2.2. Yabancı Dil Öğretiminin Önemi Yabancı dil öğretimi neden önemlidir?	6
2.3. Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programında (ADÖÇ) Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimine göre Dinleme	6
2.4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Yabancı Dil Olarak Türkçenin Tarihsel Süreci	8
2.5. Dil Öğretimi Becerileri nelerdir?	9
2.5.1. Dinleme-okuma dil beceri ilişkisi.....	10
2.5.2. Dinleme- yazma dil beceri ilişkisi	12
2.5.3. Dinleme-konuşma dil beceri ilişkisi	13
2.6. Dinleme etkinlikleri nelerdir?	13
2.6.1. Dinleme Öncesi Etkinlikler Nelerdir?	13
2.6.2. Dinleme Sırası Etkinlikler Nelerdir?	14
2.6.3. Dinleme Sonrası Etkinlikler Nelerdir?	15

2.7. Dinleme Türleri Nelerdir?	16
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	19
YÖNTEM.....	19
3.1. Araştırma Modeli	19
3.2. Evren ve Örneklem	19
3.3. Veri Toplama Araçları	19
3.4. Araştırma Sürecinin İşleyişi	20
3.5. Verilerin Çözümlemesi	20
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	21
BULGULAR VE YORUM.....	21
4.1. Alt Probleme İlişkin Bulgular	21
4.1.1. İlgili ders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri, etkinlik türü bakımından nasıldır?	23
4.1.2. İlgili ders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri, sayı bakımından nasıldır?	46
4.1.3. İlgiliders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri, dinleme öncesi etkinlikleri bakımından nasıldır?	51
4.1.4. İlgili ders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri, dinleme sırası etkinlikleri sayı bakımından nasıldır?	62
4.1.5. İlgili ders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri, dinleme sonrası etkinlikleri sayı bakımından nasıldır?	71
4.1.6. İlgili ders kitaplarının dinleme bölümlerinde görsel kullanılmış mıdır? Kullanılan görsellerin metinlere uygunluğu nasıldır?	81
BEŞİNCİ BÖLÜM	98
SONUÇ ve TARTIŞMA	98
KAYNAKÇA	105

TABLO LİSTESİ

Tablo 1.	Gazi Üniversitesi yabancılara Türkçe öğretim kitabı A1 seviyesine ait bilgiler.	24
Tablo 2.	Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A1 Temel Seviye Ders Kitabı dinleme metinlerine ait bilgiler.	25
Tablo 3.	İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1 seviyesi dinleme metinlerine ait bilgiler.	26
Tablo 4.	Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe öğretim kitabı A2 seviyesine ait bilgiler.	28
Tablo 5.	Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A2 Temel Seviye Ders kitabı dinleme metinlerine ait bilgiler.	29
Tablo 6.	İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A2 seviyesi dinleme metinlerine ait bilgiler.	31
Tablo 7.	Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe Öğretim Kitabı B1 seviyesine ait bilgiler.	32
Tablo 8.	Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B1 Temel Seviye Ders Kitabı dinleme metinlerine ait bilgiler.	34
Tablo 9.	İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B1 seviyesi dinleme metinlerine ait bilgiler	36
Tablo 10.	Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe Öğretim Kitabı B2 seviyesine ait bilgiler.	37
Tablo 11.	Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B2 Yüksek Seviye Ders Kitabı dinleme metinlerine ait bilgiler.	39
Tablo 12.	İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B2 seviyesi dinleme metinlerine ait bilgiler	40
Tablo 13.	Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe Öğretim Kitabı C1 seviyesine ait bilgiler.	42
Tablo 14.	Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit C1 Yüksek Seviye Ders Kitabı dinleme metinlerine ait bilgiler.	43
Tablo 15.	İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı C1 Seviyesi dinleme metinlerine ait bilgiler	45
Tablo 16.	İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı	81

Tablo 17.	İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı dinleme etkinlikleri görsel kullanımı	82
Tablo 18.	İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı.....	83
Tablo 19.	İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı.....	84
Tablo 20.	İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı.....	85
Tablo 21.	Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe öğretim kitabı A1 Ders Kitabı dinleme etkinlikleri görsel kullanımı	86
Tablo 22.	Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe öğretim kitabı A2 Ders Kitabı dinleme etkinlikleri görsel kullanımı	87
Tablo 23.	Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe öğretim kitabı B1 Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı	88
Tablo 24.	Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe öğretim kitabı B2 Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı	89
Tablo 25.	Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe öğretim kitabı C1 Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı	90
Tablo 26.	Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A1 Temel Seviye Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı	91
Tablo 27.	Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A2 Temel Seviye Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı	92
Tablo 28.	Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B1 Orta Seviye Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı	94
Tablo 29.	Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B2 Yüksek Seviye Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı	95
Tablo 30.	Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit C1 Yüksek Seviye Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı	97

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1.	Temel dil becerileri arasındaki ilişki.....	10
Şekil 2.	Dinleme Süreci Etkinlik Türleri (Leon,2009'dan akt. Tuzcu-Eken,2012, sayfa belirtilmemiş).....	23
Şekil 3.	A1 kitapları dinleme bölümü etkinlik kullanımı.....	46
Şekil 4.	A2 kitapları dinleme bölümü etkinlik sayısı.....	47
Şekil 5.	B1 kitapları dinleme bölümü etkinlik sayısı.....	48
Şekil 6.	B2 kitapları dinleme bölümü etkinlik sayısı.....	49
Şekil 7.	C1 kitapları dinleme bölümü etkinlik sayısı.....	50
Şekil 8.	İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri Kullanım Oranı.....	52
Şekil 9.	Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinlerinin kullanımı.....	53
Şekil 10.	Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A1 Temel Seviye Ders kitabı Dinleme Öncesi Etkinlikleri.....	53
Şekil 11.	İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri.....	54
Şekil 12.	Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri.....	55
Şekil 13.	Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A2 Temel Seviye Ders kitabı Dinleme Öncesi Etkinlikleri.....	55
Şekil 14.	İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri.....	56
Şekil 15.	Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri.....	57
Şekil 16.	Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B1 Orta Seviye Ders kitabı Dinleme Öncesi Etkinlikleri.....	57
Şekil 17.	İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri.....	58
Şekil 18.	Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri.....	59
Şekil 19.	Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B2 Yüksek Seviye Ders kitabı Dinleme Öncesi Etkinlikleri.....	59

Şekil 20. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri.....	60
Şekil 21. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri.....	61
Şekil 22. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit C1 Yüksek Seviye Ders kitabı Dinleme Öncesi Etkinlikleri	61

GİRİŞ

Bireyler farklı toplumlarla anlaşabilmek için; anlamak istedikleri dilin okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerini en iyi şekilde kullanmaya çalışırlar. Bu bağlamda bir dilin öğrenilmesinde dört temel beceri esas alınmaktadır. Karatay'a (2014) göre "Herhangi bir dilde yeterli olma durumu; bireyin anlama ve anlatmaya dayalı temel dil becerilerini etkin kullanabilmesi ile değerlendirilir." Karatay, H.(2014). Dil becerileri okuma, yazma, dinleme ve konuşma olarak dört temel beceri üzerinde işlenmekte ve incelenmektedir.

Anlama becerileri (okuma ve dinleme) ile anlatma becerileri (yazma ve konuşma) birbirinden tamamen bağımsız alanlar değildir Barın (2004:22). Ancak tüm dünyada okuma ve yazma becerileri ön planda tutulurken dinleme becerisi geri planda kalmaktadır. Oysa dört temel becerinin birbirini destekler şekilde dil öğretimi yapılması daha yerinde olacaktır.

Hem diğer dillere ait kitaplar hem de yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitapları literatürde farklı açılardan incelenmiştir. Dinleme alanında yapılan çalışmaların sonuçlarına baktığımızda ise dinleme bölümü etkinliklerinin diğer dil becerilerinden daha az olduğu tespit edilmiştir.

Bu bağlamda araştırmamızda dinleme etkinlikleri üzerinde durulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Problem

Dil öğretiminde dört temel beceri vardır. Bunlar: okuma yazma dinle ve konuşmadır. Bu becerilerden biri olan dinleme hem dünyada hem de ülkemizde ihmal edilmiş bir beceridir (Tüm 2016). Oysaki Arupa Dileri Ortak Çerçeve Programı'na göre bütün becerilere eşit önem verilmesi gerekmektedir. Bu durumdan hareketle Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki dinleme bölümleri dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrası etkinlikleri bakımından incelenmiştir. Çalışmada Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Temel Düzey(A1-A2), Orta Düzey (B1), Yüksek Düzey (B2-C1) ve İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (A1, A2, B1, B2, C1) ve Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe (A1, A2, B1, B2, C1) dinleme bölümleri incelenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kullanılan İstanbul Üniversitesi (A1, A2, B1, B2, C1) Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (A1-A2) Temel Düzey, (B1) Orta Düzey, (B2-C1) Yüksek Düzey ve Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe (A1, A2, B1, B2, C1) dinleme etkinliklerini incelemektir. Bu araştırmada cevap aranan sorular aşağıdaki gibidir:

- a. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (A1, A2, B1, B2, C1), Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1-A2 Temel Düzey B1 Orta Düzey B2-C1 Yüksek Düzey ve Gazi

Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe (A1, A2, B1, B2, C1) ders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri, etkinlik türü bakımından nasıldır?

- b. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (A1, A2, B1, B2, C1), Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1-A2 Temel Düzey B1 Orta Düzey B2-C1 Yüksek Düzey ve Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe (A1, A2, B1, B2, C1) ders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri sayı bakımından nasıldır?
- c. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (A1, A2, B1, B2, C1), Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1-A2 Temel Düzey B1 Orta Düzey B2-C1 Yüksek Düzey ve Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe (A1, A2, B1, B2, C1) ders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri, dinleme öncesi etkinlikleri bakımından nasıldır?
- d. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (A1, A2, B1, B2, C1), Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1-A2 Temel Düzey B1 Orta Düzey B2-C1 Yüksek Düzey ve Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe (A1, A2, B1, B2, C1) ders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri, dinleme sırası etkinlikleri sayı ve tür bakımından nasıldır?
- e. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (A1, A2, B1, B2, C1), Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1-A2 Temel Düzey B1 Orta Düzey B2-C1 Yüksek Düzey ve Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe (A1, A2, B1, B2, C1) ders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri dinleme sonrası etkinlik türü ve sayısı bakımından nasıldır?
- f. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (A1, A2, B1, B2, C1), Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1-A2 Temel Düzey B1 Orta Düzey B2-C1 Yüksek Düzey ve Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe (A1, A2, B1, B2, C1) ders kitaplarının dinleme bölümlerinde görsel kullanılmış mıdır? Kullanılan görsellerin metinlere uygunluğu nasıldır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Dinleme, yabancı dil öğrenenler için önemli bir beceridir (Vandergrift ve Goh, 2012). Dinleme anne karnında başlayarak hayatımızın her alanında var olan bizi dış dünyaya bağlayan önemli bir dil becerisidir ancak hem diğer alanlarda hem de Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında dinleme becerisine fazla önem verilmediği gözlemlenmiş, dinlemenin kendiliğinden gelişebileceği fikrinin yaygın kanaat olduğu görülmüştür. Dil öğretiminde genel olarak okuma ve yazma becerisi üzerinde daha fazla durulmuş dinleme becerisi geri planda kalmıştır. Dil öğretiminde dört temel beceri vardır. Bunlardan dinleme ve okuma, anlama becerileri arasında yazma ve konuşma ise anlatma becerisi arasında yer almaktadır. Birey dinleme ve okuma becerisini geri planda bıraktığında yani zihinsel girdi olmadığında yazma ve konuşma becerisi de gelişmeyecektir. Bu bağlamda dil öğretiminde dinlemenin önemli bir yeri vardır. Çalışmada dinleme becerisi dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrası bakımından incelenmiştir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmada çalışma grubu olarak kullanılan İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (A1, A2, B1, B2, C1), Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1-A2 Temel Düzey B1 Orta Düzey B2-C1 Yüksek Düzey ve Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe (A1, A2, B1, B2, C1) ders kitaplarının tüm evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma; İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (A1, A2, B1, B2, C1), Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1-A2 Temel Düzey B1 Orta Düzey B2-C1 Yüksek Düzey ve Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe (A1, A2, B1, B2, C1) ders kitaplarının dinleme bölümlerinin incelenmesi ile sınırlandırılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Yabancı Dil nedir?

“Yabancı dil” kavramı için Türk Dil Kurumu Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğü (<http://tdk.gov.tr/index>), “Öğrencilere, akademik, toplumsal ve meslekle ilgili gelişmelere katkıda bulunmak amacıyla ana dili dışında öğretilen dil.” demektir. Ayrıca yabancı dil kavramı için Türk Dil Kurumu Sözlüğü “Ana dilin dışında olan dillerden her biri. Ana dilin dışında öğrenilen uzmanlık dili.” tanımlarını yapmıştır. Ana dilden veya birinci dilden sonra öğrenilen dillere yabancı dil denir. Yabancı dil bilinçli işlemlerle öğrenilir. Demircan(1990:8) Yabancı dili öğretmek amacıyla yapılan bilinçli işlemlerden biri de ders kitapları hazırlamaktır. Çalışmamda yabancı dil olarak Türkçe ders kitapları dinleme bölümleri etkinlikleri incelenmiştir.

Özcan Demirel (2003), İçinde yaşadığımız çağın bilimini öğrenmek, özümsemek ve dahası üretmek durumunda olan ve Avrupa Birliği üyesi olma yolunda hızlanan adımlarıyla Türkiye’de yabancı dil eğitimi, ciddiyetle ele alınması gereken önemli konuların en başında yer almaktadır. Tarihsel olarak incelediğimizde son iki yüzyıldan beri yabancı dil eğitimi konusunda uğraş verilen zaman içinde uygulanan farklı eğitim politikalarının etkisiyle de yenilikler yapılmaya çalışılmasına karşın, bugün hala ilköğretimden başlayarak yükseköğretim süresince yabancı dil dersleri alan öğrencilerin ciddi sorunlar yaşadıkları herkes tarafından kabul edilen bir gerçektir demektir. Tıpkı Türklerin yabancı dili öğrenmede yaşadığı zorluk gibi yabancılarda Türkçeyi öğrenirken ve kullanırken zorlanmaktadır.

Yabancı bir dil öğrenmek her şeyden önce yeni bir dünyaya kapılarını açmak, yeni yerler görmek, yeni insanlar ve kültürlerle tanışmak, tanıdık kavramlara ve

düşüncelere değişik açılardan bakmak ve benzeri yeni deneyimler edinmektir (Yaylı ve Bayyurt, 2011: 1). Bu açıdan Türkiye'ye gelen yabancılar hem Türk kültürünü hem Türk yemeklerini hem de Türk dilini öğrenerek farklı deneyimler yaşamaktadırlar.

Farklı toplumlarda iletişim sağlamak üzere öğrenilmesi gereken dile yabancı dil denmektedir. Aynı dilleri taşıyanların birbirleriyle anlaşabilmeleri için ya ortak bir dil bilmeleri ya da birinin dilini bilmeleri gerekir. Yabancı dili sadece iki farklı dil taşıyıcısının birbirinin söylediğini anlaması olarak görmek yeterli değildir. Yabancı dille birlikte o toplumun kültür, tarihsel gelişimi ve değer yargıları öğrenilmekte ve öğretilmektedir (Akkurt,2012). Çünkü bir dil kültürden, örf ve adetlerden bağımsız öğretilemez, öğrenilemez.

2.2. Yabancı Dil Öğretiminin Önemi Yabancı dil öğretimi neden önemlidir?

Demirel (1990), gittikçe artan iletişim araçlarının büyük bir hızla gelişmesi ile milletler arasındaki ekonomi, turizm ve siyaset alanlarındaki alışverişlerin artması, yabancı dilin öğrenilmesi konusundaki gerekliliğin daha belirgin hale geldiğini; yabancı dil öğrenimine olan ilginin artırdığını dile getirmektedir. Özellikle de Türkiye'nin son yıllarda artan göç sirkilasyonu da göz önünde bulundurulduğunda bunun önemi daha da artmaktadır.

Yabancı dil eğitiminin tarihine bakarsak geçtiğimiz iki yüzyıldan beri yabancı dil eğitimi konusunda oldukça fazla çaba sarfedilmeye başlanan Türkiye'de, uygulanan farklı eğitim politikaları tesiriyle de yenilikler yapılmaya çalışılmıştır fakat, bugün hâlâ temel eğitimden başlayarak yükseköğretime kadar yabancı dil dersleri alan öğrencilerin, dil konusunda ciddi sorunlar yaşadıkları herkes tarafından kabul edilen bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. (Demirel, 2003). Dil derslerine yeterli öğrenciler tarafında yeterli önemin verilmemesi üniversitelerde yoğun önem verilmemesi veya iş yaşamında yabancı dile fazla ihtiyaç duyulmamasından kaynaklanmaktadır.

2.3. Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programında (ADÖÇ) Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimine göre Dinleme

Avrupa Dilleri ortak başvuru metnine göre dil öğrenimi düzeylere göre aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

A1 Düzeyinde: Basit ve net olarak yöneltilen soru ve yönergeleri anlayabilme; selamlaşma ve tanışmayla ilgili günlük dildeki basit ifadeleri anlayabilme (günaydın, iyi akşamlar vb.); çok yavaş ve net bir şekilde konuşulduğunda kendisi, ailesi ve tanıdığı kişiler ile ilgili sözcükleri ve ifadeleri anlayabilme; sınıfta ve evde en çok kullanılan nesnelerin adını anlayabilme ve sayıları, fiyatları, saatin kaç olduğunu ve gün, hafta, ay, yıl ile ilgili ifadeleri anlayabilme. ADÖÇ (s. 29),

A2 Düzeyinde: Temel kişisel ihtiyaçlarıyla ilgili basit ifade, soru ve bilgileri anlayabilme (örneğin, alışverişte, lokantada, doktorda vb.); günlük hayatta ilgi alanına giren konularla ilgili basit sözcük ve ifadeleri anlayabilme (örneğin, hobi, sosyal yaşam, müzik, televizyon vb.); 3 kaydedilmiş sesli mesajlardaki temel bilgileri anlayabilme (CD, telesekreter vb.); görsel olarak da desteklendiğinde televizyondaki haberlerin ve filmlerin temel konusunu anlayabilme; basit yer ve yön tariflerini anlayabilme (yürüyerek veya toplu taşıma araçlarıyla gidilebilen); yavaş ve anlaşılır konuşulduğunda bir tartışmanın ana konusunu anlayabilme ADÖÇ (s. 39),

B1 Düzeyinde: Kimi zaman bazı sözcük veya tümcelerin tekrarını istemek zorunda kalsa da günlük konuşmaları takip edebilme; oldukça yavaş ve anlaşılır konuşulduğunda güncel veya ilgi alanına giren konularla ilgili radyo yayınlarının ana fikrini anlayabilme; yavaş ve standart dilde konuşulduğunda konusuna aşina olduğu televizyon programlarını ve fiillerinin ana hatlarını anlayabilme; bir konuşmayı veya kısa bir öyküyü takip edebilir ve daha sonra neler olabileceğine ilişkin varsayımlarda bulunabilme; günlük hayatta kullanılan aletlerin kullanım klavuzunda yer alan basit teknik bilgileri anlayabilme (s. 49),

B2 Düzeyinde: Standart dilin kullanıldığı bir konuşmayı, gürültülü bir ortamda geçse dahi ayrıntılarıyla anlayabilme; uzmanlık alanına giren bir dersi, konuşmayı veya sunuyu açık ve anlaşılır olduğunda anlayabilme; standart dildeki bir radyo programında konuşmacının ses tonundaki iniş ve çıkışlardan vs. verilmek istenen duyguları anlayabilme; televizyonda yayınlanan standart dildeki belgeselleri, röportajları, tiyatro oyunlarını ve filmlerin çoğunu anlayabilme; ilgi alanına giren ve standart dilde gerçekleşen tartışmalardaki somut ve soyut ifadeleri

anlayabilme; metni daha iyi anlayabilmek için, metinde bulunan ipuçlarını kullanarak anladığını kontrol etme ve ana fikri ortaya çıkarma gibi farklı dinleme tekniklerini kullanabilme (s. 59)

C1 Düzeyinde: Hedef dilin ana dil olarak konuşulduğu ortamlarda geçen hararetli sohbetleri takip edebilme; pek çok sunuyu, tartışmayı ve açık oturumu oldukça rahat takip edebilme; sesin anlaşılmasının zor olduğu istasyon, stadyum gibi ortamlardaki duyuruları ayrıntısıyla anlayabilme; konuşmalardaki üslubu ve çeşitli anlatım biçimlerini (deyim, argo, mecaz gibi) kavrayarak günlük dilin çoğunu anlayabilme; argo ve deyimlerin çok kullanıldığı filmleri ve radyo yayınlarını anlayabilme; günlük hayatta kullanılan aletlerin tanıtımı ve kullanma kılavuzunda yer alan teknik bilgileri ayrıntılarıyla anlayabilme (s. 69)

Alandaki çalışmalar değerlendirildiğinde yabancılara Türkçe öğretiminde dinleme etkinlikleri üzerine yapılmış çalışmalar incelendiğinde Tüm'ün (2016) "Yabancılara Türkçe Ders Kitaplarındaki Dinleme Etkinliklerinin Avrupa Ortak Başvuru Metnine Uygunluğu Üzerine Bir Çalışma" isimli çalışmasında alandaki farklı Türkçe kitapları karşılaştırılarak bir çalışma yapılmış, çalışma sonucunda yabancı dil olarak Türkçe öğreten kitaplarda sorulardaki yönergelerin ve dinleme bölümlerindeki etkinliklerin öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirme konusunda yetersiz(yabancılar için) kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Yine aynı çalışmada Tüm (2016), Türkçe kitaplardaki dinleme etkinliklerinin Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve Metni'nde belirtilen kriterlere uygun olduğu fakat kitaplardaki dinleme bölümlerinin biçimsel açıdan değerlendirildiğinde birçok eksiğinin olduğu sonucu çıkmaktadır.

2.4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Yabancı Dil Olarak Türkçenin

Tarihsel Süreci

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihi çok eskilere dayanmaktadır. İlk örneğini de Karahanlı Devleti döneminde Kaşgarlı Mahmut'un Araplara Türkçeyi öğretmek amacıyla yazdığı Divan-ı Lügat-it Türk adlı eseridir.

Çağatay Dönemi sonunda Kıpçak Türkçesi Türkçenin önem kazandığı dönem olmuştur. Türkçenin önemi ile ilgili en fazla eser Kıpçaklar döneminde verilmiştir. CodexCumanicus, KitabüBulgati'l-Müştak Fi Lugâti't-Türk ve'l-Kıfçak, Kitâb-ı

Mecmû-i Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mongolî, EI-Kavaninü'l-KülliyeyeLiZabti'l-Lügati't- Türkiyye, Et- Tuhfetü'z-ZekiyyeFi'l-lugâti't- Türkiyye, Kitabü'l-İdrâkLi-lisânü'l- Etrak kitaplarıyla Kıpçaklar döneminde Türkçe öğretilmeye çalışılmıştır.

Çağatay döneminde Ali ŞirNevâyî tarafından yazılan Muhakemetü'l-Lugateyn isimli eserde Türkçenin Farsça'dan üstünlüğü savunulmuştur.

Karamanlı Beyliği zamanında Karamanoğlu Mehmet Bey bir ferman yayınlamış ve "Bugünden sonra divanda, dergahta ve bergahta, mecliste ve meydanda Türkçe'den başka dil kullanılmayacaktır." diyerek Türkçenin gelişmesi ve yayılması için önemli bir adım atmıştır.

Günümüze yaklaştığımızda da kısaltması TÖMER olan Türkçe Öğretim Merkezleri, Yunus Emre Enstitüsü, Maarif Vakfı gibi kurumlar yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla yurt içinde ve yurt dışında çalışmalarını sürdürmektedir.

2.5. Dil Öğretimi Becerileri nelerdir?

Diller dört temel dil becerisi üzerinden öğretilir. Bunlar: Okuma, yazma, dinleme, konuşmadır. Anlama, dinleme ve okuma becerilerini; anlatma, konuşma ve yazma becerilerini kapsamaktadır (Kavcar, Oğuzkan ve Sever 1999).(Göğüş, 1978, s. 41)'e göre anlama, konuşmanın ve yazının ne ifade etmek istediğini anlamaktır. Dinleme ve okuma aslında bir anlama sürecidir. Duygu, bilgi düşünce, ve gördüklerimizin söz ve yazı ile aktarılmasına ise anlatma denilmektedir. (Göçer, 2016, s. 24). Anlama ve anlatma becerileri birbirlerini tamamlamaktadır. Anlama becerileri yeterli ölçüde edinilmediğinde anlatma becerileri de yetersiz kalacaktır.

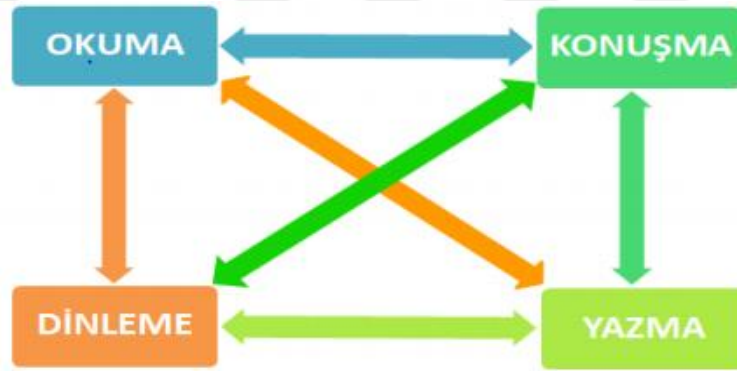
Hagevik (1999), insanların zamanlarının %40'ını dinlemeye, %35'ini konuşmaya, %16'sını okumaya, %9'unu yazmaya ayırdığını belirtmektedir (Akt. Cihangir, 2004). Aslında ayrılan vakit açısından düşünüldüğünde dinlemeye daha fazla vakit ayrılırken dil becerileri öğretme açısından düşünüldüğünde en az vakit ayrılan becerinin dinleme becerisi olduğu görülmektedir.

Bir yabancı dilde yeterlilik sağlayabilmek dil becerilerinin tam ve eksiksiz edinilmesine bağlıdır. Dilin gelişimi, ilk olarak temel dil becerilerinden dinleme ile başlar, önce dinleyip girdi sağlarız sonrasında konuşma ile devam eder; örgün eğitimin başladıktan sonra ise okuma ve yazma becerilerinin öğrenilmesi ve kullanılmasıyla da ömür boyu gelişen ve yenilenen bir süreç olarak devam eder.

Dillerdeki yetkinlikler dil becerilerinin bütünlük içerisinde ve bütünüyle öğrenilmesiyle sağlanabilir (Temizyürek ve Çevik, 2017, s. 115). Bu sebeple dinleme bölümlerine de yeterli önem verilmelidir.

Okuma ve dinleme becerilerinin anlama becerisi olarak beraber verilmesi fizyolojik olarak da doğrudur. Dört temel dil becerisinin beyin ile olan ilgisi incelendiğinde insanların okumasına olanak sağlayan merkezin beyin içindeki işitme merkezinin içine yerleştiği görülmüştür (Chermak ve Musiek, 1997; Akt. Girgin, 2006, s.20). Bu araştırmadan da görüldüğü üzere okuma ve dinleme bütünüdür.

Dil becerileri birbiriyle ilişki içerisindedir. Aşağıdaki şekil 1’de dil becerilerinin birbiri ile olan ilişkisi gösterilmektedir.

Şekil 1. Temel dil becerileri arasındaki ilişki

2.5.1. Dinleme-okuma dil beceri ilişkisi

Okuma, yazılı bir metni görüp kendine özgü bir biçimde anlamlandırmadır (Arıcı, 2018, s. 3). Okuyan kişi kendine göre anladığını yorumlayacaktır.

Okuma becerisi bir dil becerisi bölümü olarak diğer becerilerle ilişkisiz olması beklenemez. Beceriler arası bu ilişkinin daha iyi anlaşılabilmesi için temel dil becerilerinin aralarındaki sistematik ilişkinin de bilinmesi zaruridir. Temel dil becerileri esasında anlama ve anlatma olarak ikiye ayrılır. Anlama becerileri dinleme ile okuma; anlatma becerileri ise yazma ile konuşmadır (Karatay, 2014, s. 5). Anlama ve anlatma becerileri birbirlerini tamamlamaktadır.

Okuma, Razon’a göre var olan yazılı veya basılı işaretleri, belli kurallara dikkat ederek seslendirmek, duyu organları yoluyla algılanıp anlamlandırılmak, kavranmasını sağlamak ve yorumlanmak düşüncesine dayanan zihinsel bir etkinliktir (Razon, 1982, s. 19; Sever, 2015). Okuma, duyu organının çeşitli

hareketleri, zihnin, anlama ve kavrama çabasından meydana gelen karmaşık bir faaliyettir. Genellikle, öğrendiklerimizin % 1'ini tatma, % 1,5'ini dokunma, % 3,5'ini koklama, % 11'ini işitme, % 83'ünü görme duyusu yoluyla elde etmekteyiz. Bu bilgilere göre, görme ve işitme duyularına hitap eden okuma becerisinin öğrenmede %94 gibi hatırı sayılır bir paya sahip olduğu görülmektedir. (Aytaş, 2005, s. 462). Aslında en fazla pay görme duyusuna aitse de biri olmadan diğer eksik kalacaktır.

Okuma birçok strateji ve beceriyi içinde bulunduran karmaşık bir süreçtir. Her bir beceri veya strateji birden fazla alt beceri veya stratejiyi barındırır. İçerikte bulunan bilgilerin aktifleştirilmesi öğrencilerin anlamalarında ve bir metinden yola çıkarak alt hafızadaki bilgilerini tekrar çağırma yardımcı olmada önemli bir görev üstlendiği düşünülür. Yazma iletişim kurmanın, duygularımızı, düşüncelerimizi ve hayallerimizi, görerek hissederek yaşadıklarımızı, hissettiklerimizi anlatmanın yollarından biridir. (Ünalın, 2006). Ancak yazma bir çıktı becerisidir. Girdi olmadan çıktı olmayacağını düşünürsek beceriler birbiri ile bütünleşik olmalıdır.

Okuma, bir yazının harflerini, kelimelerini, cümlelerini tanıyarak bunları ve anlamlarını kavramaktır (Göğüş, 1978). Okuma, basılmış kelimeleri duyu organları vasıtasıyla anlayarak anlamlandırma, kavrama ve yorumlama esasına dayanan zihinsel etkinliktir (Özdemir, 1991). Okuma işlemi göz ve dilin farklı hareketleri ve zihnimizin yazılı sembolleri algılaması ile meydana gelmektedir (Demirel ve Şahinel 2006). (Sever, 2004)'e göre ise Okuma; kelimeleri, cümleleri veya bir metni tüm unsurlarıyla görme, anlama ve anlamlandırma becerisidir. Okuma, zihnin gelişim ve ilerlemesinde en büyük paya sahip öğrenme alanıdır. Okuma sürecinde cümleler zihinsel kavramlara dönüştürülür, anlamlandırılır ve beyinde işlenir. Bu sebeple Türkçe öğretiminde okuma ayrı bir ehemmiyete sahip olup okuma becerisine daha fazla yer verildiği görülmektedir (Güneş, 2007: 117). Dil ve kişiliğin gelişmesini sağlamak için en etkili araçlardan birisi olan okuma becerisi, bir anlama faaliyetidir (Özbay, 2009). Bütün bu çalışmalar gösteriyor ki okuma, zahmet gerektiren ve yavaş yavaş çözülen bir şifre sürecidir. Wallace (2001: 26) Okuma, bir metni, kelimeleri, cümleleri, noktalama işaretleri ve öteki öğeleriyle görme, kavrama algılama ve sürecidir (Kavcar ve diğerleri 1999). Bireylerin hayatları süresince ilk kazandıkları ve bütün hayatları boyunca en çok kullandıkları dil becerisi dinlemedir (Özbay, 2012)

Okuma etkinliği ile ilgili alan yazındaki araştırmalarda da görüldüğü gibi önemli bir beceri olarak okuma üzerinde fazlaca durulmuştur. Okuma ve yazma etkinliklerine verilen fazla önem dinleme etkinliğinin gölgede bırakılmasına sebep olduğu görülmektedir.

Dinleme alanyazında amaçlı yapılan bir etkinlik olarak değerlendirilir, duyma ve dinlemenin de birbirinden farklı olduğu, bu sebeple de dinlemenin eğitim yoluyla öğrenilmesi, geliştirilmesi zorunlu olan bir beceri olduğu belirtilmiştir. İşitme gibi hiçbir etki altında olmadan kendi kendine kazanılmadığı ifade edilmektedir. (Waks, 2007; ifci, 2001;Özby, 2009).Gürgen'e (2008) göre de dinleme karşıdakinin mesajlarını alđılama ve anlayabilme, uyarıcıya tepki verebilme etkinliğidir.Dinlemenin etkili olması isteniyorsa doğru dinleme etkinliğinin önemi ortaya çıkar. (Aydın, 2009).Verimli bir dinleme olabilmesi için ise, öğrencinin etkili dinleme stratejilerini doğru bir biçimde kullanmak mecburiyeti ortaya çıkmaktadır. (Yıldırım ve diğerleri, 2009:100). Alan yazında farklı görüşler ortaya atılmıştır. Bazı araştırmacılar dinlemenin kendi kendine gelişeceğini öğretmeye üzerinde çalışılmaya gerek olmadığını söylerken bazı araştırmacılar ise dinlemenin öğretilmesi gereken bir beceri olduğu üzerinde durmuşlardır.

Türkçe eğitimi ve öğretiminde dinleme arka plana atılmış bir alan olarak (Özby, 2003; Sayers vd., 1993; Ozman ve Gürbüz, 2006) nitelendirilmektedir.

Okuma ve dinlemenin anlamaya yönelik dil becerisi olduğu bilinmektedir. Bilhassa yeni okumaya başlayan ya da yeni dil öğrenenlerde dinleme becerisi okuma becerisinin temelini oluşturur. Bazen dinleme yapılmaya başlamadan önce okumak veya okuduğu metinle alakalı bir şeyi dinlemek gerekebilir.

2.5.2. Dinleme- yazma dil beceri ilişkisi

Yazma insanların duygularını, hislerini, durumları yazıyla ifade etmektir ve dört temel dil becerisinin ise en son halkasıdır (Demirel 1999). Dinleme becerisi ile kazanılan bilgilerin anlatılmasına yarayan araç olması sebebiyle yazma önemlidir. Bireylerin yazabilmeleri için öncelikle dinleme yoluyla girdi sağlaması gerekir. Yazmanın olabilmesi için kelime bilgisine ihtiyaç vardır. Kelime bilgisini artırmanın en etkili yolu da dinleme yoluna başvurmaktır.

2.5.3. Dinleme-konuşma dil beceri ilişkisi

Konuşma becerisinin edinilmesi için dil kurallarının, konuşma ve kelime bilgisinin iyi kavranması ve etkili kullanılması gerekir (Bygate, 1987).

Chomsky'e (1965) göre konuşma ortaya çıkarkenki süreç, psikomotor beceri dilsel edinci meydana getiren ve genellikle gözlemlenemeyen işlemlerin bir son çıktısıdır.

Konuşma sesi ortaya çıkarmanın, ses tonunun, kalite, ritim ve sözcük hazinesinin gelişmesinden oluşan bir bütündür (Bugay 1990). İnsanlar anne karnından başlayarak sesleri duymaya başlar. Bebeklikten itibaren ise duyduğu sesleri taklit eder ve ilk kelimelerini çıkarmaya başlar. Bu açıdan değerlendirildiğinde dinleme ve konuşma birbirinden ayrılmaz bir bütündür. İyi bir iletişim için temel olarak iyi bir dinleyici ve iyi bir konuşmacı olmak zorunluluğu vardır. İşittiklerimizi ve karşımızdakine anlatmak istediklerimizi doğru ifade edebilmek önemlidir. Bununla birlikte Eğer dikkatli dinlersek ve doğru anlarsak doğru da anlatabiliriz.

2.6. Dinleme etkinlikleri nelerdir?

Dinleme becerisinin eğitiminde kullanılacak malzemelerin niteliği ve çeşitliliği, bu süreçte elde edilecek verimi doğrudan etkiler. Bunun için mümkün olduğunca çeşitli uygulamalar yapmak yerinde olacaktır. Dinleme eğitimi ile ilgili çalışmalarda öne çıkan konular ve uygulamalar şu şekilde sıralanabilir: kısa hikâyeler, fıkralar, masallar, tekerlemeler, haberler, hava durumu, günlük hayatta karşılaşılmaması muhtemel duyurular, yol tarifleri, matematik problemleri, alışveriş uygulamaları, reklamlar, sözlü yönergeleri takip etme, dinlenen metinde konuyla ilgili ve ilgisiz özellikleri belirleme, dikte çalışmaları, ana fikri ve yardımcı fikirleri tespit etmeye yönelik uygulamalar vb. (Devine 1982; Rost-Uruno 1990; Tompkins 1998; Özbay 2001; Yangın 2002; Doğan 2007). Her biri günlük hayatımızda kendiliğinden ediniliyor olarak düşünülse de kendiliğinden edinilen kısmı duyma bilinçli olan kısmı ise dinleme olmaktadır.

2.6.1. Dinleme Öncesi Etkinlikler Nelerdir?

Tanıtmaya: Dinlenmesi istenen konu hakkında genel bilgi verilir.

Kestirme: Öğrencilere dinleyecekleri metnin başlığı, resim ve diğer ipuçları verilerek dinlemenin neyle ilgili olacağı hakkında fikir sahibi olmaları istenir. Burada amaç, öğrencilerin dinleyecekleri metinde hangi mesajın verilmek istendiğini önceden

kestirebilmesini sağlamaktır.

Sahnenin oluşturulması: Bu özellikle başlangıç düzeyindeki öğrenciler için yararlıdır. Orta ve ileri düzeydeki öğrenciler için zaman zaman kullanılır. Sahne oluşturulması canlandırmadır. Bunda amaç öğrencilerin duyduklarını görsel olarak da görmelerini sağlamaktır. Böylece öğrencinin metni daha iyi anlamasına yardımcı olunur. Sahne oluşturulurken kişiler, yer ve zaman görsel ipuçlarıyla veya tahtaya çizilerek veya figürleri tahtada gösterir. Konunun niteliğine göre gerçek nesnelere, modeller, duvar resimleri gibi farklı araçlardan yararlanılır.

Yeni kelimelerin öğretimi: dinleme metninde geçen yeni kelimeler ve gerekiyorsa yeni cümle yapıları anlatılır.

Genel soruların yöneltilmesi: dinletilecek metin hakkında çok genel 2-3 soru sorulur. Soruların tahtaya yazımı veya dikte daha iyi sonuçlar verebilir. Konu başlangıç seviyesinde üç, orta seviyede iki ve ileri seviyede bir kez dinletilir ve daha sonra öğrencilerin verilen soruları cevaplaması istenir.

2.6.2. Dinleme Sırası Etkinlikler Nelerdir?

- a. Diyalogun eksik cümlesini tamamlama
- b. Dinleme etkinliğindeki farklılıkları ve hataları bulma
- c. Maddeleri işaretleme veya seçme
- d. Metindeki cümleleri veya konuya uygun cümleleri sıralama
- e. Metindeki boşlukları doldurma
- f. Metindeki cümleleri veya kelimeleri eşleştirme

Dinlemeye başlamadan önce;

1. Dinleme etkinlikleri sırasında öğrencilerin yalnızca dinlemeleri hatırlatılmalıdır. Çeşitli nedenlerden dolayı, işitemedikleri, anlayamadıkları noktalarla ilgili soru sormamaları konusunda öğrenciler uyarılmalıdır. Bir öğrencinin dahi konuşması, öğretmene veya bir arkadaşına soru sorması, gürültü yapması diğer öğrencilerin dinlemelerini olumsuz etkileyecektir.

2. Dinleme sırasında çeşitli nedenlerden dolayı dikkatten kaçan noktalar üzerinde fazla durmamalarının, metnin kalan bölümünü dikkatle dinlemelerinin yararlı olacağı

öğrencilere söylenmelidir.

3. Öğrencilere; etkinlik öncesi, sırası ve sonrasında öğretmenin tüm uyarılarına uymaları gerektiği belirtilmelidir.

4. Öğrencilere, dinleme sırasında önemli gördükleri hususları not almaları hatırlatılmalı, alınan bu notların sorulan soruları cevaplamada kendilerine yardımcı olacağı vurgulanmalıdır.

Dinleme sırasında;

1. Dinleme sırasında öğretmen teyp kasetçalar veya bilgisayar üzerinden metni dinletir. Eğer bu imkanlar yoksa metni yüksek ses ile okur. Radyo, video ya da dil laboratuvarında ders işleniyorsa öğrencilerin sadece dinlemeleri istenir.

2. Öğrencilerin metni dinlemeleri esnasında bazı sesleri tanımaları istenir (Bu aşamada öğretmen ses kaydı kullanıyorsa kaydı durdurup öğrencilere dinlerken ne duyduklarını ve seslerin telaffuzunu sorar. Sesleri tanımalarına ve anlamlarını bilebilmelerine yardımcı olmaya çalışır).

3. Öğretmen, dinlemeyi başlangıç düzeyinde öğrencilere yapıyorsa tekrar alıştırmalarına daha fazla yer vermesi uygun olacaktır. Bu çalışmayla daha çok kelime öğrenilmesi ve telaffuz doğruluğu ve kelimelerin doğru olarak öğrenilmesine yardımcı olur.

4. Orta ve ileri düzeydeki öğrencilere dinleme etkinliği yapılıyor ise öğrencilerden dinlerken not tutmaları istenir. Ders kitabındaki sorular ya da öğretmenin hazırladığı dinlediğini anlama ile ilgili sorulara cevap verebilmek için not tutmaları gerektiği konusunda öğrenciler uyarılır.

2.6.3. Dinleme Sonrası Etkinlikler Nelerdir?

Dinleme sonrasında öğrencilerden şunları yapmaları istenir:

1. Dinledikleri metne uygun başlık önerme.

2. Dinlenen metinle ilgili ayrıntılı sorulara cevap verme.

3. Dinlenen metnin sözlü ya da yazılı olarak özeti çıkarma.

4. Dinlenen metinde giriş ve gelişme kısmı dinletilip sonuç yazılması isteme.

5. Metni dinledikten sonra veya dinleme esnasında duyduklarını çizgi resimlerle

ifade etme.

6. Dinlediklerini yazma veya dikte etme.

7. Duyulan eksik bir cümleyi tamamlama.

8. Metindeki boşlukları doldurma vb. Demirel, Özcan (2014).

2.7. Dinleme Türleri Nelerdir?

Temur (2010), dinleme eğitiminde temelde üç stratejiden bahsetmektedir:

Parçadan Bütüne Ulaşma Stratejileri: Dinleyicinin metne odaklanması istenir. Metindeki seslerden hareketle metnin anlamı öğrenilmeye çalışılır. Dinlemede sadece ihtiyaç duyulan kısım ön plandadır.

Bütünden Parçaya Stratejileri: Burada odaklanılan şey dinlemenin tamamıdır. Hem metnin dil yapısı hem dinleyicilerin hazır bulunuşluk düzeyleri hem de metin türü burada önemlidir.

Üstbilişsel Stratejiler: Üstbilişini kullanabilen dinleyicilere hitap eder. Bu dinleyiciler dinleme stratejilerinin nerede, nasıl kullanılması gerektiği gibi bilmektedirler.

Aktaş ve Gündüz (2004) de üç farklı dinleme türü olduğundan bahsetmektedir. Bunlar:

Dikkatli dinleme: Dinleme metnini dinleyenlerin motive olduğu ve geri bildirim verebildiği dinleme stratejisidir.

Doğru dinleme: Dinleyiler kendi ilgi alanına göre dinlerler, dinlediklerini çözümleyebilirler, çıkarımları doğrultusunda bir senteze varabilirler bu strateji ile. Dinleme öncesinde dinleyicinin konuyla ilgili araştırma yapmasını da gerektirebilir. Dinleme sürecinde anahtar kavramları belirleme ve mesajı anlama, dinleyen kişiden beklenir.

Eleştirel dinleme: Dinleyenlerin dinledikleri metinlere ilişkin sebep-sonuç ilişkisi kurmayı gerektiren ve dinlediği konuyla ilgili “neden, nasıl, ne sebeple, nerede, kaçta, ne vb.” sorular oluşturulmasının yararlı olduğu tartışmalarda ve açık oturumlarda daha çok tercih edilen bir stratejidir.

Maden ve Durukan (2011) ise dinleme stratejileri dört başlık altında toplar.

Bunlar;

Aktif dinleme : Başka birinin konuşması esnasında dinleyici tüm dikkatini vererek ve enerjisi yüksek bir şekilde dinler, anlatıcı ile doğrudan doğruya göz teması kurar.

Katılımcı dinleme: Konuşmacının sözüne ve amacına dikkat eder.

Pasif dinleme: Dinleyici konuşma eylemi sırasında dinleme metnine dikkat etmez. Konuşmacı dinleyici ilişkisi kurulmaz. Arada bir söz alır ve konuşur.

Tarafsız dinleme: Konuşma sırasında dinleyen alıcı konumda değildir. Konuşma sürecinde ve sırasında ilgisiz ve dikkatsizdir. Konuşucu ile doğrudan doğruya göz teması kurmaz. Konuşmanın içeriğine de konuşma esnasında dikkat etmez.

Özbay (2005) ise dokuz tür dinlemeden olduğundan bahsetmiştir.

Bunlar;

Gönüllü veya gönülsüz dinleme: Dışardan herhangi bir baskı altında dinleme, amacına ulaşması zor olduğu gibi bireyin kendi istek ve gayreti ile dinlemesi dinlemenin etkililiğini artıracaktır.

Motivasyona dayalı dinleme: Bireyin dinleme öncesi, dinleme süreci ve dinleme sonrası karşılaştığı sorunlar ile başa çıkabilme potansiyelini içerir.

Antipati veya sempati ile dinleme: Dinleyicinin, konu veya mesajı veren kişiye yönelik olumlu ya da olumsuz ön fikirlerinin olması dinleme becerisini etkileyecektir.

Seçerek dinleme: Dinleyicinin, konuşmacının mesajında sadece kendi ilgi alanı olan kısmı dinlemesini içerir. Bu türdeki dinlemeler konuşmanın konusunu anlamak için de kullanılabilir.

Yüzeysel dinleme: Dinleyenin sözcük hazinesinin yetersizliği, konuşmacının kullandığı sözcüklerin anlamlarını bilmemesi gibi durumlarda dinliyormuş gibi yapmasıdır.

Etkin dinleme: Dinleyenin kendisini konuşmacının yerine koyarak, iletişim esnasında geri bildirim de vererek bazen konuşmacının sözlerinden ne anladığını kendi sözcükleri ile ifade ederek dinlediği bir dinleme çeşididir.

Katılımlı dinleme: Dinleyicinin bilhassa günlük yaşamdaki çeşitli sorunların çözümünde kullanabileceği ve iletişim sırasında yüz yüze olmayı zorunlu kılan ve

konuşmacının anlaşıldığı mesajının geri bildirim olarak verilen dinleme türüdür.

Eleştirel dinleme: Dinlenenlerin doğruluğunun kontrol edildiği, mesajın etkili bir şekilde alındığı ve verildiği “Algılama, Kavrama” gibi zihinsel süreçlerin işlendiği olumlu bir dinleme türüdür. Eleştirel bir dinleyen, dikkatli bir şekilde konuşmaları dinleyip, objektif olarak değerlendirebilen, konuşmacıya görsel davranışlarıyla yardımcı olan kişilerdir.

Pasif dinleme: Dinleyicinin, mesajı anlamaya uğraşmadan, mesajlara herhangi bir tepki vermeden dinleme durumunu ifade eder. Konuşan aktif, dinleyici pasiftir. İletişim sürecinde geri dönütün olmadığı bir iletişim şeklidir.

Umagan (2007) ise, etkili ve etkisiz olmak üzere dinlemeyi iki başlık altında toplamaya çalışmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman incelemesi yöntemine başvurularak gerçekleştirilmiştir. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 217). Yıldırım ve Şimşek’e (2013) göre doküman incelemesi nitel araştırmalarda tek başına kullanılan bir yöntem olmaktadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanan Türkçe setleridir.

Araştırmanın örneklemini Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kullanılan İstanbul Üniversitesi Ders Kitabı (A1, A2, B1, B2, C1) ve Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Temel Düzey(A1-A2), Orta Düzey (B1), Yüksek Düzey (B2-C1) ve Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (A1, A2, B1, B2, C1) dinleme bölümleri etkinlikleridir. Araştırmada bu kitapların seçilmesinin nedeni Türkiye genelinde Yabancı dil olarak Türkçe öğretilen merkezlerde en fazla kullanılan ders materyalleri olmalarıdır. İlgili ders kitaplarının tüm seviyeleri ele alınmıştır çünkü Türkçe öğretimi temel seviyeden yüksek seviyeye kadar bir bütündür.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler doküman analizi yöntemi ile elde edilecektir. Doküman incelemesi, çalışılacak konular ile ilgili olarak yazılı ve basılı belgelerin analizini içerir (Yıldırım & Şimşek, 2006: 187). Bu çalışmada üç ayrı üniversiteye ait yabancılara Türkçe öğretimi ders kitapları incelenecektir.

Esasında nitel araştırma deseninde veriler gözlem, görüşme ya da dokümanların

analiz edilmesi yoluyla toplanabilir (Merriam, 2018, s. 23). Yapılan bu çalışmada elde edilen veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır.

3.4. Araştırma Sürecinin İşleyişi

Araştırma sürecinin tamamlanması toplam 24 ay sürmüştür. Araştırmanın ilk 6 ayı konu ile ilgili literatür taraması ile geçmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular çerçevesinde çalışmanın kuramsal çerçevesi oluşturulup yazıya dökülmüştür. Araştırmanın son 6-18 ayında verilerin toplanması için Oxford'un dil öğrenme stratejilerine yönelik kontrol listeleri oluşturulmuş ve ders kitaplarındaki dinleme etkinlikleri incelenmiş ve bulgular yazılmıştır. Araştırmanın son 6 ayında elde edilen bulgulara yönelik yorumlar yapıp bu bulgulardan yola çıkılarak araştırmanın sonuç, tartışma ve önerilerine yer verilmiştir.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman incelemesi yöntemine başvurularak gerçekleştirilmiştir. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 217). Yıldırım ve Şimşek’e (2013) göre doküman incelemesi nitel araştırma yapılan konularda tek başına kullanılabilir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesine ek olarak Erciyes Üniversitesi TÖMER’de görev yapan yabancı dil uzman görüşlerinden de faydalanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırılıp toplanan verilerden elde edilen bulgulara ve bu bulgular ile ilgili yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Alt Probleme İlişkin Bulgular

İncelenen Doküman

- 4.1.1. İlgili ders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri, etkinlik türü bakımından nasıldır?
- 4.1.2. İlgiliders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri sayı bakımından nasıldır?
- 4.1.3. İlgiliders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri, dinleme öncesi etkinlikleri bakımından nasıldır?
- 4.1.4. İlgiliders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri, dinleme sırası etkinlikleri sayı bakımından nasıldır?
- 4.1.5. İlgiliders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri dinleme sonrası etkinlikleri sayı bakımından nasıldır?
- 4.1.6. İlgiliders kitaplarının dinleme bölümlerinde görsel kullanılmış mıdır? Kullanılan görsellerin metinlere uygunluğu nasıldır?

Bu çalışmanın dokümanlarını İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1-C1 Ders Kitabı, Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1-C1 Ders kitabı, Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1-C1 Ders kitaplarındaki dinleme etkinlikleri oluşturmaktadır.

Ders kitaplarının isimleri İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı (Temel Düzey), İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı (Temel Düzey), İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı (Orta

Düzey), İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı (Orta Düzey), İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı (İleri Düzey), Gazi Üniversitesi Yabancılar için Türkçe A1 (Temel Düzey), Gazi Üniversitesi Yabancılar için Türkçe A2 (Temel Düzey), Gazi Üniversitesi Yabancılar için Türkçe B1 (Orta Düzey), Gazi Üniversitesi Yabancılar için Türkçe B2 (Orta Düzey) ve Gazi Üniversitesi Yabancılar için Türkçe C1 (İleri Düzey), Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe A1-A2 (Temel Düzey), Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1-B2 (Orta Düzey), Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe C1 (İleri Düzey)'dir. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı 2020 İstanbul Kültür Sanat Basımevi tarafından basılan gözden geçirilmiş 29. baskıdır. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı, 2020 İstanbul Kültür Sanat Basımevi tarafından basılan gözden geçirilmiş 20. baskıdır. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı, 2019 İstanbul Kültür Sanat Basımevi tarafından basılan gözden geçirilmiş 16. baskıdır. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı, 2019 İstanbul Kültür Sanat Basımevi tarafından basılan gözden geçirilmiş 14. baskıdır. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı, İstanbul Kültür Sanat Basımevi tarafından basılan tıpkı basım 14. baskıdır.

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları A1, Ankara Salmat Basım 2018 10. basımdır. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları A2, Ankara Salmat Basım 2019 11. basımdır. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları B1, Ankara Salmat Basım 2019 9. basımdır. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları B2, Ankara Bizim Repro Ofset Matbaacılık 2019 9. basımdır. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları C1 Ankara Salmat Basım 2019 9. basımdır

Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe A1-A2 (Temel Düzey) ders kitabı, Ankara Üniversitesi Basımevi Ekim 2018 baskısıdır. Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 (Orta Düzey) ders kitabı, Ankara Üniversitesi Basımevi Mayıs 2017 baskısıdır. Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B2-C1 (Yüksek Düzey) ders kitabı, Ankara Üniversitesi Basımevi Ekim 2018 baskısıdır.

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı her kitap 6 üniteden

oluşmaktadır. Her üniteye üçer bölüm yer alıp her kitapta 18 dinleme metni toplam 90 dinleme metni yer almaktadır. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1 seviyesi 6 üniteden A2, B1, B2, C1 Ders kitapları beş üniteden oluşmaktadır. A1 kitabında 22 dinleme metni A2, B1,B2,C1 seviyelerinde 20'şer Toplam 102 dinleme metni yer almaktadır. Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders A1-A2 Temel Düzey Ders Kitabı 12 üniteden oluşup toplam 52 dinleme metni bulunmaktadır. B1 Orta Düzey Ders Kitabı 12 Üniteden oluşup toplam 38 dinleme bulunmaktadır. B2-C1 Yüksek seviye kitabı toplam 12 üniteden oluşup toplam 45 dinleme etkinliğinden oluşmaktadır. Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Ders Kitabı'nda toplam 135 metin incelenmiştir.

Çalışma kapsamında üç üniversiteye ait yabancılar için Türkçe ders kitaplarına ait toplam 327 Dinleme metni incelenmiştir.

Çalışmada dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrası Leon, 2009'dan akt. Tuzcu-Eken, 2012 makalesindeki ölçütlerin bir kısmından faydalanılmıştır. Leon'a ait ölçüt tablosuna aşağıda yer verilmiştir.

Dinleme Süreci Etkinlik Türleri (Leon,2009'dan akt. Tuzcu-Eken,2012, sayfa belirtilmemiş)

Şekil 2. Dinleme Süreci Etkinlik Türleri (Leon,2009'dan akt. Tuzcu-Eken,2012, sayfa belirtilmemiş)

Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bağlamı tanıma	Karşılaştırma	Seçilen metni tartışma
İlgi uyandırma	Komutlara uyma	Soru sorma
Ön bilgileri harekete geçirme	Diyaloğun eksik cümlesini tamamlama	Diyalog oluşturma
Bilgi edinme	Dinleme metnindeki farklılıkları ve hataları bulma	Doğru/Yanlış ya da Çoktan Seçmeli Sorular
Bilinen	maddeleri işaretleme/seçme	Problem çözme
Sözcükleri/dil bilgisini etkinleştirme	Bilgi aktarma	Özetleme
İçeriği tahmin etme	Sıralama	Yapboz dinleme
Yeni sözcük üretimi	Bilgi arama	Yazma
	Metindeki boşlukları doldurma	
	Eşleştirme	

4.1.1. İlgili ders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri, etkinlik türü bakımından nasıldır?

İlgili ders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri, etkinlik türü bakımından nasıldır?

4.1.1.1. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı Dinleme bölümleri etkinlik Türü bakımından aşağıdaki tablodaki maddelerle sınırlandırılarak incelenmiştir.

Tablo 1. Gazi Üniversitesi yabancılar Türkçe öğretim kitabı A1 seviyesine ait bilgiler.

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
1	Merhaba	Yeni Kelimeler Öğreniyorum		✓					
		Emre ve Ailesi			✓				
		Fiziksel Özellikler					✓		
2	Nerede, Ne Zaman Nasıl?	Yolu Tarif Et						✓	
		Alışveriş					✓		
		Saat Kaç					✓		
		Haydi Cevapla					✓		
3	Dikkat!	(Başlık Bulunmuyor)				✓			
		Nerede?					✓		
		Tiyatro Oyunu		✓	✓				
4	Teknik İşlemler	Sınava Kayıt			✓		✓		
		Kumbara Bankası		✓					
		Elbiselerim		✓					
		Cep Telefonu		✓					
5	Nasıl Giderim?	Nasıl Gidebilirim?			✓		✓		
		Gençlik Parkı			✓		✓		
		Sanat Sokağı			✓		✓		
		İnternet			✓		✓		
6	İletişim Kuruyorum	Otobüste			✓		✓		
		Eczanede		✓	✓				
		Anı	✓		✓				
		Meslek Seçimi	✓						

Tablo 1’de Gazi Üniversitesi Yabancılar Türkçe öğretim kitabı A1 seviyesi dinleme bölümleri etkinlik türleri bakımından yedi farklı etkinlik türünde incelenmiştir. İncelenen soru tipleri “açık uçlu sorular, boşluk doldurma, doğru-yanlış işaretleme, eşleştirme, çoktan seçmeli ve sıralama soruları” başlıkları altında incelenmiştir.

Kitapta 2 dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara yer verilmiş, 6 dinleme etkinliğinde boşluk doldurma etkinliğine yer verilmiş, 10 dinleme etkinliğinde doğru-yanlış soru tipine yer verilmiş, 1 etkinlikte eşleştirme etkinliğine yer verilmiş, 11 dinleme etkinliğinde çoktan seçmeli soruya yer verilmiş ve 1 dinleme etkinliğinde de sıralama etkinliğine yer verilmiştir. Dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara az yer verilmesi ADOÇP'ye göre seviyeye uygundur. Gazi Üniversitesi A1 kitabı dinleme etkinliklerinde en çok yer verilen soru tipi çoktan seçmeli soru tipi iken en az yer verilen soru tipi sıralama sorusudur.

4.1.1.2. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A1 Temel Seviye Ders Kitabı dinleme bölümleri etkinlik türü bakımından aşağıdaki maddelerle sınırlandırılarak incelenmiştir.

Tablo 2. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A1 Temel Seviye Ders Kitabı dinleme metinlerine ait bilgiler.

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
Giriş	Merhaba	Tanışma							
		Merhaba						✓	
		Kim, Nereli?		✓					
		Seçelim							✓
		Acil Telefonlar		✓					
1	Nesnelere, İnsanlar, Yerler	Antikacıda		✓					
		Fotoğraflar		✓					
		Kimler Sınıfta		✓					✓
		Diyaloglar		✓					✓
		Sorular Cevaplar	✓						✓
		Çantada ne var?							✓
2	Günlük Hayat	Farklı Ülkelerde		✓					
		Nurten Hanım'ın Hobisi		✓		✓			
		Taksit		✓					
3	Yakın Çevremiz	Diyaloglar		✓					
		Ev Arkadaşım ve Köpeği		✓					
4	Zaman Geçiyor	Hangi Yılda?		✓					
		İş Görüşmesi		✓	✓				✓
5	Afiyet Olsun	Ne Alayım?		✓					✓
		Berber Yapalım						✓	

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
		Kim Kimdir?				✓			
6	Bürokrasi Her Yerde	Fotoğrafçı da		✓					✓
		Diyaloglar		✓		✓			
		Karakolda		✓	✓				
		Diyaloglar		✓					

Tablo 2’de Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe A1 seviyesi ders kitabı dinleme bölümleri etkinlik türleri bakımından yedi farklı etkinlik türünde incelenmiştir. İncelenen soru tipleri “açık uçlu sorular, boşluk doldurma, doğru-yanlış işaretleme, eşleştirme, çoktan seçmeli ve sıralama soruları” başlıkları altında incelenmiştir. Kitapta 1 dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara yer verilmiş, 18 dinleme etkinliğinde boşluk doldurma etkinliğine yer verilmiş, 2 dinleme etkinliğinde doğru-yanlış soru tipine yer verilmiş, 3 etkinlikte eşleştirme etkinliğine yer verilmiş, 0 dinleme etkinliğinde çoktan seçmeli soruya yer verilmiş, 2 dinleme etkinliğinde sıralama etkinliğine, 8 dinleme etkinliğinde de işaretleme yer verilmiştir. Dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara az yer verilmesi ADOÇP’ye göre seviyeye uygundur. Ankara Üniversitesi A1 kitabı dinleme etkinliklerinde en çok yer verilen soru tipi boşluk doldurma soru tipi iken en az yer verilen soru tipi çoktan seçmeli soru tipidir. Gazi üniversitesi A1 seviyesi ders kitabı dinleme bölümlerinde en çok tercih edilen soru tipi çoktan seçmeli soru tipi iken Yeni Hitit A1 seviyesinde en çok boşluk doldurma etkinliğine yer verilmiştir. İki kitapta da paralel olan ise açık uçlu sorulara temel seviyede yer verilmemiş olmasıdır.

4.1.1.3. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1 Seviyesi dinleme bölümleri etkinlik türü bakımından aşağıdaki maddelerle sınırlandırılarak incelenmiştir.

Tablo 3. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1 seviyesi dinleme metinlerine ait bilgiler.

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
1	Merhaba	Tanışma		✓					
		Alfabe		✓					

		Kapalı Çarşı		✓					
2	Nerede?	Benim Odam							✓
		Otel Formu		✓					
		Ben ve Arkadaşlarım				✓			✓
3	Ne yapıyorsun?	Tanışma	✓						✓
		Günlük Hayat		✓					
		İstekler	✓					✓	
4	Benim Dünyam	Zehra Hanım'ın Torunları	✓						
		Dünyadan Portreler	✓						
		Ailemi Özlüyorum		✓					
5	Zaman Zaman	Çok İşim Var		✓					
		Yılbaşı Gecesi	✓						✓
		Doğum Günü		✓					✓
6	Çevremiz ve Biz	En İyi Arkadaşım	✓	✓					
		İstanbul Gezisi			✓			✓	
		Eczanede	✓	✓					✓

Tablo 3'te İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1 seviyesi dinleme bölümleri etkinlik türleri bakımından yedi farklı etkinlik türünde incelenmiştir. İncelenen soru tipleri “açık uçlu sorular, boşluk doldurma, doğru-yanlış işaretleme, eşleştirme, çoktan seçmeli ve sıralama soruları” başlıkları altında incelenmiştir. Kitapta 7 dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara yer verilmiş, 10 dinleme etkinliğinde boşluk doldurma etkinliğine yer verilmiş, 1 dinleme etkinliğinde doğru-yanlış soru tipine yer verilmiş, 1 etkinlikte eşleştirme etkinliğine yer verilmiş, 0 dinleme etkinliğinde çoktan seçmeli soruya yer verilmiş, 2 dinleme etkinliğinde sıralama etkinliğine, 6 dinleme etkinliğinde de işaretlemeye yer verilmiştir. Dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara az yer verilmesi ADOÇP'ye göre seviyeye uygundur. İstanbul Üniversitesi Yabancılar için Türkçe A1 kitabı dinleme etkinliklerinde en çok yer verilen soru tipi boşluk doldurma soru tipi iken en az yer verilen soru tipi çoktan seçmeli soru tipidir. Gazi Üniversitesi A1 seviyesi ders kitabı dinleme bölümlerinde en çok tercih edilen soru tipi çoktan seçmeli soru tipi iken Yeni Hitit ve İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 seviyesinde en çok boşluk doldurma etkinliğine yer verilmiştir. Üç kitapta da paralel olan ise açık uçlu sorulara temel seviyede yer verilmemiş olmasıdır. Açık uçlu sorular daha çok düşünme, daha çok dil

bilgisi yapısı bilme ve daha çok kelime ve cümle bilgisi gerektirdiğinden ADOÇP'ye göre orta ve yüksek seviyelerde verilmesi daha uygundur.

4.1.1.4. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı dinleme bölümleri etkinlik türü bakımından aşağıdaki maddelerle sınırlandırılarak incelenmiştir.

Tablo 4. Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe öğretim kitabı A2 seviyesine ait bilgiler.

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	COKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORUARI	İŞARET-LEME
1	Haberlerin Var mı?	Pizza Siparişi			✓				
		İhsan Oktay Anar'ın Son Kitabı Çıktı			✓				
		Hava Durumu					✓		
		Bir Köşe Yazısı		✓	✓				
2	Bu Benim Dünyam	Mektubunuz Var!					✓		
		Kargonuz Var!	✓						
		Çömlekçilik Kursu			✓				
		Sudaki Resimler					✓		
3	Durma, Keşfet!	Küçük Bilim İnsanları			✓		✓		
		Ehliyetsiz Kimse Kalmasın			✓		✓		
		Gezelim, Görelim!			✓		✓		
		En İyi Arkadşım Evleniyor!	✓	✓					
4	Hayatı Öğreniyoruz.	Görüntülü Telefon Görüşmesi		✓	✓				
		Film Başlıyor			✓		✓		
		E-Posta Hesabım		✓	✓		✓		
		Bu Nasıl Çalışır?			✓		✓		
5	Okuyalım ve Öğrenelim	Sabiha Gökçen					✓		
		Uzun Ömrün Sırları			✓				
		Üniversiteye ilk adım			✓				
		Yedigöller			✓				

Tablo 4’de Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe öğretim kitabı A2 seviyesi dinleme bölümleri etkinlik türleri bakımından yedi farklı etkinlik türünde incelenmiştir. İncelenen soru tipleri “açık uçlu sorular, boşluk doldurma, doğru-yanlış işaretleme, eşleştirme, çoktan seçmeli ve sıralama soruları” başlıkları altında incelenmiştir. Kitapta 2 dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara yer verilmiş, 4 dinleme etkinliğinde boşluk doldurma etkinliğine yer verilmiş, 14 dinleme etkinliğinde doğru-yanlış soru tipine yer verilmiş, 0 etkinlikte eşleştirme etkinliğine yer verilmiş, 10 dinleme etkinliğinde çoktan seçmeli soruya yer verilmiş ve 0 dinleme etkinliğinde de sıralama etkinliğine yer verilmiştir. Dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara az yer verilmesi ADOÇP’ye göre seviyeye uygundur. Gazi Üniversitesi A2 kitabı dinleme etkinliklerinde en çok yer verilen soru tipi doğru-yanlış soru tipi iken en az yer verilen soru tipi açık uçlu sorudur. Bu kitapta eşleştirme, sıralama ve işaretleme sorularına yer verilmemiştir.

4.1.1.5. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A2 Temel Seviye Ders Kitabı dinleme bölümleri etkinlik türü bakımından aşağıdaki maddelerle sınırlandırılarak incelenmiştir.

Tablo 5. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A2 Temel Seviye Ders kitabı dinleme metinlerine ait bilgiler.

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
1	Gelecek de Bir Gün Gelecek	Düğün Hazırlığı							✓
		Bebeğimiz Olacak							✓
2	Rivayet Odur ki...	Bir Hikaye	✓						✓
		Tatil Öncesi	✓		✓				
		Acaba Ne Yapıyordu			✓				
3	Farklı Dünyalar	Farklı Kültürler		✓					✓
		Diyaloglar							✓
		Telefon Mesajları	✓						
		Hangisine, Neden katılıyorsunuz?	✓						✓
4	Yolculuk	Hikaye		✓					
		Tatil Ödülü			✓				✓
		Ne Okuyalım?						✓	
5	Sağlıklı Bir Genç	Üç Macera: Karada, Havada, Suda...		✓	✓				
		Her Zaman Genç							✓

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
	Yaşam	Renklerin Dili	✓						
		Canın Sağolsun		✓					
		Doktor Randevusu	✓						
		Farklı Tedavi Yöntemleri				✓			
6	Medya	Gazete Haberleri	✓	✓					
		Şimdi Haberler		✓	✓				✓
		Dizi Kirliliği			✓				
		Televizyon Programları			✓	✓			

Tablo 5’te Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe A2 Seviyesi ders kitabı dinleme bölümleri etkinlik türleri bakımından yedi farklı etkinlik türünde incelenmiştir. İncelenen soru tipleri “açık uçlu sorular, boşluk doldurma, doğru-yanlış işaretleme, eşleştirme, çoktan seçmeli ve sıralama soruları” başlıkları altında incelenmiştir. Kitapta 7 dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara yer verilmiş, 8 dinleme etkinliğinde boşluk doldurma etkinliğine yer verilmiş, 7 dinleme etkinliğinde doğru-yanlış soru tipine yer verilmiş, 0 etkinlikte eşleştirme etkinliğine yer verilmiş, 0 dinleme etkinliğinde çoktan seçmeli soruya yer verilmiş, 1 dinleme etkinliğinde sıralama etkinliğine, 9 dinleme etkinliğinde de işaretleme yer verilmiştir. Dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara az yer verilmesi ADOÇP’ye göre seviyeye uygundur. Ankara Üniversitesi A2 kitabı dinleme etkinliklerinde en çok yer verilen soru tipi işaretleme soru tipi iken en az yer verilen soru tipi sıralama soru tipidir. Gazi Üniversitesi A2 seviyesi ders kitabı dinleme bölümlerinde en çok tercih edilen soru tipi doğru-yanlış soru tipi iken İstanbul Üniversitesi A2 seviyesinde en çok boşluk doldurma etkinliğine yer verilmiştir. İki kitapta da paralel olan ise açık uçlu sorulara temel seviyede yer verilmemiş olmasıdır. Her kitabın kendi içinde bir döngüsü vardır. Örneğin Gazi A2 kitabında çoktan seçmeli sorulara daha fazla yer verilirken İstanbul A2 Kitabında çoktan seçmeli sorulara daha fazla yer verilmiştir.

4.1.1.6. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A2 seviyesi dinleme bölümleri etkinlik türü bakımından aşağıdaki maddelerle sınırlandırılarak incelenmiştir.

Tablo 6. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A2 seviyesi dinleme metinlerine ait bilgiler.

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	ESLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
1	Gezelim Görelim	Yol Tarifi		✓					
		Tatil Planı		✓		✓			
		Evlilik Haberi		✓					
2	Haberiniz Olsun	Önemli Kişiler		✓					
		Hafta Sonu	✓	✓					
		Haberler		✓	✓			✓	
3	Neler Olacak?	Seçim Vaatleri	✓	✓			,ö..... .....ç		
		Ailece Bir Tatil	✓		✓				✓
		Hava Durumu		✓					
4	Evvel Zaman İçinde	Ünlü Olmadan Önce	✓						
		Bir İstanbul Efsanesi			✓				
		Rüyalar	✓			✓		✓	
5	Ne Olur Ne Olmaz	İklimler		✓					
		Diyaloglar		✓					
		Hokkabaz							
6	Neler Yapabilirsiniz?	İş Arıyorum							✓
		İlk Yolculuk	✓		✓				
		Ayaküstü Yemekler			✓				✓

Tablo 6’da İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A2 seviyesi dinleme bölümleri etkinlik türleri bakımından yedi farklı etkinlik türünde incelenmiştir. İncelenen soru tipleri “açık uçlu sorular, boşluk doldurma, doğru-

yanlış işaretleme, eşleştirme, çoktan seçmeli ve sıralama soruları” başlıkları altında incelenmiştir. Kitapta 6 dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara yer verilmiş, 10 dinleme etkinliğinde boşluk doldurma etkinliğine yer verilmiş, 1 dinleme etkinliğinde doğru-yanlış soru tipine yer verilmiş, 1 etkinlikte eşleştirme etkinliğine yer verilmiş, 0 dinleme etkinliğinde çoktan seçmeli soruya yer verilmiş, 2 dinleme etkinliğinde sıralama etkinliğine, 6 dinleme etkinliğinde de işaretleme yer verilmiştir. İstanbul Üniversitesi Yabancılar için Türkçe A2 kitabı dinleme etkinliklerinde en çok yer verilen soru tipi boşluk doldurma soru tipi iken en az yer verilen soru tipi çoktan seçmeli soru tipidir. Gazi Üniversitesi A2 seviyesi ders kitabı dinleme bölümlerinde en çok tercih edilen soru tipi doğru yanlış soru tipi iken Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe A2 seviyesinde en çok işaretleme etkinliğine yer verilmiştir.

4.1.1.7. Gazi Üniversitesi Yabancılar Türkçe Öğretim Kitabı B1 seviyesi dinleme bölümleri etkinlik türü bakımından aşağıdaki maddelerle sınırlandırılarak incelenmiştir.

Tablo 7. Gazi Üniversitesi Yabancılar Türkçe Öğretim Kitabı B1 seviyesine ait bilgiler.

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
1	Göründüğü Gibi Değil	Sertap, 'la Söyleşi			✓				
		Sosyal Medya			✓		✓		
		Yardım Projesi						✓	
		Fal Keyfi		✓				✓	
2	Hayatı Okuyorum	Psikolojide Renklerin Etkisi			✓				
		Adam Olacak Çocuklar			✓				
		Dünyanın Yedi Harikası			✓				
		Ev Ekonomisi						✓	
3	Bir Bilene Danışalım	İmza Günü		✓			✓		
		Başucu Kitabı		✓			✓		
		Tatil İlanları		✓			✓		
		Küresel Isınma		✓			✓		
4	Geçmişte	Memleket		✓					

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
	n Geleceğe	İsterim							
		İki Komşu		✓			✓		
		Bu İşte Bir Yanlışlık Var	✓		✓		✓		
		Bilgisayar Alırken		✓			✓		
5	Hikayeler ve Hayatımız	Avcı ile Küçük Kuş	✓						✓
		Bana Bir Masal Anlat			✓				
		Ters Lale			✓		✓		
		Altın Portakal	✓						

Tablo 7’de Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe Öğretim Kitabı B1 seviyesi dinleme bölümleri etkinlik türleri bakımından yedi farklı etkinlik türünde incelenmiştir. İncelenen soru tipleri “açık uçlu sorular, boşluk doldurma, doğru-yanlış işaretleme, eşleştirme, çoktan seçmeli ve sıralama soruları” başlıkları altında incelenmiştir. Kitapta 3 dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara yer verilmiş, 8 dinleme etkinliğinde boşluk doldurma etkinliğine yer verilmiş, 8 dinleme etkinliğinde doğru-yanlış soru tipine yer verilmiş, 0 etkinlikte eşleştirme etkinliğine yer verilmiş, 12 dinleme etkinliğinde çoktan seçmeli soruya yer verilmiş ve 0 dinleme etkinliğinde de sıralama etkinliğine ve 1 dinleme etkinliğinde de işaretleme etkinlik tipine yer verilmiştir. Dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara az yer verilmesi ADOÇP’ye göre seviyeye uygundur. Gazi Üniversitesi B1 kitabı dinleme etkinliklerinde en çok yer verilen soru tipi çoktan seçmeli soru tipi iken en az yer verilen işaretleme soru tipidir. Bu kitapta eşleştirme, sıralama ve işaretleme sorularına yer verilmemiştir. Yeni Hitit B1 Ders Kitabı ve İstanbul Üniversitesi B1 seviyesinde en çok tercih edilen soru tipinin işaretleme soru tipi olduğu görülmektedir.

4.1.1.8. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B1 Orta Seviye Ders Kitabı dinleme bölümleri etkinlik türü bakımından aşağıdaki maddelerle sınırlandırılarak incelenmiştir.

Tablo 8. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B1 Temel Seviye Ders Kitabı dinleme metinlerine ait bilgiler.

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
1	İş Dünyası	Yedi Adımda Zirve			✓				✓
		Toplantı Hazırlığı	✓						✓
2	Şimdi Spor Zamanı	Daha Akıllı Olmak İçin Spor		✓	✓				
		Vücut Tipine Uygun Spor		✓	✓				
		Olimpiyat Ateşi	✓		✓				✓
		Maç Öncesinde	✓						✓
3	Hayaller Gerçek Olsa	Bir Gün Mutlaka							✓
		Taşınıyoruz			✓				✓
		Bir Başarı Öyküsü			✓		✓		✓
4	Bu Yıl Moda Ne?	Trend Avcıları			✓			✓	
		Eski Günler							✓
		Türkiye'nin Alışveriş Gerçekleri			✓				✓
5	Eğitim Şart	Öğrenci Evleri		✓	✓				✓
		Öğrenme Şevki			✓				✓
		Flamenko			✓				✓
6	Estetik ve Yaratıcılık	Osman Hamdi Bey			✓				✓
		Atıf Yılmaz		✓	✓				
		Tiyatro Festivali			✓	✓			✓
		Konser Planı			✓				✓
7	İcatlar Mucitler	Fermuar Açar mı? Kapar mı?	✓		✓				✓
		Çocuklar İçin Bilim		✓					✓
8	Tabiat Ana	Van Kedisi			✓				✓
		Piknik Zamanı							✓
		Erdemli		✓					✓
9	Sinema Dünyası	Ne İzlesek?							✓
		Dünden Bugüne Sinema						✓	✓
		Cannes Heyecanı Başlıyor	✓						
		Hangi Film?			✓				✓
10	İster İnan	Gazetelere Mitoloji				✓			

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
	İster İnanma	Dolunay			✓				✓
		Tanımlanmayan uçan nesnelere			✓				✓
11	Bugün Bayram	Bugün 23 Nisan Neşe Doluyor İnsan		✓	✓			✓	
		Amerika'da Cadılar Bayramı Telaşı							✓
		Karnaval Zamanı			✓				✓
		Doğum Günü	✓	✓				✓	✓
12	İnsana Dair	Sokak Röportajı			✓	✓			
		Beş Kişiye Sorduk	✓						✓
		Cennet Köşesinde Yaşam			✓				✓

Tablo 8’de Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 Seviyesi ders kitabı dinleme bölümleri etkinlik türleri bakımından yedi farklı etkinlik türünde incelenmiştir. İncelenen soru tipleri “açık uçlu sorular, boşluk doldurma, doğru-yanlış işaretleme, eşleştirme, çoktan seçmeli ve sıralama soruları” başlıkları altında incelenmiştir. Kitapta 7 dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara yer verilmiş, 8 dinleme etkinliğinde boşluk doldurma etkinliğine yer verilmiş, 24 dinleme etkinliğinde doğru-yanlış soru tipine yer verilmiş, 3 etkinlikte eşleştirme etkinliğine yer verilmiş, 0 dinleme etkinliğinde çoktan seçmeli soruya yer verilmiş, 5 dinleme etkinliğinde sıralama etkinliğine, 30 dinleme etkinliğinde de işaretlemeye yer verilmiştir. Ankara Üniversitesi B1 kitabı dinleme etkinliklerinde en çok yer verilen soru tipi işaretleme soru tipi iken en az yer verilen soru tipi çoktan seçmeli soru tipidir. Gazi Üniversitesi çoktan seçmeli ve İstanbul B1 seviyesi ders kitabı dinleme bölümlerinde en çok tercih edilen soru tipi işaretleme soru tipi iken Yeni Hitit B1 seviyesinde en çok işaretleme etkinliğine yer verilmiştir. Her üç kitapta paralel olan orta seviyede en çok tercih edilen soru tipinin işaretleme soru tipi olmasıdır.

4.1.1.9. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B1 seviyesi dinleme bölümleri etkinlik türü bakımından aşağıdaki maddeler bakımından sınırlandırılarak incelenmiştir.

Tablo 9. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B1 seviyesi dinleme metinlerine ait bilgiler

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
1	Yeni Bir Hayat	Taşınma Telaşı			✓			✓	
		Acil Numaralar				✓			✓
		Türkler Hakkında							✓
2	İş Dünyası	Çalışma koşulları	✓			✓			
		Senden Bir Şey Olmaz		✓	✓				
		İşten Çok Sıkıldım		✓					✓
3	Her Şeyin Başı Sağlık	Sağlık İçin Egzersiz				✓			✓
		Dünyanın En Yaşlı İnsanı			✓				✓
		Şifalı Bitkiler	✓						✓
4	Eğitim Hayatı	Fin Eğitim Sistemi			✓				
		Eğitim Haberleri		✓		✓			
		Okumanın Yaşı Yok			✓				
5	Hayallerimiz	Keşke		✓				✓	
		Şans mı Şanssızlık mı?						✓	
		Batıl İnançlar	✓						✓
6	İnsanlar Konuşa Konuşa	Türkiye'deki Arkadaşlarımız					✓		
		Aile Yemeği			✓				
		Komşularımız			✓				

Tablo 9'da İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B1 seviyesi dinleme bölümleri etkinlik türleri bakımından yedi farklı etkinlik türünde incelenmiştir. İncelenen soru tipleri “açık uçlu sorular, boşluk doldurma, doğru-yanlış işaretleme, eşleştirme, çoktan seçmeli ve sıralama soruları” başlıkları altında

incelenmiştir. Kitapta 3 dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara yer verilmiş, 4 dinleme etkinliğinde boşluk doldurma etkinliğine yer verilmiş, 6 dinleme etkinliğinde doğru-yanlış soru tipine yer verilmiş, 4 etkinlikte eşleştirme etkinliğine yer verilmiş, 1 dinleme etkinliğinde çoktan seçmeli soruya yer verilmiş, 3 dinleme etkinliğinde sıralama sorularına, 7 dinleme etkinliğinde de işaretlemeye yer verilmiştir. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 kitabı dinleme etkinliklerinde en çok yer verilen soru tipi İşaretlemesoru tipi iken en az yer verilen soru tipi çoktan seçmeli soru tipidir. Gazi Üniversitesi B1 seviyesi ders kitabı dinleme bölümlerinde en çok tercih edilen soru tipi çoktan seçmeli soru tipi iken Yeni Hitit B1 seviyesinde en çok işaretleme soru tipine yer verilmiştir. B1 orta seviyede Yeni Hitit ve İstanbul Üniversitesi Kitapları paralellik gösterirken Gazi Üniversitesi kitabında çoktan seçmeli sorulara yer verilmesi açısından farklılık göstermektedir.

4.1.1.10. Gazi Üniversitesi Yabancılar Türkçe öğretim kitabı B2 seviyesi dinleme bölümleri etkinlik türü bakımından aşağıdaki maddelerle sınırlandırılarak incelenmiştir.

Tablo 10. Gazi Üniversitesi Yabancılar Türkçe Öğretim Kitabı B2 seviyesine ait bilgiler.

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
1	Uzmanın a Sor	Atatürk'ün Sanat Sevgisi			✓				
		GDO			✓		✓		
		Mimar Sinan			✓				
		Sirk Hayvanları			✓				
2	Ne Yapmalı?	Gelecek Gençlerin	✓				✓		
		Can Güvenliği	✓						
		Çoklu Zeka Kuramı	✓				✓		
		Gelinciğin Hikayesi	✓				✓		
3	Kültür Sanat	Uzaya Seyahat			✓		✓		
		Mağara Resimleri	✓						
		Müzik Ruhun Gıdasıdır		✓			✓		
		Bir Film	✓						

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
4	Bilimden Dünyamıza	Matematik Nedir?	✓		✓				
		Yaşlı Adam ve Oğulları	✓						
		Göl Olmak	✓						✓
		Kitap Okumak		✓	✓		✓		
5	Sanattan Bilime	Sanat Tarihine Giriş					✓		
		Minyatür ve Nakış	✓		✓				
		Bunları Biliyor musunuz?	✓		✓				
		Spor Haberleri	✓		✓		✓		

Tablo 10’da Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe Öğretim Kitabı B2 seviyesi dinleme bölümleri etkinlik türleri bakımından yedi farklı etkinlik türünde incelenmiştir. İncelenen soru tipleri “açık uçlu sorular, boşluk doldurma, doğru-yanlış işaretleme, eşleştirme, çoktan seçmeli ve sıralama soruları” başlıkları altında incelenmiştir. Kitapta 12 dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara yer verilmiş, 2 dinleme etkinliğinde boşluk doldurma etkinliğine yer verilmiş, 10 dinleme etkinliğinde doğru-yanlış soru tipine yer verilmiş, 0 etkinlikte eşleştirme etkinliğine yer verilmiş, 9 dinleme etkinliğinde çoktan seçmeli soruya yer verilmiş, 0 dinleme etkinliğinde de sıralama etkinliğine ve 1 dinleme etkinliğinde de işaretleme etkinlik tipine yer verilmiştir. Dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara fazla yer verilmesi ADOÇP’ye göre yüksek seviyeye uygundur. Gazi Üniversitesi B2 kitabı dinleme etkinliklerinde en çok yer verilen soru tipi açık uçlu soru tipi iken en az yer verilen işaretleme soru tipidir. Bu kitapta eşleştirme, sıralama ve işaretleme sorularına yer verilmemiştir. İstanbul Üniversitesi B2 seviyesi ders kitabında da açık uçlu sorulara daha fazla yer verilmiştir. Açık uçlu soruların yüksek seviyede kullanımı her iki kitapta da paralellik göstermektedir. Yeni Hitit B2 seviye kitabında ise en çok yer verilen soru tipi işaretleme soru tipi olmuş ve diğer kitaplardan bu yönü ile ayrılmıştır.

4.1.1.11. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B2 Yüksek Seviye Ders Kitabı dinleme bölümleri etkinlik türü bakımından aşağıdaki maddelerle sınırlandırılarak incelenmiştir.

Tablo 11. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B2 Yüksek Seviye Ders Kitabı dinleme metinlerine ait bilgiler.

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTA N SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
1	Edebiyat Dünyasında	Nobel Edebiyat Ödülü			✓				✓
		Aşık Veysel: Dostlar Beni Hatırlasın			✓				✓
		Yel Değirmeni ne Karşı			✓				✓
2	Yaşadıkça	Ah Şu Gençler							✓
		Uzun Yolları da Göze Alabilen Bir Dostluk		✓	✓				
		Yaşlanmak mı? O da Ne?		✓					
3	Kurtulamadıklarımız	Yardıma İhtiyacım Var mı?		✓		✓			
		Tutkular Üzerine		✓					✓
		Tak Tak Takıntı			✓				✓
4	Dünyaca Ünlü	Yemeklerin Toplumsal İşlevleri	✓	✓					
		Farklı Mutfaklar							✓
		Dünyanın Dansı		✓					✓
		Kimono	✓		✓				✓
5	Para... Para...Para	Türk Lirası Banknotları							
		Bugün Zengin Ol	✓						✓
		Onlar Çok Zengin	✓		✓				
		Neden Tutumlu Olmalı							✓
6	Dile Gelmek	Tam 35 Dil							✓
		Kayıbolan Diller				✓			✓

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
		Beden Dili Çözülüyor	✓						✓
		Hangi Cümle Gelebilir							✓
		Argo Dilin Gizli Örgütü				✓			✓
		Rap: Argo mu, Küfür mü?			✓				

Tablo 11’de Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B2 Seviyesi ders kitabı dinleme bölümleri etkinlik türleri bakımından yedi farklı etkinlik türünde incelenmiştir. İncelenen soru tipleri “açık uçlu sorular, boşluk doldurma, doğru-yanlış işaretleme, eşleştirme, çoktan seçmeli ve sıralama soruları” başlıkları altında incelenmiştir. Kitapta 5 dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara yer verilmiş, 6 dinleme etkinliğinde boşluk doldurma etkinliğine yer verilmiş, 8 dinleme etkinliğinde doğru-yanlış soru tipine yer verilmiş, 3 etkinlikte eşleştirme etkinliğine yer verilmiş, 0 dinleme etkinliğinde çoktan seçmeli soruya yer verilmiş, 0 dinleme etkinliğinde sıralama etkinliğine, 16 dinleme etkinliğinde de işaretlemeye yer verilmiştir. Ankara Üniversitesi B2 kitabı dinleme etkinliklerinde en çok yer verilen soru tipi işaretleme soru tipi iken en az yer verilen soru tipi çoktan seçmeli ve sıralama soru tipidir. Gazi Üniversitesi B2 ve İstanbul B2 seviyesi ders kitabı dinleme bölümlerinde en çok tercih edilen soru tipi açık uçlu soru tipi iken Yeni Hitit B2 seviyesinde en çok işaretleme etkinliğine yer verilmiştir.

4.1.1.12. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B2 Seviyesi dinleme bölümleri etkinlik türü bakımından aşağıdaki maddelerle sınırlandırılarak incelenmiştir

Tablo 12. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B2 seviyesi dinleme metinlerine ait bilgiler

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
1	Leyleği Havada Görmek	Alman Çift Türkiye’ye Bağlandı Konya’da Uzay	✓						
					✓				

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
		Turizmi Heyecanı							
		Geldim, Gördüm, Sevdim		✓					
2	Geçmişten Günümüze	İlk Teknolojik Alet				✓			
		Yaşlılık ve Teknoloji		✓					✓
		Bir Konu Yedi Soru					✓		
3	Bir Yudum İnsan	Duygular						✓	
		Anlatamıyorum	✓						
		Klasik Türk Müziği	✓						
4	Bana Her Şey Yakışır	Moda Rüzgarı		✓					
		En Pahalı Alışkanlık: Alışveriş Bağımlılığı	✓	✓					
		Giyim Tarzım		✓					
5	Harikalar Diyarı	Mısır Piramitleri		✓	✓				
		Kırk Gizli ve Derin Bir Aşk Hikayesi		✓					
		Çocuk Müzesi	✓						
6	Şaşıtm Kaldım	Karagöz ve Hacivat	✓			✓			
		Seyyar Satıcı	✓						
		Pratik Çözümler	✓						

Tablo 12’de İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B2 Seviyesi Dinleme bölümleri etkinlik türleri bakımından yedi farklı etkinlik türünde incelenmiştir. İncelenen soru tipleri “açık uçlu sorular, boşluk doldurma, doğru-yanlış işaretleme, eşleştirme, çoktan seçmeli ve sıralama soruları” başlıkları altında incelenmiştir. Kitapta 8 dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara yer verilmiş, 7 dinleme etkinliğinde boşluk doldurma etkinliğine yer verilmiş, 2 dinleme etkinliğinde doğru-yanlış soru tipine yer verilmiş, 2 etkinlikte eşleştirme etkinliğine yer verilmiş, 1 dinleme etkinliğinde çoktan seçmeli soruya yer verilmiş, 1 dinleme etkinliğinde sıralama etkinliğine, 1 dinleme etkinliğinde de işaretleme yer verilmiştir. İstanbul Üniversitesi Yabancılar için Türkçe B2 kitabı dinleme

etkinliklerinde en çok yer verilen soru tipi açık uçlu soru tipi iken en az yer verilen soru tipleri çoktan seçmeli, sıralama ve işaretleme soru tipleridir. Gazi Üniversitesi B2 seviyesi ders kitabı ve İstanbul Üniversitesi dinleme bölümlerinde en çok tercih edilen soru tipi açık uçlu soru tipi iken Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe B2 seviyesinde en çok işaretleme etkinliğine yer verildiği görülmüştür.

4.1.1.13. Gazi Üniversitesi Yabancılar Türkçe Öğretim Kitabı C1 seviyesi dinleme bölümleri etkinlik türü bakımından aşağıdaki maddelerle sınırlandırılarak incelenmiştir.

Tablo 13. Gazi Üniversitesi Yabancılar Türkçe Öğretim Kitabı C1 seviyesine ait bilgiler.

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
1	Kültür ve Sanat	Kız kulesi	✓				✓		
		Zamanında	✓	✓					
		Makyaj	✓						
		Şamanizm			✓		✓		
2	Sağlığım	Haberler	✓		✓				
		Kan Bağışı		✓	✓				
		Bilim Fuarı	✓		✓				
		Nüfus Sayımı		✓			✓		
3	Farkındasınız?	Barış Manço		✓					
		Yok yok	✓	✓					
		Enerji	✓		✓				
		Volkan			✓		✓		
4	Edebiyat Dünyasından	Arkadaşım Badem Ağacı		✓	✓				
		Çocuk	✓		✓				
		Martı			✓		✓		
		Tiyatro	✓						
5	Kim Haklı?	Yusuf ile Züleyha	✓	✓					
		Bilgisayar			✓				
		Sait faik	✓						
		Şiir	✓	✓					

Tablo 13'te Gazi Üniversitesi Yabancılar Türkçe öğretim kitabı C1 Seviyesi dinleme bölümleri etkinlik türleri bakımından yedi farklı etkinlik türünde incelenmiştir. İncelenen soru tipleri "açık uçlu sorular, boşluk doldurma, doğru-

yanlış işaretleme, eşleştirme, çoktan seçmeli ve sıralama soruları” başlıkları altında incelenmiştir. Kitapta 12 dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara yer verilmiş, 8 dinleme etkinliğinde boşluk doldurma etkinliğine yer verilmiş, 10 dinleme etkinliğinde doğru-yanlış soru tipine yer verilmiş, 0 etkinlikte eşleştirme etkinliğine yer verilmiş, 5 dinleme etkinliğinde çoktan seçmeli soruya yer verilmiş ve 0 dinleme etkinliğinde de sıralama etkinliğine ve 1 dinleme etkinliğinde de işaretleme etkinlik tipine yer verilmiştir. Dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara fazla yer verilmesi ADOÇP’ye göre yüksek seviyeye uygundur. Gazi Üniversitesi C1 kitabı dinleme etkinliklerinde en çok yer verilen soru tipi açık uçlu soru tipi iken en az yer verilenler eşleştirme, sıralama ve işaretleme soru tipleridir. C1 Yüksek seviye kitaplarında İstanbul ve Gazi Üniversiteleri kitaplarında en çok yer verilen soru tipi açık uçlu olup birbiri ile paralellik gösterirken Yeni Hitit ders kitabında en fazla işaretleme sorularına yer verilmiştir.

4.1.1.14. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit C1 Yüksek Seviye Ders Kitabı dinleme bölümleri etkinlik türü bakımından aşağıdaki maddelerle sınırlandırılarak incelenmiştir.

Tablo 14. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit C1 Yüksek Seviye Ders Kitabı dinleme metinlerine ait bilgiler.

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
1	Hadi Beni Güldür	Mizah Kursu		✓	✓				✓
		Bizi Anlatan Komedyen: Cem Yılmaz		✓	✓				✓
		İstanbul Koedi Film Festivali	✓		✓				
		Parti			✓				✓
2	Ruhun Gıdası	MP3'ten Önce MP3'ten Sonra			✓				✓
		Müzik sadece Ruhun Gıdası Değil		✓	✓				✓
		Eskilerden Bir Albüm			✓				✓
		Müzik Dünyasından Haberler	✓	✓					✓
3	Yapı ve Yapım	Türkiye'nin En Güzel On Heykeli				✓			✓
		Doğa Dostu Mimar KishoKuroka							✓

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
		wa							
		Türkiye’de Bir Yeşil Bina							✓
4	Televizyon	Türkiye’de Televizyon Nasıl İzleniyor?			✓				✓
		Planım Yok Dizilerim Var				✓			✓
		Yarışırken Neler Yaşıyoruz			✓				✓
5	İnsanın Büyük Sırrı	Beyninizin Hangi Lobu Çalışıyor?	✓		✓				✓
		Zekanın Kaç Türü Var?	✓		✓				✓
		Go Oyunu	✓	✓					
		Beyin Gücü mü İllüzyon mu?							✓
6	Uzaydayız	Kozmos			✓				✓
		Uzay Kampı Türkiye			✓				✓
		Hakan Kırkoğlu ve Göklerin Bilgeligi	✓		✓				✓

Tablo 14’te Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe C1 seviyesi ders kitabı dinleme bölümleri etkinlik türleri bakımından yedi farklı etkinlik türünde incelenmiştir. İncelenen soru tipleri “açık uçlu sorular, boşluk doldurma, doğru-yanlış işaretleme, eşleştirme, çoktan seçmeli ve sıralama soruları” başlıkları altında incelenmiştir. Kitapta 6 dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara yer verilmiş, 5 dinleme etkinliğinde boşluk doldurma etkinliğine yer verilmiş, 14 dinleme etkinliğinde doğru-yanlış soru tipine yer verilmiş, 2 etkinlikte eşleştirme etkinliğine yer verilmiş, 0 dinleme etkinliğinde çoktan seçmeli soruya yer verilmiş, 0 dinleme etkinliğinde sıralama etkinliğine, 19 dinleme etkinliğinde de işaretleme yer verilmiştir. Ankara Üniversitesi C1 kitabı dinleme etkinliklerinde en çok yer verilen soru tipi işaretleme soru tipi iken en az yer verilen soru tipi çoktan seçmeli ve sıralama soru tipidir. Yine C1 seviyesi ders kitaplarında Yeni Hitit Ders Kitabında en çok işaretleme etkinliğine yer verilirken Gazi ve İstanbul Üniversiteleri ders kitaplarında açık uçlu sorulara yer verilmiştir.

4.1.1.15. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı C1 Seviyesi dinleme bölümleri etkinlik türü bakımından aşağıdaki maddelerle sınırlandırılarak incelenmiştir.

Tablo 15. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı C1 Seviyesi dinleme metinlerine ait bilgiler

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	AÇIK UÇLU SORULAR	BOŞLUK DOLDURMA SORUSU	DOĞRU YANLIŞ SORULARI	EŞLEŞTİRME SORULARI	ÇOKTA N SEÇMELİ SORULAR	SIRALAMA SORULARI	İŞARETLEME
1	Öyle Bir Geçer Zaman ki	Takvimin Tarihi	✓	✓	✓				
		Olmak İsterdim	✓	✓					
		İstanbul'da Bir Dahi		✓	✓			✓	
2	Aşk Olsun	Aşk	✓	✓					
		Yusuf İle Züleyha	✓	✓					
		Mevlana ve Şems	✓		✓				
3	İşini Şansa Bırakma	Her Şey Para mı?						✓	✓
		Şans mı Şanssızlık mı?	✓						
		Dünyanın En Şanslısı ve En Şanssızsı	✓		✓				
4	Bir Maruzatım Var	Derdini Anlat Marko Paşa'ya	✓						✓
		Öz Geçmiş		✓	✓				
		Şikayetim Var		✓	✓				
5	Film Şeridi	Bilinçaltına Yönelik Mesajlar			✓				
		Sulhi Dölek'le Röportaj							✓
		Yazlık Sinemalar	✓						
6	Bilgi Dünyası	Avuçtaki Kelebek	✓						
		İnsan Beyni Bilgiyi Nasıl Depolar?		✓				✓	
		İngilizcenin Kökeni Anadolu				✓			

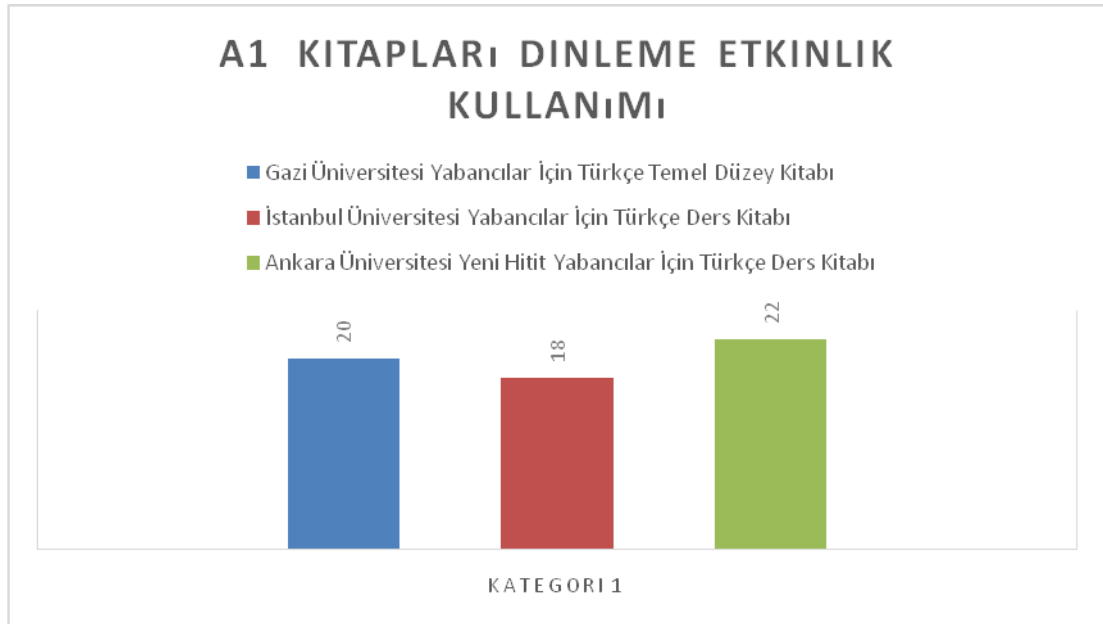
Tablo 15'te İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı C1 seviyesi dinleme bölümleri etkinlik türleri bakımından yedi farklı etkinlik türünde incelenmiştir. İncelenen soru tipleri “açık uçlu sorular, boşluk doldurma, doğru-yanlış

işaretleme, eşleştirme, çoktan seçmeli ve sıralama soruları” başlıkları altında incelenmiştir. Kitapta 10 dinleme etkinliğinde açık uçlu sorulara yer verilmiş, 8 dinleme etkinliğinde boşluk doldurma etkinliğine yer verilmiş, 8 dinleme etkinliğinde doğru-yanlış soru tipine yer verilmiş, 0 etkinlikte eşleştirme etkinliğine yer verilmiş, 0 dinleme etkinliğinde çoktan seçmeli soruya yer verilmiş, 3 dinleme etkinliğinde sıralama etkinliğine, 3 dinleme etkinliğinde de işaretleme yer verilmiştir. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 kitabı dinleme etkinliklerinde en çok yer verilen soru tipi açık uçlu soru tipi iken en az yer verilen soru tipleri çoktan seçmeli ve eşleştirme soru tipleridir. Bu kitaba paralel olarak Gazi Üniversitesi C1 seviyesi ders kitabında da açık uçlu sorulara yer verilmiştir. Yeni Hitit ders kitabında ise işaretleme soruları fazla kullanılmıştır. Yüksek seviyede açık uçlu soruların fazla kullanılması ADOÇP’ye uygunluk göstermektedir.

4.1.2. İlgili ders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri, sayı bakımından nasıldır?

Bu bölümde “İlgili ders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri, sayı bakımından nasıldır?” sorusuna cevap aranacaktır.

4.1.2.1. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı (Temel Düzey), Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 (Temel Düzey), Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe A1-A2 (Temel Düzey-A1 Bölümü/ilk 6 Ünite)

Şekil 3. A1 Kitapları Dinleme Bölümü Etkinlik Kullanımı

Şekil 3'te A1 Seviyesi ders kitaplarının dinleme bölümlerindeki etkinlik sayıları verilmiştir.

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı temel düzeyde toplam 22 dinleme etkinliğine, İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'nda 18 Dinleme etkinliğine, Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'nda 30 dinleme etkinliğine yer verilmiştir.

Temel seviyede dinleme etkinliğine İstanbul Üniversitesi kitabında daha az yer verilirken Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Kitabı'nda daha fazla yer verilmiştir. ADOÇP'ye göre temel seviye, öğrencinin sesleri ayırt etmesi açısından daha zor bir seviye olmasından dolayı dinlemeye daha az yer verilmesi daha uygundur.

Erciyes Üniversitesi'nde görev yapmakta olan Yabancı dil uzman görüşleri de Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı ile paralellik göstermektedir

4.1.2.2. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı (Temel Düzey), Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 (Temel Düzey), Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe A1-A2 (Temel Düzey A2 Bölümü/son 6 ünite)

Şekil 4. A2 kitapları dinleme bölümü etkinlik sayısı

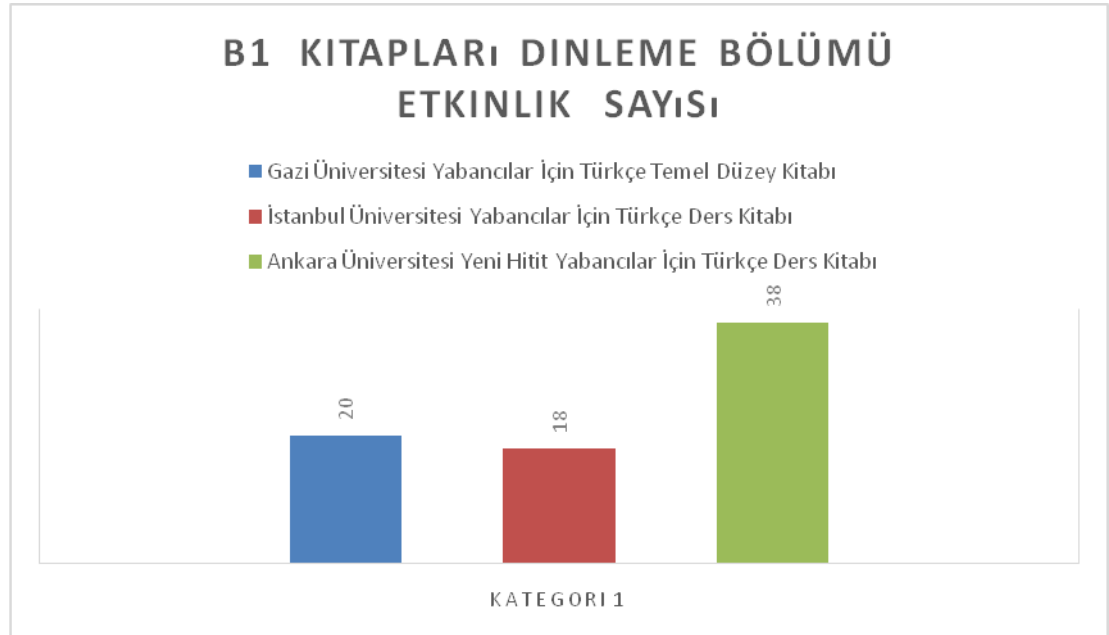
Şekil 4'te A2 seviyesi ders kitaplarının dinleme bölümlerindeki etkinlik sayıları verilmiştir.

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Temel Düzey kitabında toplam 20 dinleme etkinliğine , İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'nda 18 Dinleme etkinliğine, Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'nda 22 dinleme etkinliğine yer verilmiştir.

Temel seviyede dinleme etkinliğine İstanbul Üniversitesi kitabında daha az yer verilirken Yeni Hitit kitabında daha fazla yer verilmiştir. ADOÇP'ye göre temel seviye, öğrencinin sesleri ayırt etmesi açısından daha zor bir seviye olmasından dolayı dinlemeye daha az yer verilmesi uygundur.

A2 Temel seviye dinleme etkinliklerinin az kullanımı ile ilgili olarak Erciyes Üniversitesi'nde görev yapmakta olan Yabancı dil uzman görüşleri de Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı ile paralellik göstermektedir.

4.1.2.3. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı (orta düzey), Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 (orta düzey) Ankara Üniversitesi B1 (orta düzey)

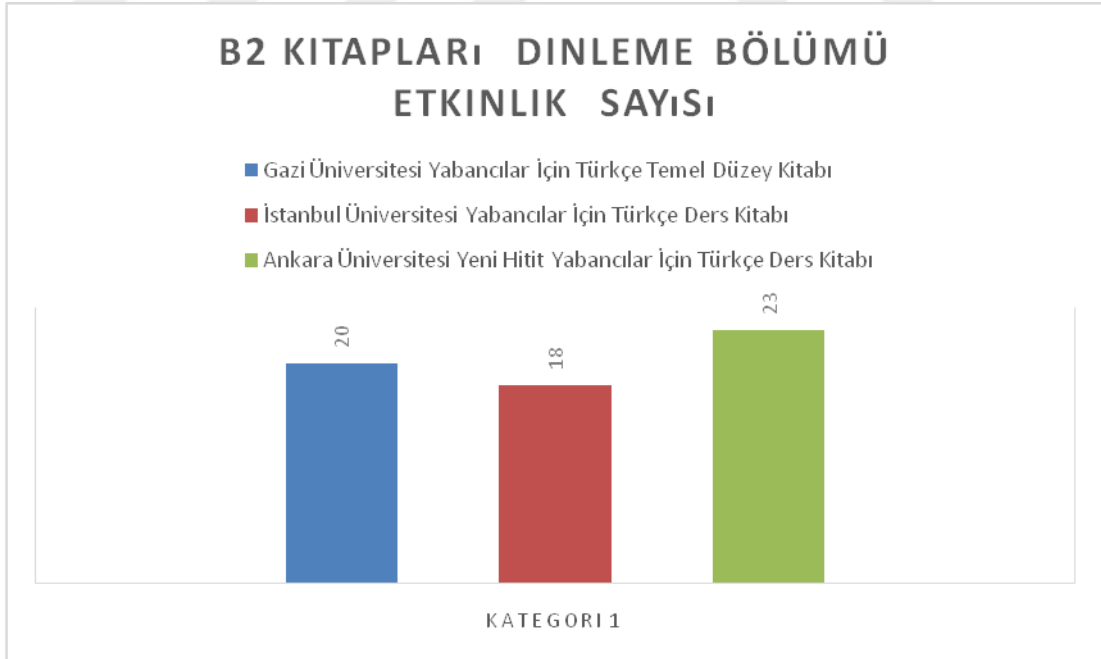
Şekil 5. B1 Kitapları Dinleme Bölümü Etkinlik Sayısı

Şekil 5'te B1 Seviyesi ders kitaplarının dinleme bölümlerindeki etkinlik sayıları verilmiştir.

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Temel Düzey kitabında toplam 20 dinleme etkinliğine, İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'nda 18 Dinleme etkinliğine, Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders kitabı'nda 38 dinleme etkinliğine yer verilmiştir.

Orta seviyede dinleme etkinliğine Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Kitabı'nda daha fazla yer verilmiştir. ADOÇP'ye göre orta seviyede öğrenci dile ve seslere aşinalık kazandığı için yavaş konuşulduğunda anlayabilir dersi dinleyebilir yavaş anlatıldığında not alabilir. Bu sebeple orta seviyede dinleme etkinliklerine daha fazla yer verilmesi uygundur. Erciyes Üniversite'nde görev yapmakta olan yabancı dil uzman görüşleri de Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı ile paralellik göstermektedir.

4.1.2.4. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı (orta düzey), Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 (orta düzey) ve Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 (orta düzey)

Şekil 6. B2 kitapları dinleme bölümü etkinlik sayısı

Şekil 6'da B2 Seviyesi ders kitaplarının dinleme bölümlerindeki etkinlik sayıları verilmiştir.

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe orta düzey kitabında toplam 20 dinleme etkinliğine, İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders kitabında 18 Dinleme etkinliğine, Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'nda 23 dinleme etkinliğine yer verilmiştir. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Kitabı'nda diğer iki kitaba göre dinleme etkinliklerine daha fazla yer verilmiştir. ADOÇP'ye göre orta ve yüksek seviyede öğrenci dile aşinalık kazandığı için dinleme etkinliklerinin fazla olması uygundur.

Erciyes Üniversite'nde görev yapmakta olan yabancı dil uzman görüşleri de Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı ile paralellik göstermektedir.

4.1.2.6. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı (ileri düzey), Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2-C1 (ileri düzey), Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe C1 (ileri düzey)

Şekil 7. C1 Kitapları Dinleme Bölümü Etkinlik Sayısı

Şekil 7'de C1 Seviyesi ders kitaplarının dinleme bölümlerindeki etkinlik sayıları verilmiştir.

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe ileri düzey kitabında toplam 20 dinleme etkinliğine, İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe ders kitabında 18 dinleme etkinliğine, Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe ders kitabında 22

dinleme etkinliğine yer verilmiştir.

İleri seviyede Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe kitabında diğer kitaplardan daha fazla dinleme etkinliğine yer verilmiştir. ADOÇP'ye göre ileri seviyede öğrenci hem sosyal hem akademik olarak dinlediğini anlayabilir, yorumlayabilir, yazılı veya sözlü olarak anlatabilir. Dinleme etkinliklerinin fazla olması seviye için uygundur.

Erciyes Üniversite'nde görev yapmakta olan yabancı dil uzman görüşleri de Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı ile paralellik göstermektedir.

4.1.3. İlgiliders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri, dinleme öncesi etkinlikleri bakımından nasıldır?

Tanıtmı: Dinlenecek metin hakkında öğrencilere genel bilgi verilir.

Kestirme: dinleyicilere dinlenecek konunun başlığı, resim ve diğer ipuçları verilerek dinlenecek metnin neyle ilgili olduğu veya olacağını kestirmeleri istenir. Bunda amaç, öğrencilerin dinleyecekleri metin ile hangi mesajın verilmek istendiğini önceden tahmin edebilmesidir.

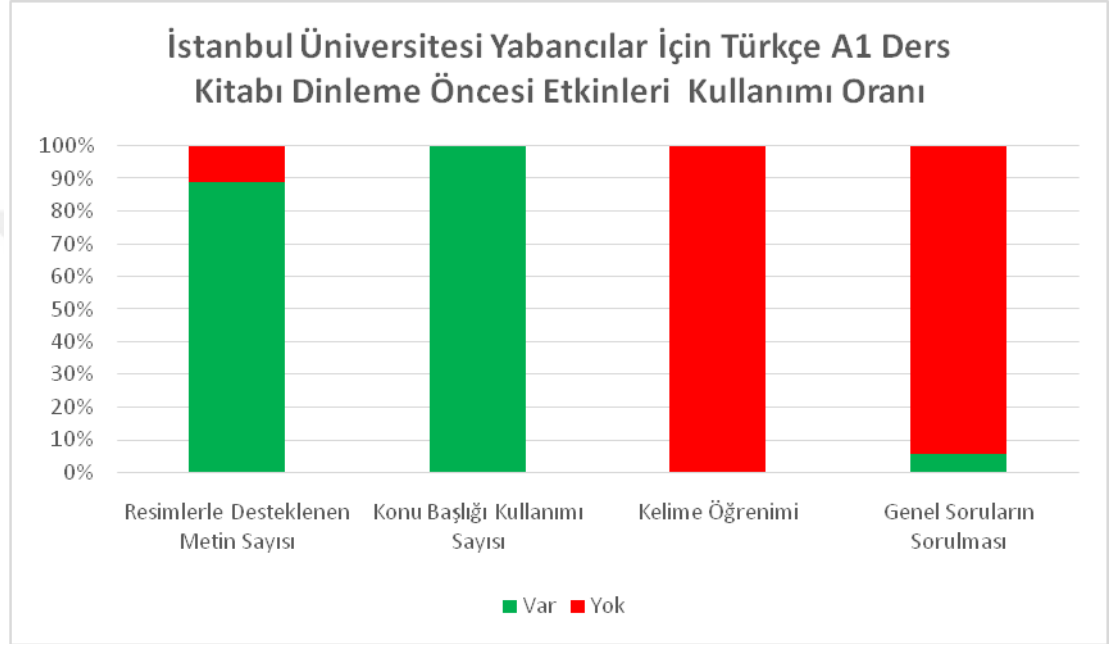
Sahnenin oluşturulması: Bu etkinlik özellikle başlangıç düzeyindeki (A1,A2) öğrenciler için yararlıdır. Orta ve ileri seviyedeki öğrenciler için ara ara kullanılır. Sahne oluşturulması canlandırmadır. Bunda amaç öğrencilerin duyduklarını görsel olarak da görmelerini sağlamaktır. Böylece öğrencinin metni daha iyi anlamasına yardımcı olunur. Sahne oluşturulurken kişiler, yer ve zaman görsel ipuçlarıyla veya tahtaya çizilerek veya figürleri tahtada gösterir. Konunun özelliğine göre gerçek nesnelere, modeller, resimler, fotoğraflar gibi değişik araçlardan yararlanır.

Yeni sözcüklerin öğretimi: dinleme metninde geçen yeni sözcükler ve gerekirse yeni cümle yapıları öğretilir.

Amaçlı dinleme, Genel soruların yöneltilmesi: dinlenecek konu ile ilgili çok genel birkaç soru sorulur. Soruların tahtaya yazımı veya dikte daha iyi sonuçlar verebilir. Konu başlangıç düzeyindeki öğrencilere üç defa, orta düzeydeki öğrencilere iki defa ve ileri düzeydeki öğrencilere bir kez dinletilir ve daha sonra öğrencilerin genel sorulara cevap vermesi istenir.

4.1.3.1. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri Bakımından Nasıldır?

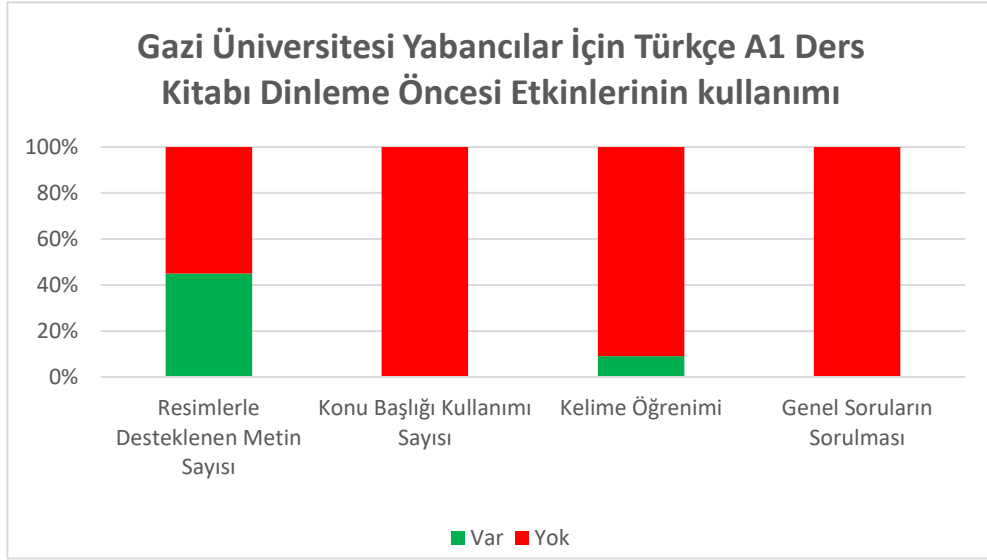
İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders kitabında toplam 18 dinleme etkinliği bulunmaktadır. 18 dinleme etkinliğinin 16'sında dinleme metni ile ilişkili resimlere, 18 dinleme etkinliğinin tamamında konu başlığına, 18 dinleme etkinliğinin 1 tanesinde de genel sorulara yer verilmiştir.

Şekil 8. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı dinleme öncesi etkinlikleri kullanım oranı

4.1.3.2. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri Bakımından Nasıldır?

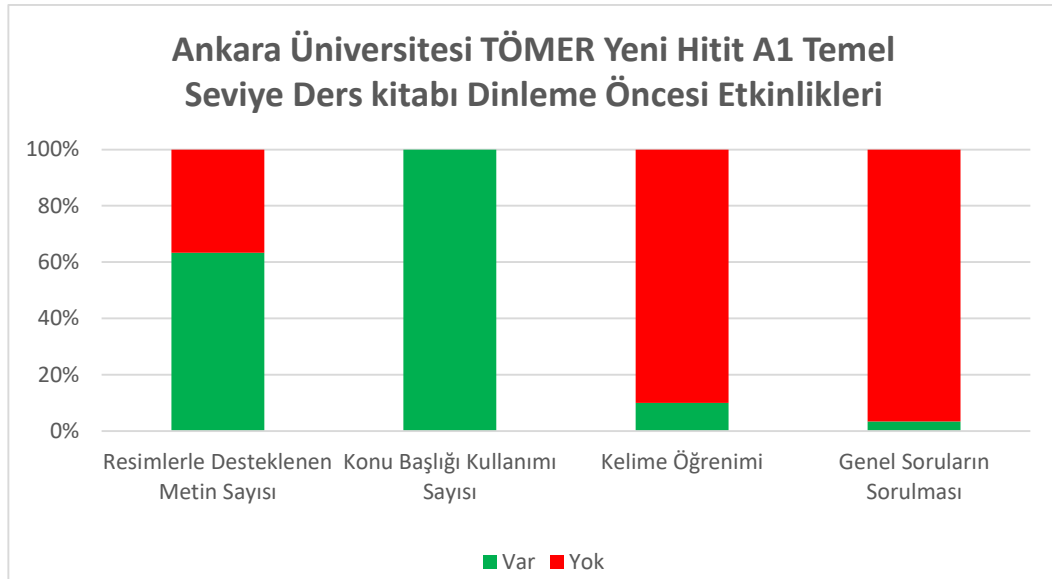
Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı'nda toplam 22 dinleme metni yer almaktadır. 22 dinleme etkinliğinin 9 tanesinde görsellere yer verilmiştir. Gazi Üniversitesi Ders kitabında dinleme metnlerinin hiçbirinde konu başlığına yer verilmemiştir. 22 dinleme etkinliğinin 2 tanesinde kelime öğretimi etkinliğine yer verilirken hiçbir dinleme etkinliğinde genel sorulara yer verilmemiştir.

Şekil 9. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı dinleme öncesi etkinliklerinin kullanım oranı

4.1.3.3. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A1 Temel Seviye Ders kitabı Dinleme Öncesi Etkinlikleri bakımından nasıldır?

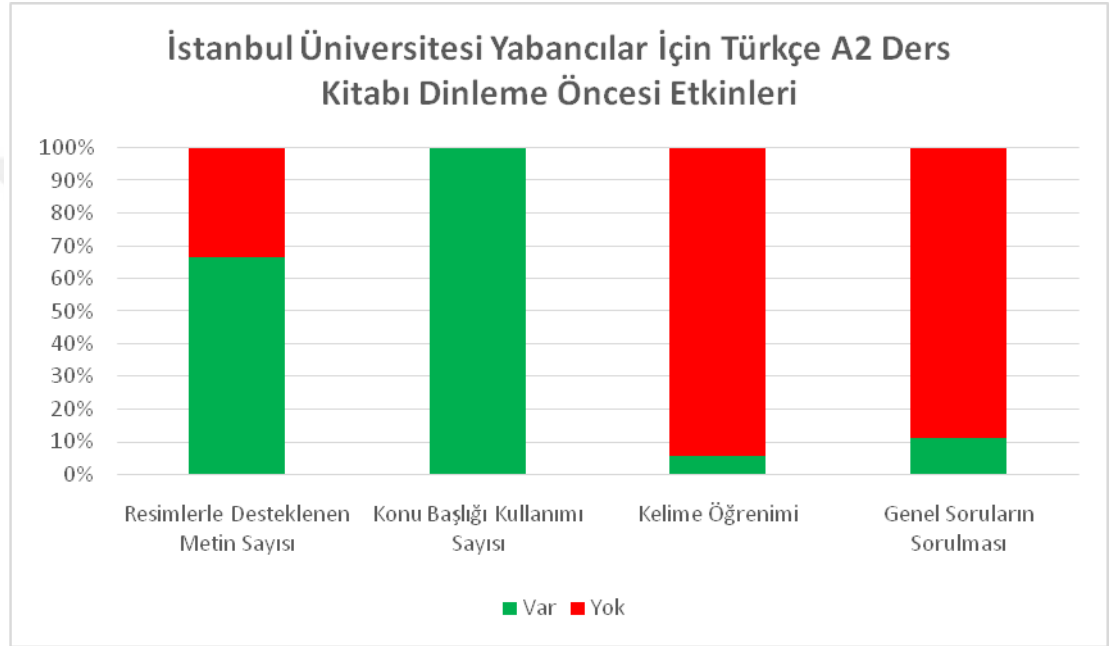
Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A1 Temel Seviye Ders kitabında toplam 30 dinleme etkinliğine yer verilmiştir. Dinleme etkinliklerinin 19 tanesinde görsellere yer verilmiştir. Ankara Üniversitesi ders kitabında metinlerin tamamında konu başlığına yer verilmiştir. 3 dinleme etkinliğinde kelime öğretimine yer verilmiş, 1 dinleme etkinliğinde genel sorulara yer verilmiştir.

Şekil 10. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A1 Temel Seviye Ders Kitabı dinleme öncesi etkinlikleri kullanım oranı

4.1.3.4. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri Bakımından Nasıldır?

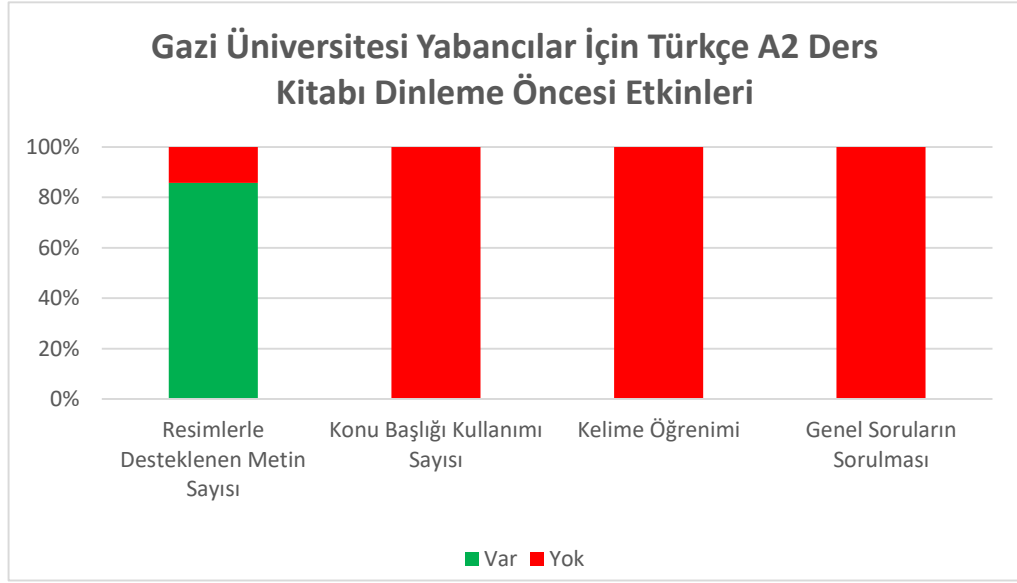
İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı'nda toplam 18 dinleme etkinliğine yer verilmiştir. Dinleme etkinliklerinin 12 tanesinde görsellere yer verilmiştir. Metinlerin tamamında konu başlığına yer verilmiştir. 1 dinleme etkinliğinde kelime öğretime yer verilmiş, 2 dinleme etkinliğinde genel sorulara yer verilmiştir.

Şekil 11. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı dinleme öncesi etkinlikleri oranı

4.1.3.5. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri Bakımından Nasıldır?

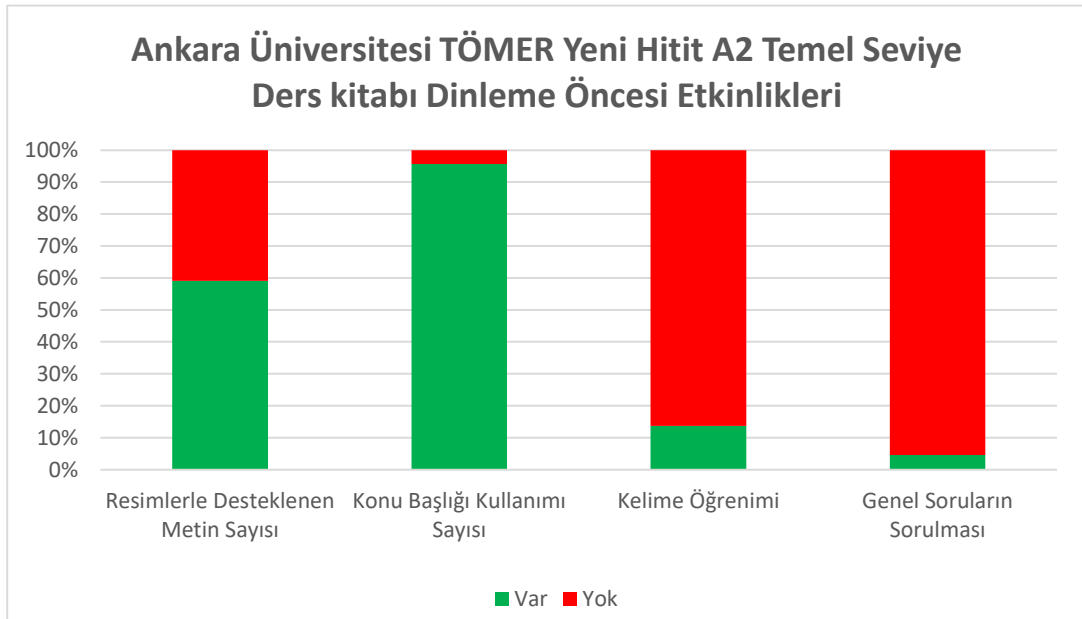
Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı'nda toplam 20 dinleme metni yer almaktadır. 20 dinleme etkinliğinin 12 tanesinde görsellere yer verilmiştir. Gazi Üniversitesi Ders kitabında dinleme metinlerinin hiçbirinde konu başlığına yer verilmemiştir. 20 dinleme etkinliğinin hiçbirinde kelime öğretimi etkinliğine yer verilmezken yine hiçbir dinleme etkinliğinde genel sorulara yer verilmemiştir.

Şekil 12. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı dinleme öncesi etkinlikleri oranı

4.1.3.6. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A2 Temel Seviye Ders kitabı Dinleme Öncesi Etkinlikleri bakımından nasıldır?

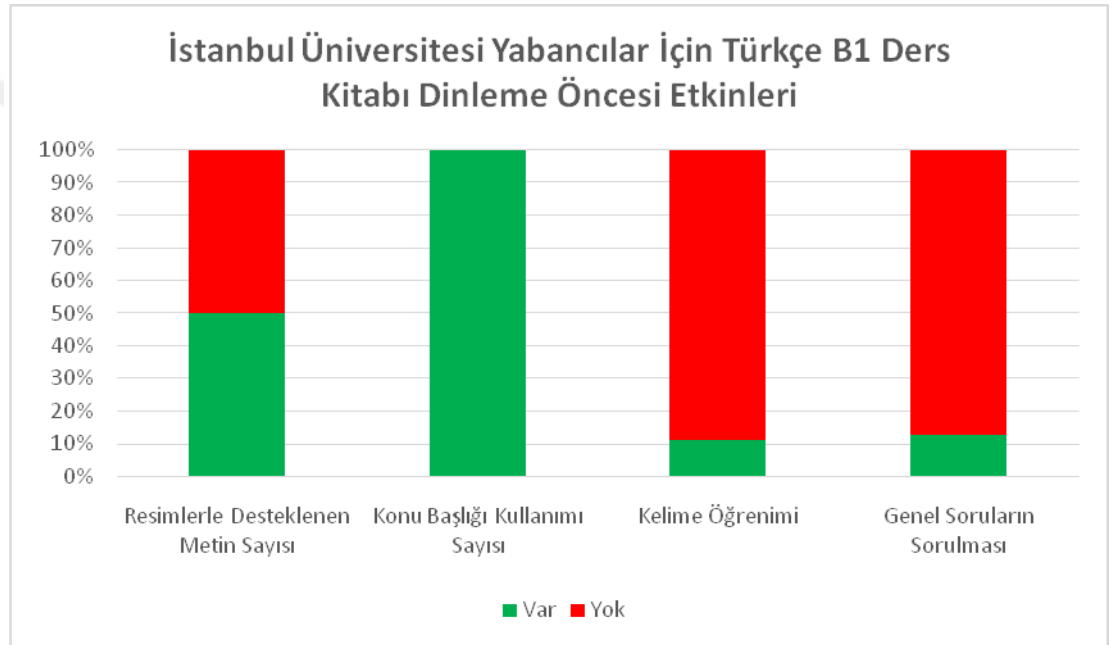
Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A2 Temel Seviye Ders kitabında toplam 22 dinleme etkinliğine yer verilmiştir. Dinleme etkinliklerinin 13 tanesinde görsellere yer verilmiştir. Ankara Üniversitesi ders kitabında metinlerin tamamında konu başlığına yer verilmiştir. 3 dinleme etkinliğinde kelime öğretimine yer verilmiş, 1 dinleme etkinliğinde genel sorulara yer verilmiştir.

Şekil 13. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A2 Temel Seviye Ders kitabı dinleme öncesi etkinlikleri

4.1.3.7. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri Bakımından Nasıldır?

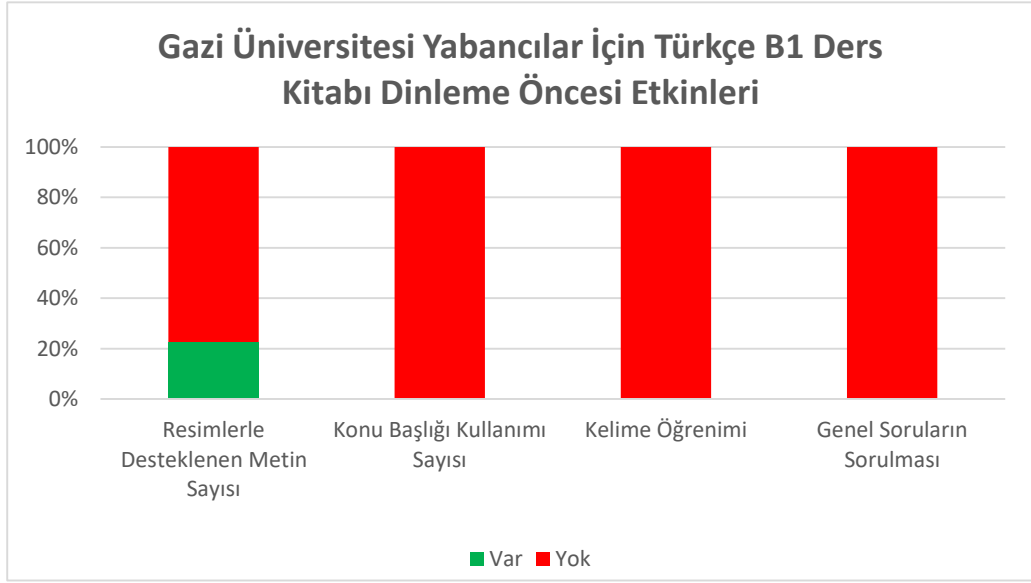
İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı'nda toplam 18 dinleme etkinliğine yer verilmiştir. Dinleme etkinliklerinin 9 tanesinde görsellere yer verilmiştir. Metinlerin tamamında konu başlığına yer verilmiştir. 2 dinleme etkinliğinde kelime öğretimine yer verilmiş, 3 dinleme etkinliğinde genel sorulara yer verilmiştir.

Şekil 14. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı dinleme öncesi etkinlikleri oranı

4.1.3.8. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri Bakımından Nasıldır?

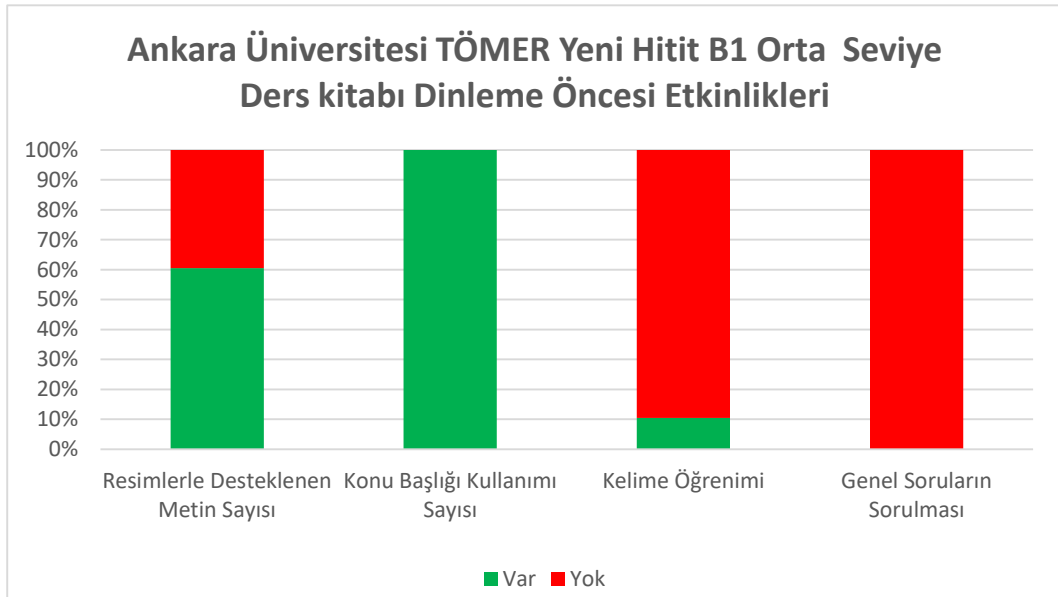
Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı'nda toplam 24 dinleme metni yer almaktadır. 24 dinleme etkinliğinin 7 tanesinde görsellere yer verilmiştir. Gazi Üniversitesi Ders kitabında dinleme metnlerinin hiçbirinde konu başlığına yer verilmemiştir. 24 dinleme etkinliğinin 0 tanesinde kelime öğretimi etkinliğine yer verilirken 0 etkinliğinde genel sorulara yer verilmemiştir.

Şekil 15. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı dinleme öncesi etkinlikleri oranı

4.1.3.9. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B1 Temel Seviye Ders kitabı Dinleme Öncesi Etkinlikleri bakımından nasıldır?

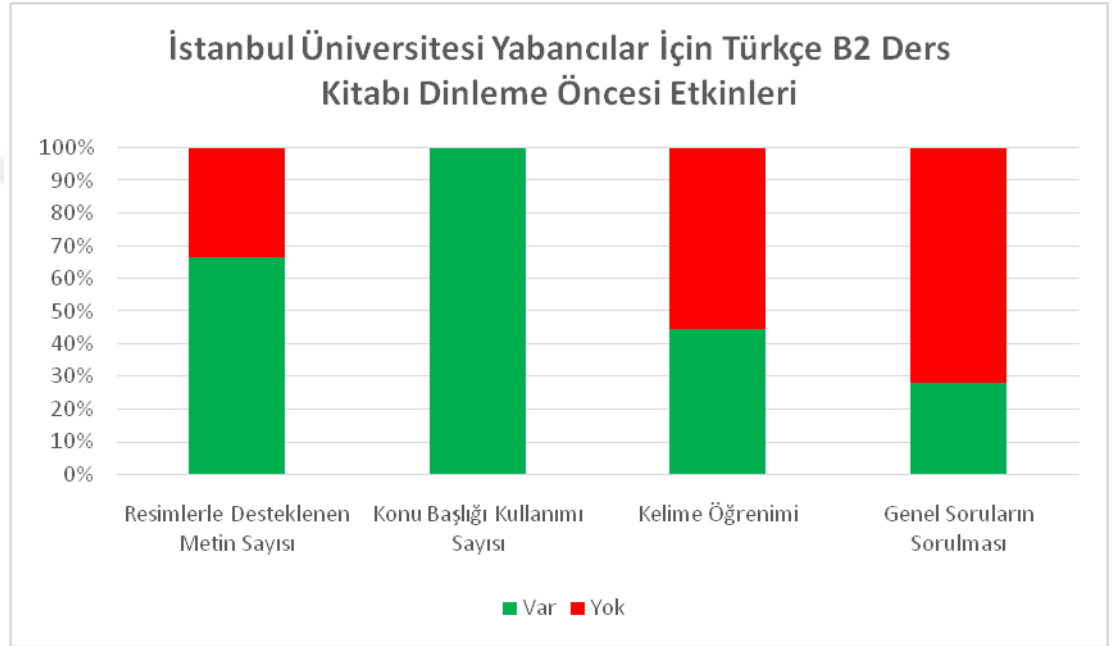
Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B1 Temel Seviye Ders kitabında toplam 38 dinleme etkinliğine yer verilmiştir. Dinleme etkinliklerinin 23 tanesinde görsellere yer verilmiştir. Ankara Üniversitesi ders kitabında metinlerin tamamında konu başlığına yer verilmiştir. 4 dinleme etkinliğinde kelime öğretimine yer verilmiş, 0 dinleme etkinliğinde genel sorulara yer verilmiştir.

Şekil 16. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B1 Orta Seviye Ders Kitabı dinleme öncesi etkinlikleri oranı

4.1.3.10. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri Bakımından Nasıldır?

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı'nda toplam 18 dinleme etkinliğine yer verilmiştir. Dinleme etkinliklerinin 12 tanesinde görsellere yer verilmiştir. Metinlerin tamamında konu başlığına yer verilmiştir. 8 dinleme etkinliğinde kelime öğretime yer verilmiş, 5 dinleme etkinliğinde genel sorulara yer verilmiştir.

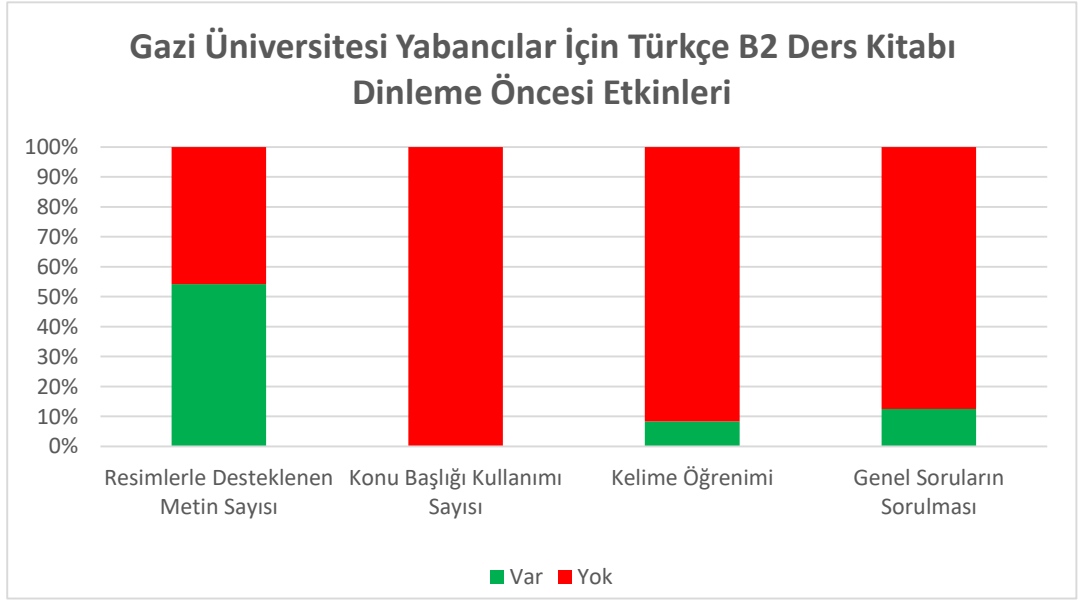

Şekil 17. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı dinleme öncesi etkinlikleri oranı

4.1.3.11. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri Bakımından Nasıldır?

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı'nda toplam 24 dinleme metni yer almaktadır. 24 dinleme etkinliğinin 13 tanesinde görsellere yer verilmiştir. Gazi Üniversitesi ders kitabında dinleme metnlerinin hiçbirinde konu başlığına yer verilmemiştir. 24 dinleme etkinliğinin 2 tanesinde kelime öğretimi etkinliğine yer verilirken 3 etkinliğinde genel sorulara yer verilmemiştir.

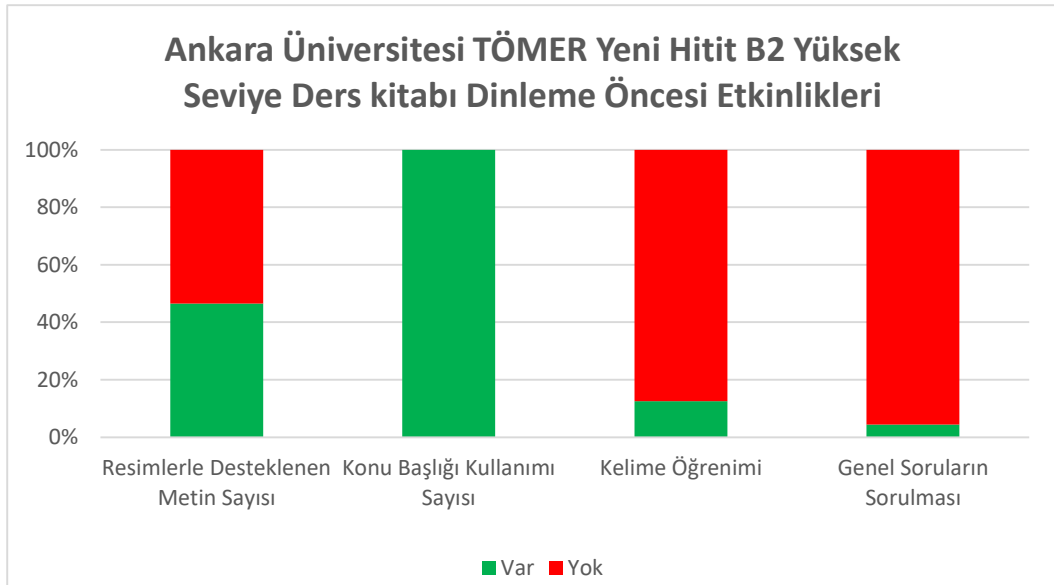

Şekil 18. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri

4.1.3.12. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B2 Yüksek Seviye Ders kitabı Dinleme Öncesi Etkinlikleri bakımından nasıldır?

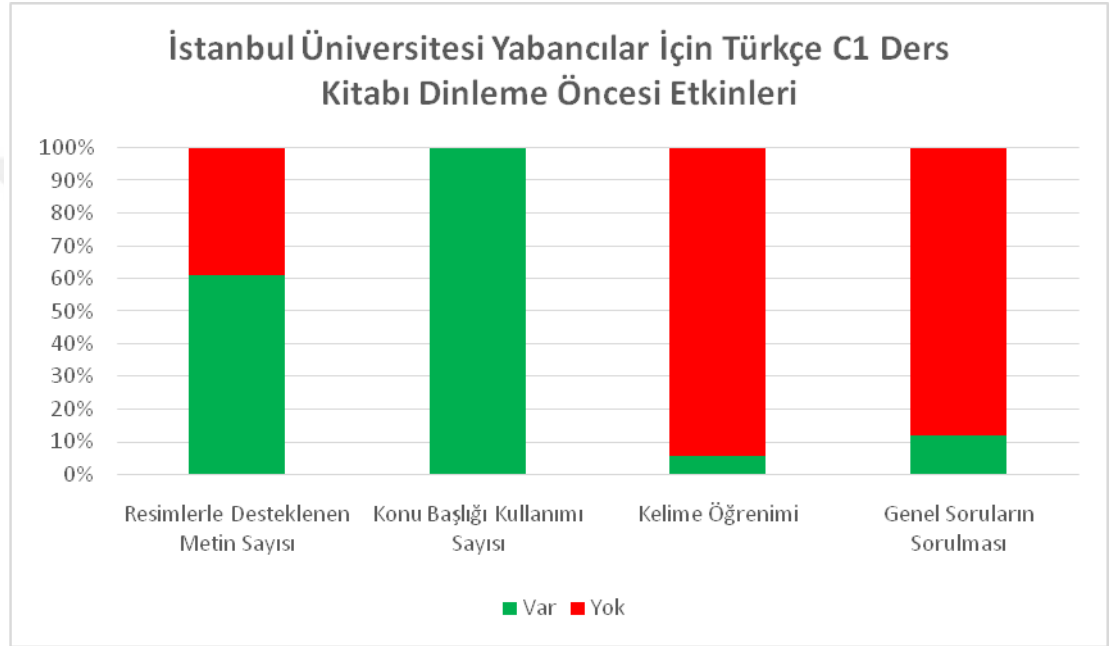
Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B2 yüksek Seviye Ders kitabında toplam 23 dinleme etkinliğine yer verilmiştir. Dinleme etkinliklerinin 20 tanesinde görsellere yer verilmiştir. Ankara Üniversitesi ders kitabında metinlerin tamamında konu başlığına yer verilmiştir. 3 dinleme etkinliğinde kelime öğretimine yer verilmiş, 1 dinleme etkinliğinde genel sorulara yer verilmiştir.

Şekil 19. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B2 Yüksek Seviye Ders Kitabı dinleme öncesi etkinlikleri oranı

4.1.3.13. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri Bakımından Nasıldır?

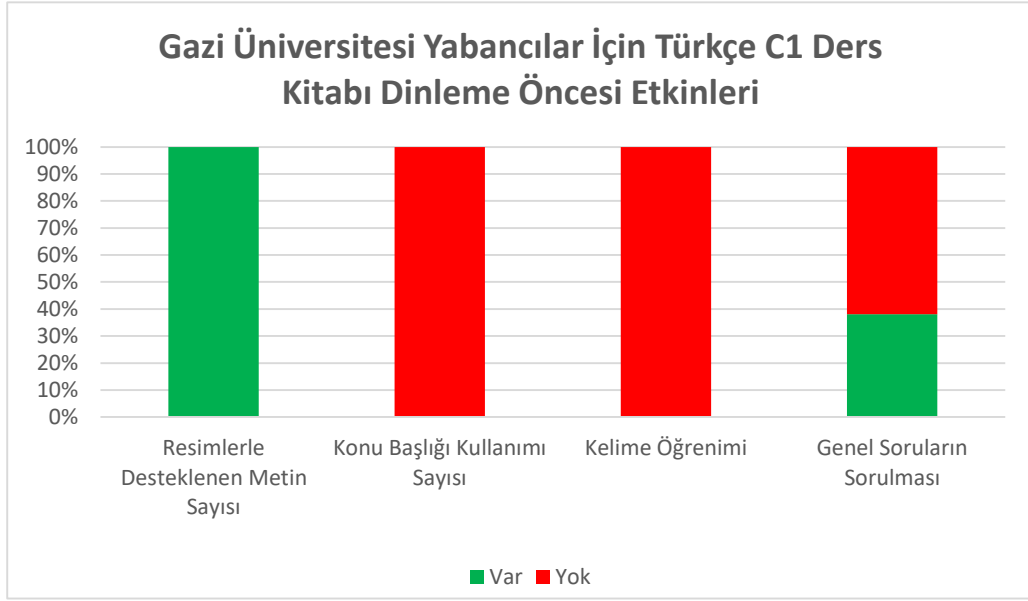
İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı'nda toplam 18 dinleme etkinliğine yer verilmiştir. Dinleme etkinliklerinin 11 tanesinde görsellere yer verilmiştir. Metinlerin tamamında konu başlığına yer verilmiştir. 1 dinleme etkinliğinde kelime öğretime yer verilmiş, 3 dinleme etkinliğinde genel sorulara yer verilmiştir.

Şekil 20. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı dinleme öncesi etkinleri oranı

4.1.3.14. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı Dinleme Öncesi Etkinleri Bakımından Nasıldır?

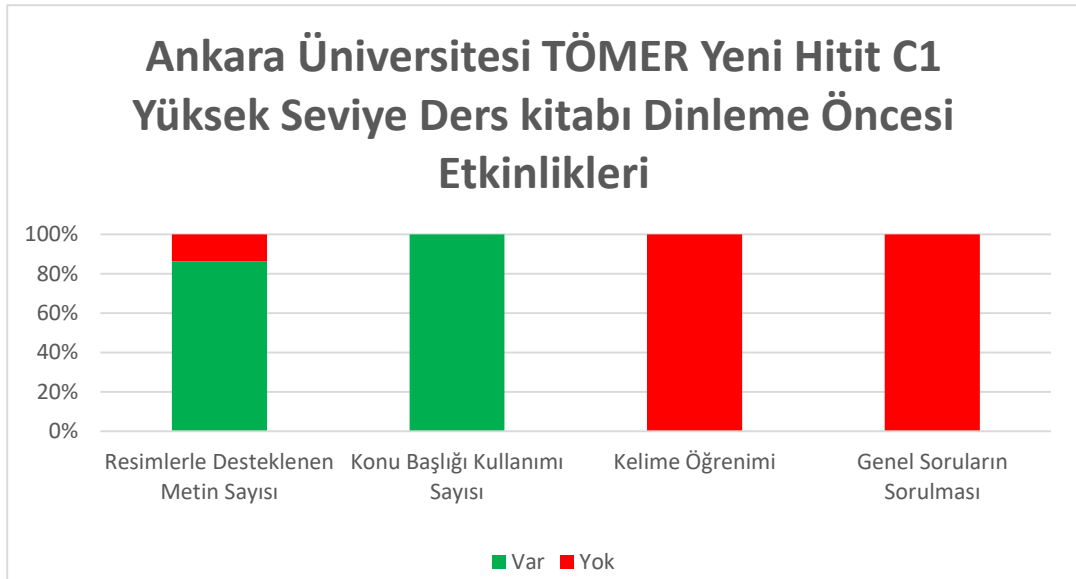
Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı'nda toplam 20 dinleme metni yer almaktadır. 20 dinleme etkinliğinin 18 tanesinde görsellere yer verilmiştir. Gazi Üniversitesi Ders kitabında dinleme metnlerinin hiçbirinde konu başlığına yer verilmemiştir. 20 dinleme etkinliğinde kelime öğretime yer verilmezken 8 dinleme etkinliğinde genel sorulara yer verilmiştir.

Şekil 21. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı dinleme öncesi etkinlikleri oranı

4.1.3.15. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit C1 Yüksek Seviye Ders kitabı Dinleme Öncesi Etkinlikleri bakımından nasıldır?

Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit C1 yüksek Seviye Ders kitabında toplam 22 dinleme etkinliğine yer verilmiştir. Dinleme etkinliklerinin 19 tanesinde görsellere yer verilmiştir. Ankara Üniversitesi ders kitabında metinlerin tamamında konu başlığına yer verilmiştir. Dinleme etkinliklerinde kelime öğretimi ve genel sorulara yer verilmemiştir.

Şekil 22. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit C1 Yüksek Seviye Ders Kitabı dinleme öncesi etkinlikleri oranı

4.1.4. İlgili ders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri, dinleme sırası etkinlikleri sayı bakımından nasıldır?

4.1.4.1. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı Dinleme Sırası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından nasıldır?

1. Diyalogun eksik cümlesini tamamlama	1
2. Maddeleri işaretleme veya seçme	4
3. Metni sıralama	2
4. Metindeki boşlukları doldurma	8
5. Eşleştirme	0
6. Dinleme sırası etkinliği olmayan	1

İstanbul Üniversitesi A1 ders kitabında dinleme sırası etkinliklerde 1 dinleme etkinliğinde diyalogun eksik cümlesini tamamlama, 4 dinleme etkinliğinde madde işaretleme veya seçme, 2 dinleme etkinliğinde metni sıralama, 8 dinleme etkinliğinde metindeki boşlukları doldurma etkinliğine yer verilmiş, eşleştirme etkinliğine yer verilmemiştir. Dinleme sırası etkinliği olmayan ise 1 dinleme etkinliği bulunmaktadır. İstanbul Üniversitesi A1 seviyesinde en fazla yer verilen etkinlik metindeki boşlukları doldurma etkinliğidir.

4.1.4.2. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı Dinleme Sırası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

1. Diyalogun eksik cümlesini tamamlama	0
2. Maddeleri işaretleme veya seçme	3
3. Metni sıralama	2
4. Metindeki boşlukları doldurma	11
5. Eşleştirme	2
6. Dinleme sırası etkinliği olmayan	3

İstanbul Üniversitesi A2 ders kitabında dinleme sırası etkinliklerde 0 dinleme etkinliğinde diyalogun eksik cümlesini tamamlama, 3 dinleme etkinliğinde madde işaretleme veya seçme, 2 dinleme etkinliğinde metni sıralama, 11 dinleme etkinliğinde metindeki boşlukları doldurma etkinliğine yer verilmiş, 2 dinleme etkinliğinde etkinliğine yer verilirken dinleme sırası etkinliği olmayan 3 dinleme etkinliği bulunmaktadır. İstanbul Üniversitesi A2 seviyesi ders kitabında en fazla yer verilen etkinlik metindeki boşlukları doldurma etkinliği olmuştur.

4.1.4.3. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı Dinleme Sırası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

1. Diyalogun eksik cümlesini tamamlama	1
2. Maddeleri işaretleme veya seçme	6
3. Metni sıralama	2
4. Metindeki boşlukları doldurma	4
5. Eşleştirme	4
6. Dinleme sırası etkinliği olmayan	5

İstanbul Üniversitesi B1 ders kitabında dinleme sırası etkinliklerde 1 dinleme etkinliğinde diyalogun eksik cümlesini tamamlama, 6 dinleme etkinliğinde madde işaretleme veya seçme, 2 dinleme etkinliğinde metni sıralama, 4 dinleme etkinliğinde metindeki boşlukları doldurma etkinliğine yer verilmiş, 4 dinleme etkinliğinde eşleştirme etkinliğine yer verilirken dinleme sırası etkinliği olmayan 5 dinleme metni yer almaktadır. İstanbul Üniversitesi B1 kitabında dinleme sırası etkinlikleri oranında orantılı bir dağılım olduğu görülmüştür.

4.1.4.4. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı Dinleme Sırası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

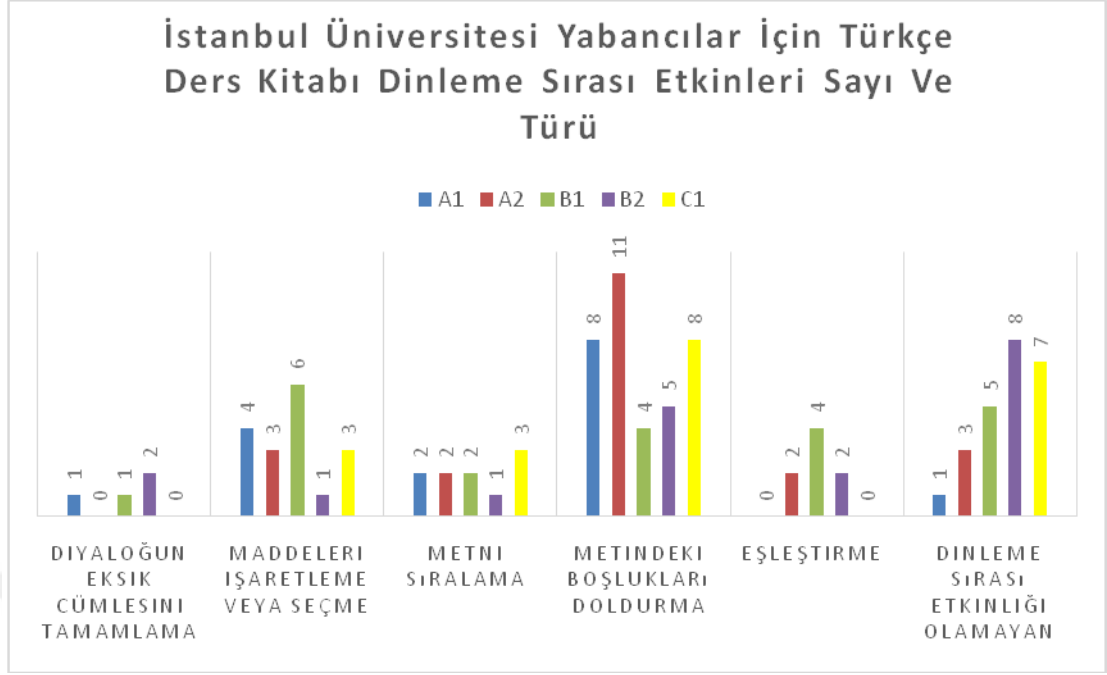
1. Diyalogun eksik cümlesini tamamlama	2
2. Maddeleri işaretleme veya seçme	1
3. Metni sıralama	1
4. Metindeki boşlukları doldurma	5
5. Eşleştirme	2
6. Dinleme sırası etkinliği olmayan	8

İstanbul Üniversitesi B2 ders kitabında dinleme sırası etkinliklerde 2 dinleme etkinliğinde diyalogun eksik cümlesini tamamlama, 1 dinleme etkinliğinde madde işaretleme veya seçme, 1 dinleme etkinliğinde metni sıralama, 5 dinleme etkinliğinde metindeki boşlukları doldurma etkinliğine yer verilmiş, 2 dinleme etkinliğinde eşleştirme etkinliğine yer verilirken dinleme sırası etkinliği olmayan 8 dinleme metni yer almaktadır. İstanbul Üniversitesi B2 kitabında dinleme sırası etkinlikleri oranında orantısız bir dağılım olduğu gözlemlenmiştir.

4.1.4.5. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı Dinleme Sırası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

1. Diyalogun eksik cümlesini tamamlama	0
2. Maddeleri işaretleme veya seçme	3
3. Metni sıralama	3
4. Metindeki boşlukları doldurma	8
5. Eşleştirme	0
6. Dinleme sırası etkinliği olmayan	7

İstanbul Üniversitesi C1 ders kitabında dinleme sırası etkinliklerde 0 dinleme etkinliğinde diyalogun eksik cümlesini tamamlama, 3 dinleme etkinliğinde madde işaretleme veya seçme, 3 dinleme etkinliğinde metni sıralama, 8 dinleme etkinliğinde metindeki boşlukları doldurma etkinliğine yer verilmiş, 0 dinleme etkinliğinde eşleştirme etkinliğine yer verilirken dinleme sırası etkinliği olmayan 7 dinleme metni yer almaktadır. İstanbul Üniversitesi C1 kitabında dinleme sırası etkinlikleri oranında orantısız bir dağılım olduğu görülmüştür.

İstanbul Üniveristesi Ders kitapları dinleme sırası etkinlikleri oranı

4.1.4.6. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı Dinleme Sırası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

1. Diyalogun eksik cümlesini tamamlama	0
2. Maddeleri işaretleme veya seçme	1
3. Metni sıralama	1
4. Metindeki boşlukları doldurma	6
5. Eşleştirme	1
6. Dinleme sırası etkinliği olmayan	13

Gazi Üniversitesi A1 ders kitabında dinleme sırası etkinliklerde 0 dinleme etkinliğinde diyalogun eksik cümlesini tamamlama, 1 dinleme etkinliğinde madde işaretleme veya seçme, 6 dinleme etkinliğinde metni sıralama, 1 dinleme etkinliğinde metindeki boşlukları doldurma etkinliğine yer verilmiş, 1 dinleme etkinliğinde eşleştirme etkinliğine yer verilirken dinleme sırası etkinliği olmayan 13 dinleme metni yer almaktadır. Gazi Üniversitesi A1 kitabında dinleme sırası etkinlikleri oranında orantısız bir dağılım olduğu görülmüştür.

4.1.4.7. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı Dinleme Sırası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

1. Diyalogun eksik cümlesini tamamlama	0
2. Maddeleri işaretleme veya seçme	0
3. Metni sıralama	0
4. Metindeki boşlukları doldurma	4
5. Eşleştirme	0
6. Dinleme sırası etkinliği olmayan	16

Gazi Üniversitesi A2 ders kitabında dinleme sırası etkinliklerde 0 dinleme etkinliğinde diyalogun eksik cümlesini tamamlama, 0 dinleme etkinliğinde madde işaretleme veya seçme, 0 dinleme etkinliğinde metni sıralama, 4 dinleme etkinliğinde metindeki boşlukları doldurma etkinliğine yer verilmiş, 0 dinleme etkinliğinde eşleştirme etkinliğine yer verilirken dinleme sırası etkinliği olmayan 16 dinleme metni yer almaktadır. Gazi Üniversitesi A2 kitabında dinleme sırası etkinlikleri oranında orantısız bir dağılım olduğu görülmüştür. A2 seviyesinde Gazi Üniversitesi dinleme sırası etkinliklerine gerekli önemin verilmediği görülmektedir.

4.1.4.8. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı Dinleme Sırası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

1. Diyalogun eksik cümlesini tamamlama	1
2. Maddeleri işaretleme veya seçme	1
3. Metni sıralama	0
4. Metindeki boşlukları doldurma	6
5. Eşleştirme	0
6. Dinleme sırası etkinliği olmayan	12

Gazi Üniversitesi B1 ders kitabında dinleme sırası etkinliklerde 1 dinleme etkinliğinde diyalogun eksik cümlesini tamamlama, 1 dinleme etkinliğinde madde işaretleme veya seçme, 0 dinleme etkinliğinde metni sıralama, 6 dinleme etkinliğinde metindeki boşlukları doldurma etkinliğine yer verilmiş, 0 dinleme etkinliğinde eşleştirme etkinliğine yer verilirken dinleme sırası etkinliği olmayan 12 dinleme metni yer almaktadır. Gazi Üniversitesi B1 kitabında dinleme sırası etkinlikleri oranında orantısız bir dağılım olduğu görülmüştür. Dinleme sırası etkinliği olmayan etkinlik sayısı fazla olduğundan Gazi Üniversitesi'nin dinleme sırası etkinlikleri göz ardı ettiği söylenebilir.

4.1.4.9. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı Dinleme Sırası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

1. Diyalogun eksik cümlesini tamamlama	1
2. Maddeleri işaretleme veya seçme	1
3. Metni sıralama	0
4. Metindeki boşlukları doldurma	2
5. Eşleştirme	0
6. Dinleme sırası etkinliği olmayan	16

Gazi Üniversitesi B2 ders kitabında dinleme sırası etkinliklerde 1 dinleme etkinliğinde diyalogun eksik cümlesini tamamlama, 1 dinleme etkinliğinde madde işaretleme veya seçme, 0 dinleme etkinliğinde metni sıralama, 2 dinleme etkinliğinde metindeki boşlukları doldurma etkinliğine yer verilmiş, 0 dinleme etkinliğinde eşleştirme etkinliğine yer verilirken dinleme sırası etkinliği olmayan 16 dinleme metni yer almaktadır. Gazi Üniversitesi B2 kitabında dinleme sırası etkinlikleri oranında orantısız bir dağılım olduğu görülmüştür. B1 kitabında olduğu gibi B2 kitabında da dinleme sırası etkinliklerin ihmal edildiği gözlemlenmiştir.

4.1.4.10. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı Dinleme Sırası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

1. Diyalogun eksik cümlesini tamamlama	1
2. Maddeleri işaretleme veya seçme	0
3. Metni sıralama	0
4. Metindeki boşlukları doldurma	6
5. Eşleştirme	0
6. Dinleme sırası etkinliği olmayan	13

Gazi Üniversitesi C1 ders kitabında dinleme sırası etkinliklerde 1 dinleme etkinliğinde diyalogun eksik cümlesini tamamlama, 0 dinleme etkinliğinde madde işaretleme veya seçme, 6 dinleme etkinliğinde metni sıralama, 0 dinleme etkinliğinde metindeki boşlukları doldurma etkinliğine yer verilmiş, 0 dinleme etkinliğinde eşleştirme etkinliğine yer verilirken dinleme sırası etkinliği olmayan 13 dinleme metni yer almaktadır. Gazi Üniversitesi C1 kitabında dinleme sırası etkinlikleri oranında orantısız bir dağılım olduğu görülmüştür. B1,B2 ve C1 kitaplarında dinleme sırası etkinliklerinin göz ardı edildiği gözlemlenmiştir.

4.1.4.11. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A1 Temel Seviye Ders kitabı Dinleme Sırası Etkinlikleri Sayı ve Tür bakımından nasıldır?

1. Diyalogun eksik cümlesini tamamlama	3
2. Maddeleri işaretleme veya seçme	6
3. Metni sıralama	2
4. Metindeki boşlukları doldurma	16
5. Eşleştirme	3
6. Dinleme sırası etkinliği olmayan	2

Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe A1 ders kitabında dinleme sırası etkinliklerde 3 dinleme etkinliğinde diyalogun eksik cümlesini tamamlama, 6 dinleme etkinliğinde madde işaretleme veya seçme, 2 dinleme etkinliğinde metni sıralama, 16 dinleme etkinliğinde metindeki boşlukları doldurma etkinliğine yer verilmiş, 3 dinleme etkinliğinde eşleştirme etkinliğine yer verilirken dinleme sırası etkinliği olmayan 2 dinleme metni yer almaktadır. Yeni Hitit A1 kitabında dinleme sırası etkinlikleri oranında orantısız bir dağılım olduğu görülmüştür. En fazla yer verilen dinleme sırası etkinliği metindeki boşlukları doldurmaktır.

4.1.4.12. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A2 Temel Seviye Ders kitabı Dinleme Sırası Etkinlikleri Sayı ve Tür bakımından nasıldır?

1. Diyalogun eksik cümlesini tamamlama	0
2. Maddeleri işaretleme veya seçme	10
3. Metni sıralama	0
4. Metindeki boşlukları doldurma	7
5. Eşleştirme	1
6. Dinleme sırası etkinliği olmayan	4

Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe A2 ders kitabında dinleme sırası etkinliklerde 0 dinleme etkinliğinde diyalogun eksik cümlesini tamamlama, 10 dinleme etkinliğinde madde işaretleme veya seçme, 0 dinleme etkinliğinde metni sıralama, 7 dinleme etkinliğinde metindeki boşlukları doldurma etkinliğine yer verilmiş, 1 dinleme etkinliğinde eşleştirme etkinliğine yer verilirken dinleme sırası etkinliği olmayan 4 dinleme metni yer almaktadır. Yeni Hitit A2 kitabında dinleme sırası etkinlikleri oranında orantısız bir dağılım olduğu görülmüştür. En fazla yer verile dinleme sırası etkinliği maddeleri işaretleme veya seçmedir. A2 seviyesinde olan öğrenciler henüz kelime bilgisi yeterli olmadığından ve dinleme hızına yetişmekte zorlanacaklarından madde işaretleme ve seçme etkinliğin A2 düzeyinde daha fazla yer verilmesi hem ADOÇP'ye göre hem de Erciyes Üniversitesindeki yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine göre seviyeye uygunluk arz etmektedir.

4.1.4.13. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B1 Orta Seviye Ders kitabı Dinleme Sırası Etkinlikleri Sayı ve Tür bakımından nasıldır?

1. Diyalogun eksik cümlesini tamamlama	3
2. Maddeleri işaretleme veya seçme	7
3. Metni sıralama	0
4. Metindeki boşlukları doldurma	6
5. Eşleştirme	6
6. Dinleme sırası etkinliği olmayan	11

Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 ders kitabında dinleme sırası etkinliklerde 3 dinleme etkinliğinde diyalogun eksik cümlesini tamamlama, 7 dinleme etkinliğinde madde işaretleme veya seçme, 0 dinleme etkinliğinde metni sıralama, 6 dinleme etkinliğinde metindeki boşlukları doldurma etkinliğine yer verilmiş, 6 dinleme etkinliğinde eşleştirme etkinliğine yer verilirken dinleme sırası etkinliği olmayan 11 dinleme metni yer almaktadır. Yeni Hitit B1 kitabında dinleme sırası etkinlikleri oranında orantısız bir dağılım olduğu görülmüştür. En fazla yer alan madde dinleme sırası etkinliği olmayan maddedir. Hitit B1 kitabında da dinleme sırası etkinliklerin göz ardı edildiği görülmektedir.

4.1.4.14. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B2 Yüksek Seviye Ders Kitabı Dinleme Sırası Etkinlikleri Sayı ve Tür bakımından nasıldır?

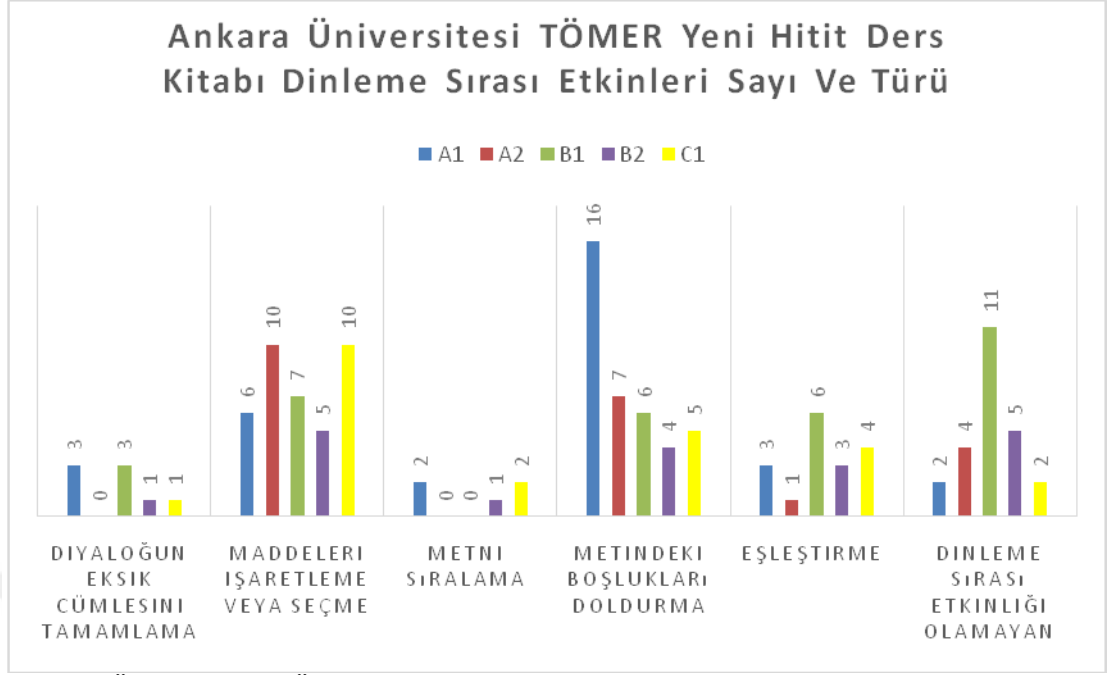
1. Diyalogun eksik cümlesini tamamlama	1
2. Maddeleri işaretleme veya seçme	5
3. Metni sıralama	1
4. Metindeki boşlukları doldurma	4
5. Eşleştirme	3
6. Dinleme sırası etkinliği olmayan	5

Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B2 ders kitabında dinleme sırası etkinliklerde 1 dinleme etkinliğinde diyalogun eksik cümlesini tamamlama, 5 dinleme etkinliğinde madde işaretleme veya seçme, 1 dinleme etkinliğinde metni sıralama, 4 dinleme etkinliğinde metindeki boşlukları doldurma etkinliğine yer verilmiş, 3 dinleme etkinliğinde eşleştirme etkinliğine yer verilirken dinleme sırası etkinliği olmayan 5 dinleme metni yer almaktadır. Yeni Hitit B2 kitabında dinleme sırası etkinlikleri oranında orantılı bir dağılım olduğu görülmüştür.

4.1.4.15. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit C1 Yüksek Seviye Ders Kitabı Dinleme Sırası Etkinlikleri Sayı ve Tür bakımından nasıldır?

1. Diyalogun eksik cümlesini tamamlama	1
2. Maddeleri işaretleme veya seçme	10
3. Metni sıralama	2
4. Metindeki boşlukları doldurma	5
5. Eşleştirme	4
6. Dinleme sırası etkinliği olmayan	2

Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe C1 ders kitabında dinleme sırası etkinliklerde 1 dinleme etkinliğinde diyalogun eksik cümlesini tamamlama, 10 dinleme etkinliğinde madde işaretleme veya seçme, 2 dinleme etkinliğinde metni sıralama, 5 dinleme etkinliğinde metindeki boşlukları doldurma etkinliğine yer verilmiş, 4 dinleme etkinliğinde eşleştirme etkinliğine yer verilirken dinleme sırası etkinliği olmayan 2 dinleme metni yer almaktadır. Yeni Hitit C1 kitabında dinleme sırası etkinlikleri oranında orantısız bir dağılım olduğu görülmüştür. En fazla yer verilen dinleme sırası etkinliği madde işaretleme veya seçmedir.

Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit ders kitabı dinleme sırası etkinliklerin oranı

4.1.5. İlgili ders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri, dinleme sonrası etkinlikleri sayı bakımından nasıldır?

4.1.5.1. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı Dinleme Sonrası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

1. Doğru –Yanlış Soruları	1
2. Çoktan Seçmeli Sorular	3
3. Açık Uçlu Sorulara Cevap Verme	7
4. Metni Özetleme	0
5. Dinleme Sonrası Etkinliği Olmayan	9

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 seviyesi ders kitabı dinleme sonrası etkinlikleri bakımından değerlendirildiğinde 1 etkinlikte doğru-yanlış sorularına, 3 etkinlikte çoktan seçmeli sorulara, 7 etkinlikte açık uçlu sorulara, yer verilirken metni özetleme sorularına yer verilmediği gözlemlenmiştir. Dinleme sonrası etkinliği olmayan 9 dinleme metni yer almaktadır. A1 seviyesi temel seviye olduğu için ADOÇP'ye göre seviyeye uygun değildir.

4.1.5.2. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı Dinleme Sonrası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

1. Doğru –Yanlış Soruları	5
2. Çoktan Seçmeli Sorular	2
3. Açık Uçlu Sorulara Cevap Verme	6
4. Metni Özetleme	0
5. Dinleme Sonrası Etkinliği Olmayan	8

İstanbul Üniveristesi Yabancılar İçin Türkçe A2 seviyesi ders kitabı dinleme sonrası etkinlikleri bakımından değerlendirildiğinde 5 etkinlikte doğru-yanlış sorularına, 2 etkinlikte çoktan seçmeli sorulara, 6 etkinlikte açık uçlu sorulara, yer verilirken metni özetleme sorularına yer verilmediği gözlemlenmiştir. Dinleme sonrası etkinliği olmayan ise 8 etkinlik bulunmaktadır. A2 temel düzey olduğu için açık uçlu sorulara yer verilmesi ADOÇP'ye ve Erciyes Üniversitesi'ndeki uzman görüşlerine göre seviyeye uygun değildir.

4.1.5.3. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı Dinleme Sonrası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

1. Doğru –Yanlış Soruları	7
2. Çoktan Seçmeli Sorular	1
3. Açık Uçlu Sorulara Cevap Verme	3
4. Metni Özetleme	0
5. Dinleme Sonrası Etkinliği Olmayan	7

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 seviyesi ders kitabı dinleme sonrası etkinlikleri bakımından değerlendirildiğinde 7 etkinlikte doğru-yanlış sorularına, 1 etkinlikte çoktan seçmeli sorulara, 3 etkinlikte açık uçlu sorulara, yer verilirken metni özetleme sorularına yer verilmediği gözlemlenmiştir. Dinleme sonrası etkinliği olmayan ise 7 etkinlik bulunmaktadır. ADOÇP'ye ve Erciyes Üniversitesi'ndeki uzman görüşlerine göre seviyeye uygunluk arz etmektedir. Dinleme sonrası etkinliklere de yer verilmesinin daha da yerinde olacağı düşünülmektedir.

4.1.5.4. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı Dinleme Sonrası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

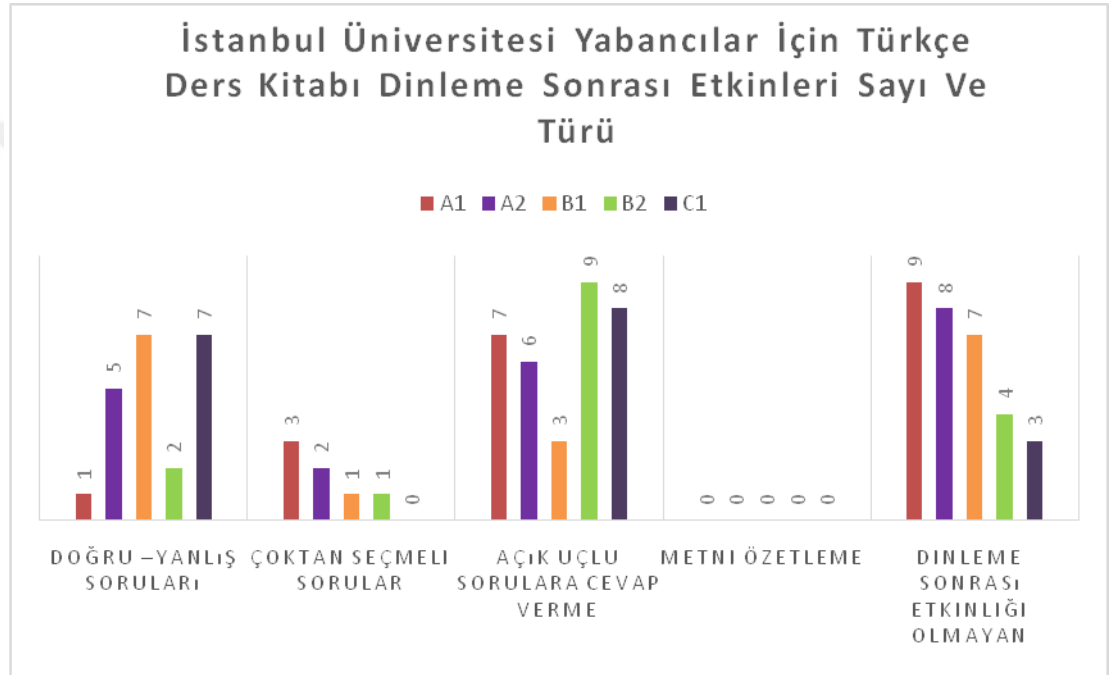
1. Doğru –Yanlış Soruları	2
2. Çoktan Seçmeli Sorular	1
3. Açık Uçlu Sorulara Cevap Verme	9
4. Metni Özetleme	0
5. Dinleme Sonrası Etkinliği Olmayan	4

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 seviyesi ders kitabı dinleme sonrası etkinlikleri bakımından değerlendirildiğinde 2 etkinlikte doğru-yanlış sorularına, 1 etkinlikte çoktan seçmeli sorulara, 9 etkinlikte açık uçlu sorulara, yer verilirken metni özetleme sorularına yer verilmediği gözlemlenmiştir. Dinleme sonrası etkinliği olmayan ise 4 etkinlik bulunmaktadır. B2 yüksek düzey olduğu için açık uçlu sorulara yer verilmesi ADOÇP'ye ve Erciyes Üniversitesi'ndeki uzman görüşlerine göre seviyeye uygunluk arz etmektedir.

4.1.5.5. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı Dinleme Sonrası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

1. Doğru –Yanlış Soruları	7
2. Çoktan Seçmeli Sorular	0
3. Açık Uçlu Sorulara Cevap Verme	8
4. Metni Özetleme	0
5. Dinleme Sonrası Etkinliği Olmayan	3

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 seviyesi ders kitabı dinleme sonrası etkinlikleri bakımından değerlendirildiğinde 7 etkinlikte doğru-yanlış sorularına yer verilirken çoktan seçmeli sorulara yer verilmemiş,, 8 etkinlikte açık uçlu sorulara yer verilirken metni özetleme sorularına yer verilmediği gözlemlenmiştir. Dinleme sonrası etkinliği olmayan ise 3 etkinlik bulunmaktadır. C1 yüksek düzey olduğu için açık uçlu sorulara yer verilmesi ADOÇP'ye ve Erciyes Üniversitesi'ndeki uzman görüşlerine göre seviyeye uygunluk arzeder.

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı dinleme sonrası etkinlikleri oranı

4.1.5.6. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı Dinleme Sonrası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

1. Doğru –Yanlış Soruları	10
2. Çoktan Seçmeli Sorular	11
3. Açık Uçlu Sorulara Cevap Verme	2
4. Metni Özetleme	0
5. Dinleme Sonrası Etkinliği Olmayan	6

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 seviyesi ders kitabı dinleme sonrası etkinlikleri bakımından değerlendirildiğinde 10 etkinlikte doğru-yanlış sorularına yer verilirken 11 etkinlikte çoktan seçmeli sorulara yer verilmiş, 2 etkinlikte açık uçlu sorulara yer verilirken metni özetleme sorularına yer verilmediği gözlemlenmiştir. Dinleme sonrası etkinliği olmayan ise 6 etkinlik bulunmaktadır. A1 temel düzey olduğu için açık uçlu sorulara az yer verilmesi ADOÇP'ye ve Erciyes Üniversitesi'ndeki uzman görüşlerine göre seviyeye uygunluk arzeder.

4.1.5.7. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı Dinleme Sonrası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

1. Doğru –Yanlış Soruları	16
2. Çoktan Seçmeli Sorular	10
3. Açık Uçlu Sorulara Cevap Verme	2
4. Metni Özetleme	0
5. Dinleme Sonrası Etkinliği Olmayan	0

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 seviyesi ders kitabı dinleme sonrası etkinlikleri bakımından değerlendirildiğinde 16 etkinlikte doğru-yanlış sorularına yer verilirken 10 etkinlikte çoktan seçmeli sorulara yer verilmiş, 2 etkinlikte açık uçlu sorulara yer verilirken metni özetleme sorularına yer verilmediği gözlemlenmiştir. Dinleme sonrası etkinliği olmayan hiç etkinlik bulunmamaktadır. A2 temel düzey olduğu için açık uçlu sorulara az yer verilmesi ve metni özetleme sorularına yer verilmemiş olması ADOÇP'ye ve Erciyes Üniversitesi'ndeki uzman görüşlerine göre seviyeye uygunluk arzeder.

4.1.5.8. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı Dinleme Sonrası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

1. Doğru –Yanlış Soruları	11
2. Çoktan Seçmeli Sorular	11
3. Açık Uçlu Sorulara Cevap Verme	2
4. Metni Özetleme	0
5. Dinleme Sonrası Etkinliği Olmayan	1

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 seviyesi ders kitabı dinleme sonrası etkinlikleri bakımından değerlendirildiğinde 11 etkinlikte doğru-yanlış sorularına yer verilirken 11 etkinlikte çoktan seçmeli sorulara yer verilmiş, 2 etkinlikte açık uçlu sorulara yer verilirken metni özetleme sorularına yer verilmediği gözlemlenmiştir. Dinleme sonrası etkinliği olmayan ise 1 etkinlik bulunmaktadır. B1 orta düzey olduğu için açık uçlu sorulara az yer verilmesi ADOÇP'ye ve Erciyes Üniversitesi'ndeki uzman görüşlerine göre seviyeye uygunluk arzeder. Dinleme sonrası etkinliği bulunmayan sadece bir etkinlik olduğu gözlemlenmiştir fakat dinleme sonrası etkinliklerin dağılımı bakımından B1 kitabının dengeli dağılmadığı gözlemlenmiştir.

4.1.5.9. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı Dinleme Sonrası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

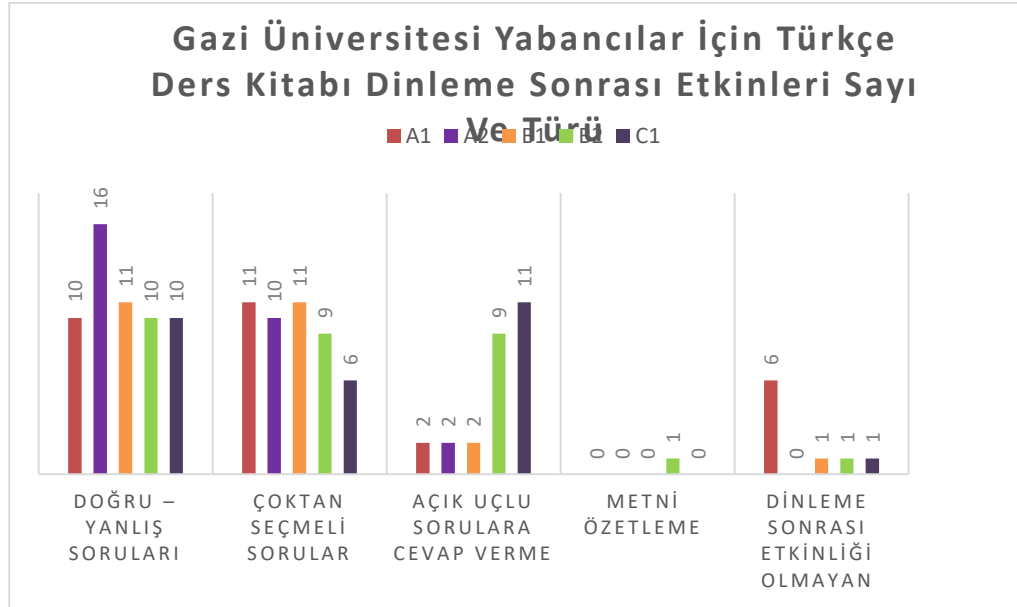
1. Doğru –Yanlış Soruları	10
2. Çoktan Seçmeli Sorular	9
3. Açık Uçlu Sorulara Cevap Verme	9
4. Metni Özetleme	1
5. Dinleme Sonrası Etkinliği Olmayan	1

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 seviyesi ders kitabı dinleme sonrası etkinlikleri bakımından değerlendirildiğinde 10 etkinlikte doğru-yanlış sorularına yer verilirken 9 etkinlikte çoktan seçmeli sorulara yer verilmiş, 9 etkinlikte açık uçlu sorulara yer verilirken 1 etkinlikte metni özetleme sorularına yer verilmiştir. Dinleme sonrası etkinliği olmayan ise 1 etkinlik bulunmaktadır. B2 yüksek düzey olduğu için açık uçlu sorulara çok yer verilmesi ADOÇP'ye ve Erciyes Üniversitesi'ndeki uzman görüşlerine göre seviyeye uygunluk arzeder.

4.1.5.10. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı Dinleme Sonrası Etkinleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

1. Doğru –Yanlış Soruları	10
2. Çoktan Seçmeli Sorular	6
3. Açık Uçlu Sorulara Cevap Verme	11
4. Metni Özetleme	0
5. Dinleme Sonrası Etkinliği Olmayan	1

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 seviyesi ders kitabı dinleme sonrası etkinlikleri bakımından değerlendirildiğinde 10 etkinlikte doğru-yanlış sorularına yer verilirken 6 etkinlikte çoktan seçmeli sorulara yer verilmiş, 11 etkinlikte açık uçlu sorulara yer verilirken metni özetleme sorularına yer verilmediği gözlemlenmiştir. Dinleme sonrası etkinliği olmayan ise 1 etkinlik bulunmaktadır. C1 yüksek düzey olduğu için açık uçlu sorulara çok yer verilmesi ADOÇP'ye ve Erciyes Üniversitesi'ndeki uzman görüşlerine göre seviyeye uygunluk arzeder. Öğrenci seviyesi yükseldiği ve soyut düşünebilme duyduklarını hafızasında tutup yanıtlayabilme ve çıkarım yapabilme açısından uygun seviyede olduğu için doğru-yanlış soruları yerine metni özetleme ve açık uçlu sorulara daha fazla yer verilmesi uygundur.

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı dinleme sonrası etkinlikleri sayı ve tür oranı

4.1.5.11. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A1 Temel Seviye Ders Kitabı Dinleme Sonrası Etkinlikleri Sayı ve Tür bakımından nasıldır?

1. Doğru –Yanlış Soruları	1
2. Çoktan Seçmeli Sorular	0
3. Açık Uçlu Sorulara Cevap Verme	3
4. Metni Özetleme	0
5. Dinleme Sonrası Etkinliği Olmayan	18

Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe A1 seviyesi ders kitabı dinleme sonrası etkinlikleri bakımından değerlendirildiğinde 1 etkinlikte doğru-yanlış sorularına yer verilirken 0 etkinlikte çoktan seçmeli sorulara yer verilmiş, 3 etkinlikte açık uçlu sorulara yer verilirken metni özetleme sorularına yer verilmediği gözlemlenmiştir. Dinleme sonrası etkinliği olmayan ise 18 etkinlik bulunmaktadır. A1 temel düzey olduğu için açık uçlu sorulara az yer verilmesi ADOÇP'ye ve Erciyes Üniversitesindeki uzman görüşlerine göre seviyeye uygunluk arzeder. Yeni Hitit kitabında dinleme sonrası yer verilmeyen etkinliklerin sayısının fazla olması kitabın dinleme sonrası etkinlikleri temel seviyede göz ardı ettiğini göstermektedir.

4.1.5.12. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A2 Temel Seviye Ders kitabı Dinleme Sonrası Etkinlikleri Sayı ve Tür bakımından nasıldır?

1. Doğru –Yanlış Soruları	7
2. Çoktan Seçmeli Sorular	1
3. Açık Uçlu Sorulara Cevap Verme	4
4. Metni Özetleme	0
5. Dinleme Sonrası Etkinliği Olmayan	11

Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe A2 seviyesi ders kitabı dinleme sonrası etkinlikleri bakımından değerlendirildiğinde 7 etkinlikte doğru-yanlış sorularına yer verilirken 1 etkinlikte çoktan seçmeli sorulara yer verilmiş, 4 etkinlikte açık uçlu sorulara yer verilirken metni özetleme sorularına yer verilmediği gözlemlenmiştir. Dinleme sonrası etkinliği olmayan ise 11 etkinlik bulunmaktadır. A1 temel düzey olduğu için açık uçlu sorulara az yer verilmesi ADOÇP'ye ve Erciyes Üniversitesindeki uzman görüşlerine göre seviyeye uygunluk arzeder. Yeni Hitit kitabında dinleme sonrası yer verilmeyen etkinliklerin sayısının fazla olması kitabın dinleme sonrası etkinlikleri temel seviyede göz ardı ettiğini göstermektedir.

4.1.5.13. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B1 Orta Seviye Ders kitabı Dinleme Sonrası Etkinlikleri Sayı ve Tür bakımından nasıldır?

1. Doğru –Yanlış Soruları	21
2. Çoktan Seçmeli Sorular	0
3. Açık Uçlu Sorulara Cevap Verme	4
4. Metni Özetleme	0
5. Dinleme Sonrası Etkinliği Olmayan	4

Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 seviyesi ders kitabı dinleme sonrası etkinlikleri bakımından değerlendirildiğinde 21 etkinlikte doğru-yanlış sorularına yer verilirken 0 etkinlikte çoktan seçmeli sorulara yer verilmiş, 4 etkinlikte açık uçlu sorulara yer verilirken metni özetleme sorularına yer verilmediği gözlemlenmiştir. Dinleme sonrası etkinliği olmayan ise 4 etkinlik bulunmaktadır. B1 orta düzey olduğu için açık uçlu sorulara az yer verilmesi ADOÇP'ye ve Erciyes Üniversitesi'ndeki uzman görüşlerine göre seviyeye uygunluk arzeder. Kitapta etkinlikler arası sayı ve tür bakımından dengeli dağılmamıştır. Doğru-yanlış sorularına daha fazla yer verilirken çoktan seçmeli ve metni özetleme sorularına hiç yer verilmemiştir.

4.1.5.14. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B2 Yüksek Seviye Ders Kitabı Dinleme Sonrası Etkinlikleri Sayı ve Tür bakımından nasıldır?

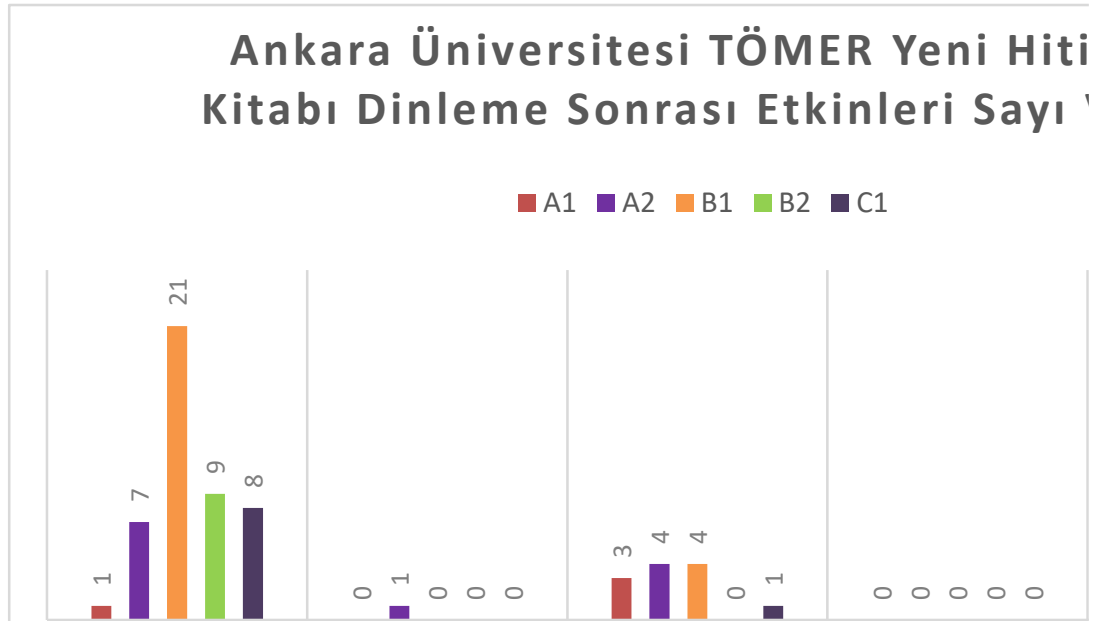
1. Doğru –Yanlış Soruları	9
2. Çoktan Seçmeli Sorular	0
3. Açık Uçlu Sorulara Cevap Verme	0
4. Metni Özetleme	0
5. Dinleme Sonrası Etkinliği Olmayan	8

Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B2 seviyesi ders kitabı dinleme sonrası etkinlikleri bakımından değerlendirildiğinde 9 etkinlikte doğru-yanlış sorularına yer verilirken çoktan seçmeli, açık uçlu ve metni özetleme sorularına yer verilmemiştir. Dinleme sonrası etkinliği olmayan ise 8 etkinlik bulunmaktadır. B2 yüksek düzey olduğu için açık uçlu sorulara az yer verilmesi ADOÇP'ye ve Erciyes Üniversitesindeki uzman görüşlerine göre seviyeye uygunluk arzeder. Yeni Hitit kitabında dinleme sonrası yer verilmeyen etkinliklerin sayısının fazla olması kitabın dinleme sonrası etkinlikleri yüksek seviyede de göz ardı ettiğini göstermektedir. B2 seviyesi yüksek seviye olduğu için açık uçlu sorulara öğrencilerin cevap vermesi daha kolayken kitapta kullanılmaması ilgi çekicidir.

4.1.5.15. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit C1 Yüksek Seviye Ders Kitabı Dinleme Sonrası Etkinlikleri Sayı ve Tür bakımından nasıldır?

1. Doğru –Yanlış Soruları	8
2. Çoktan Seçmeli Sorular	0
3. Açık Uçlu Sorulara Cevap Verme	1
4. Metni Özetleme	0
5. Dinleme Sonrası Etkinliği Olmayan	9

Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe C1 seviyesi ders kitabı dinleme sonrası etkinlikleri bakımından değerlendirildiğinde 8 etkinlikte doğru-yanlış sorularına yer verilirken çoktan seçmeli ve metni özetleme sorularına yer verilmemiştir. Açık uçlu sorulara sadece bir etkinlikte yer verilmiştir. Dinleme sonrası etkinliği olmayan ise 8 etkinlik bulunmaktadır. C1 yüksek düzey olduğu için açık uçlu sorulara az yer verilmesi ADOÇP'ye ve Erciyes Üniversitesindeki uzman görüşlerine göre seviyeye uygunluk arzmediği görülmüştür. Yeni Hitit kitabında dinleme sonrası yer verilmeyen etkinliklerin sayısının fazla olması kitabın dinleme sonrası etkinlikleri yüksek seviyede de göz ardı ettiğini göstermektedir. C1 seviyesi yüksek seviye olduğu için açık uçlu sorulara öğrencilerin cevap vermesi daha kolayken kitapta sadece bir açık uçlu soruya yer verilmesi ilgi çekicidir.

Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit Ders Kitabı dinleme sonrası etkinlikleri sayı ve tür bakımından oranı

**4.1.6. İlgili ders kitaplarının dinleme bölümlerinde görsel kullanılmış mıdır?
Kullanılan görsellerin metinlere uygunluğu nasıldır?**

4.1.6.1. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı dinleme etkinlikleri görsel kullanımı bakımından nasıldır?

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	Metinde Görsel kullanılmıştır	Metinde Görsel kullanılmamıştır	Görselin Metne Uygunudur	Görsel Metne Uygun Değildir
1	Merhaba	Tanışma	✓		✓	
		Alfabe	✓		✓	
		Kapalı Çarşı	✓		✓	
2	Nerede?	Benim Odam	✓		✓	
		Otel Formu		✓		
		Ben ve Arkadaşlarım	✓		✓	
3	Ne yapıyorsun?	Tanışma		✓		
		Günlük Hayat	✓		✓	
		İstekler	✓		✓	
4	Benim Dünyam	Zehra Hanım'ın Torunları	✓		✓	
		Dünyadan Portreler	✓		✓	
		Ailemi Özlüyorum	✓		✓	
5	Zaman Zaman	Çok İşim Var		✓		
		Yılbaşı Gecesi	✓		✓	
		Doğum Günü	✓		✓	
6	Çevremiz ve Biz	En İyi Arkadaşım	✓			✓
		İstanbul Gezisi	✓		✓	
		Eczanede	✓		✓	

Tablo 16. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 seviyesi ders kitabında toplam 18 dinleme metni yer almaktadır. On sekiz dinleme metninin 3 tanesinde metinlerde görsel kullanılmamıştır. Bir dinleme metninde ise kullanılan görsel dinleme metnine uygun değildir. Metinlerde görsel kullanımı özellikle temel seviyede öğrencilerin dinleme metni hakkında fikir sahibi olması veya çağrışım yapması açısından önemli olduğu için İstanbul Üniversitesi A1 kitabında görsellerin kullanılması ADOÇP'ye göre ve Erciyes Üniversitesi'nde görev yapan yabancı dil olarak Türkçe uzman görüşlerine göre seviyeye uygunluk arz etmektedir.

4.1.6.2. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı dinleme etkinlikleri görsel kullanımı bakımından nasıldır?

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	Metinde Görsel kullanılmıştır	Metinde Görsel kullanılmamıştır	Görselin Metne Uygunudur	Görsel Metne Uygun Değildir
1	Gezelim Görelim	Yol Tarifi	✓			✓
		Tatil Planı	✓		✓	
		Evlilik Haberi	✓			✓
2	Haberiniz Olsun	Önemli Kişiler	✓		✓	
		Hafta Sonu	✓		✓	
		Haberler		✓		
3	Neler Olacak?	Seçim Vaatleri	✓		✓	
		Ailece Bir Tatil	✓		✓	
		Hava Durumu	✓		✓	
4	Evvel Zaman İçinde	Ünlü Olmadan Önce	✓		✓	
		Bir İstanbul Efsanesi	✓			✓
		Rüyalar	✓			✓
5	Ne Olur Ne Olmaz	İklimler		✓		
		Diyaloglar		✓		
		Hokkabaz		✓		
6	Neler Yapabilirsiniz?	İş Arıyorum		✓		
		İlk Yolculuk		✓		
		Ayaküstü Yemekler	✓		✓	

Tablo 17. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı dinleme etkinlikleri görsel kullanımı

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 seviyesi ders kitabında toplam 18 dinleme metni yer almaktadır. On sekiz dinleme metninin 6 tanesinde metinlerde görsel kullanılmamıştır. 4 dinleme metninde ise kullanılan görsel dinleme metnine uygun değildir. Metinlerde görsel kullanımı özellikle temel seviyede öğrencilerin dinleme metni hakkında fikir sahibi olması veya çağrışım yapması açısından önemli olduğu için İstanbul Üniversitesi A2 kitabında görsellerin kullanılması ADOÇP'ye ve Erciyes Üniversitesi'nde görev yapan yabancı dil olarak Türkçe uzman görüşlerine göre seviyeye uygunluk arz etmektedir. Görsel kullanılmayan 6 dinleme metninde de görsel kullanılması önerilmektedir.

4.1.6.3. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı dinleme etkinlikleri görsel kullanımı bakımından nasıldır?

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	Metinde Görsel kullanılmıştır	Metinde Görsel kullanılmamıştır	Görselin Metne Uygunudur	Görsel Metne Uygun Değildir
1	Yeni Bir Hayat	Taşınma Telaşı		✓		
		Acil Numaralar		✓		
		Türkler Hakkında	✓			✓
2	İş Dünyası	Çalışma koşulları		✓		
		Senden Bir Şey Olmaz	✓			✓
		İşten Çok Sıkıldım	✓		✓	
3	Her Şeyin Başı Sağlık	Sağlık İçin Egzersiz	✓		✓	
		Dünyanın En Yaşlı İnsanı	✓		✓	
		Şifalı Bitkiler	✓			✓
4	Eğitim Hayatı	Fin Eğitim Sistemi		✓		
		Eğitim Haberleri	✓		✓	
		Okumanın Yaşı Yok		✓		
5	Hayallerimiz	Keşke		✓		
		Şans mı Şanssızlık mı?		✓		
		Batıl İnançlar	✓		✓	
6	İnsanlar Konuşa Konuşa	Türkiye'deki Arkadaşlarım		✓		
		Aile Yemeği	✓		✓	
		Komşularımız		✓		

Tablo 18. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 seviyesi ders kitabında toplam 18 dinleme metni yer almaktadır. On sekiz dinleme metninin 9 tanesinde metinlerde görsel kullanılmamıştır. 3 dinleme metninde ise kullanılan görsel dinleme metnine uygun değildir. Metinlerde görsel kullanımı özellikle temel seviyeden başlanılarak tüm seviyelerde öğrencilerin dinleme metni hakkında fikir sahibi olması veya çağrışım yapması açısından önemli olduğu için İstanbul Üniversitesi B1 kitabında görseller kullanılmayan metin sayısının fazlalığı ADOÇP'ye göre ve Erciyes Üniversitesi'nde görev yapan yabancı dil olarak Türkçe uzman görüşlerine göre uygun değildir. Görsel kullanılmayanlarda kullanılması önerilmektedir.

4.1.6.4. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı dinleme etkinlikleri görsel kullanımı bakımından nasıldır?

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	Metinde Görsel kullanılmıştır	Metinde Görsel kullanılmamıştır	Görselin Metne Uygunudur	Görsel Metne Uygun Değildir
1	Leyleği Havada Görmek	Alman Çift Türkiye'ye Bağlandı	✓		✓	
		Konya'da Uzay Turizmi Heyecanı	✓			✓
		Geldim, Gördüm, Sevdim	✓			✓
2	Geçmişten Günümüze	İlk Teknolojik Alet		✓		
		Yaşlılık ve Teknoloji		✓		
		Bir Konu Yedi Soru		✓		
3	Bir Yudum İnsan	Duygular		✓		
		Anlatamıyorum	✓		✓	
		Klasik Türk Müziği	✓		✓	
4	Bana Her Şey Yakışır	Moda Rüzgarı		✓		
		En Pahalı Alışkanlık: Alışveriş Bağımlılığı	✓		✓	
		Giyim Tarzım	✓		✓	
5	Harikalar Diyarı	Mısır Piramitleri	✓		✓	
		Kırk Gizli ve Derin Bir Aşk Hikayesi	✓		✓	
		Çocuk Müzesi	✓		✓	
6	Şaştım Kaldım	Karagöz ve Hacivat	✓		✓	
		Seyyar Satıcı	✓			✓
		Pratik Çözümler		✓		

Tablo 19. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 seviyesi ders kitabında toplam 18 dinleme metni yer almaktadır. On sekiz dinleme metninin 6 tanesinde metinlerde görsel kullanılmamıştır. 3 dinleme metninde ise kullanılan görsel dinleme metnine uygun değildir. Metinlerde görsel kullanımı özellikle temel seviyeden başlanılarak tüm seviyelerde öğrencilerin dinleme metni hakkında fikir sahibi olması veya çağrışım yapması açısından önemli olduğu için İstanbul Üniversitesi B2 kitabında görseller kullanılmayan metin sayısının fazlalığı ADOÇP'ye göre ve Erciyes Üniversitesi'nde görev yapan yabancı dil uzman görüşlerine göre uygun değildir. Görsel kullanılmayanlarda kullanılması önerilmektedir.

4.1.6.5. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı dinleme etkinlikleri görsel kullanımı bakımından nasıldır?

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	Metinde Görsel kullanılmıştır	Metinde Görsel kullanılmamıştır	Görselin Metne Uygunudur	Görsel Metne Uygun Değildir
1	Öyle Bir Geçer Zaman ki	Takvimin Tarihi		✓		
		Olmak İstirdim	✓		✓	
		İstanbul'da Bir Dahi	✓		✓	
2	Aşk Olsun	Aşk	✓		✓	
		Yusuf İle Züleyha		✓		
		Mevlana ve Şems	✓		✓	
3	İşini Şansa Bırakma	Her Şey Para mı?	✓			✓
		Şans mı Şanssızlık mı?		✓		
		Dünyanın En Şanslısı ve En Şanssız		✓		
4	Bir Maruzatım Var	Derdini Anlat Marko Paşa'ya	✓		✓	
		Öz Geçmiş		✓		
		Şikayetim Var	✓		✓	
5	Film Şeridi	Bilinçaltına Yönelik Mesajlar	✓		✓	
		Sulhi Dölek'le Röportaj	✓		✓	
		Yazlık Sinemalar	✓		✓	
6	Bilgi Dünyası	Avuçtaki Kelebek	✓		✓	
		İnsan Beyni Bilgiyi Nasıl depolar?		✓		
		İngilizcenin Kökeni Anadolu		✓		

Tablo 20. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 seviyesi ders kitabında toplam 18 dinleme metni yer almaktadır. On sekiz dinleme metninin 11 tanesinde metinlerde görsel kullanılmamıştır. 1 dinleme metninde ise kullanılan görsel dinleme metnine uygun değildir. Metinlerde görsel kullanımı özellikle temel seviyeden başlanılarak tüm seviyelerde öğrencilerin dinleme metni hakkında fikir sahibi olması veya çağrışım yapması açısından önemli olduğu için İstanbul Üniversitesi C1 kitabında görseller kullanılmayan metin sayısının fazlalığı ADOÇP'ye göre ve Erciyes Üniversitesi'nde görev yapan yabancı dil uzman görüşlerine göre uygun değildir. Görsel kullanılmayanlarda kullanılması önerilmektedir.

4.1.6.6. Gazi Üniversitesi Yabancılar Türkçe öğretim kitabı A1 Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı Bakımından Nasıldır?

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	Metinde Görsel kullanılmıştır	Metinde Görsel kullanılmamıştır	Görselin Metne Uygunudur	Görsel Metne Uygun Değildir
1	Merhaba	Yeni Kelimeler Öğreniyorum		✓		
		Emre ve Ailesi		✓		
		Fiziksel Özellikler	✓		✓	
2	Nerede, Ne Zaman Nasıl?	Yolu Tarif Et		✓		
		Alışveriş		✓		
		Saat Kaç	✓		✓	
		Haydi Cevapla		✓		
3	Dikkat!	(Başlık Bulunmuyor)		✓		
		Nerede?		✓		
		Tiyatro Oyunu	✓		✓	
4	Teknik İşlemler	Sınava Kayıt		✓		
		Kumbara Bankası	✓		✓	
		Elbiselerim		✓		
		Cep Telefonu		✓		
5	Nasıl Giderim?	Nasıl Gidebilirim?	✓		✓	
		Gençlik Parkı	✓		✓	
		Sanat Sokağı	✓		✓	
		İnternet	✓		✓	
6	İletişim Kuruyorum	Otobüste	✓		✓	
		Eczanede	✓		✓	
		Anı	✓		✓	
		Meslek Seçimi		✓		

Tablo 21. Gazi Üniversitesi Yabancılar Türkçe öğretim kitabı A1 Ders Kitabı dinleme etkinlikleri görsel kullanımı

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A1 seviyesi ders kitabında toplam 22 dinleme metni yer almaktadır. Yirmi iki dinleme metninin 11 tanesinde metinlerde görsel kullanılmamıştır. Görsel kullanılan tüm metinlerdeki görseller dinleme etkinliği ile uygundur. Metinlerde görsel kullanımı özellikle temel seviyeden başlanılarak tüm seviyelerde öğrencilerin dinleme metni hakkında fikir sahibi olması veya çağrışım yapması açısından önemlidir temel seviyede ise daha gereklidir. Gazi Üniversitesi A1 kitabında görseller kullanılmayan metin sayısının fazlalığı ADOÇP'ye göre ve Erciyes Üniversitesi'nde görev yapan yabancı dil olarak Türkçe uzman görüşlerine göre uygun değildir. Görsel kullanılmayanlarda kullanılması önerilmektedir.

4.1.6.7. Gazi Üniversitesi Yabancılar Türkçe öğretim kitabı A2 Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı Bakımından Nasıldır?

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	Metinde Görsel kullanılmıştır	Metinde Görsel kullanılmamıştır	Görselin Metne Uygundur	Görsel Metne Uygun Değildir
1	Haberlerin Var mı?	Pizza Siparişi	✓		✓	
		Döviz Bürosunda	✓		✓	
		Hava nasıl Olacak?		✓		
		Hangisini Seçeyim?	✓		✓	
2	Bu Benim Dünyam	Yanlış Adres	✓		✓	
		Reklamlar		✓		
		Kampta	✓		✓	
		Dalış Kulübü		✓		
3	Durma, Keşfet!	Dedikodu		✓		
		Haydi Uçurtma Atölyesine		✓		
		Sevgili Günlük		✓		
		Tiyatrodaki Sürpriz		✓		
4	Hayatı Öğreniyoruz.	İki Kardeş	✓		✓	
		Seyahat Acentesi		✓		
		Mustafa'nın Yaz Tatili	✓		✓	
		Sınıf Arkadaşları	✓		✓	
5	Okuyalım ve Öğrenelim	Kulağımız Bizde Olsun	✓		✓	
		Yaylada Röportaj Keyfi	✓		✓	
		Öğrenci Haberleri	✓		✓	
		Şifalı Sular		✓		

Tablo 22. Gazi Üniversitesi Yabancılar Türkçe öğretim kitabı A2 Ders Kitabı dinleme etkinlikleri görsel kullanımı

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe A2 seviyesi ders kitabında toplam 20 dinleme metni yer almaktadır. Yirmi iki dinleme metninin 9 tanesinde metinlerde görsel kullanılmamıştır. Görsel kullanılan tüm metinlerdeki görseller dinleme

etkinliği ile uygundur. Metinlerde görsel kullanımı özellikle temel seviyeden başlanılarak tüm seviyelerde öğrencilerin dinleme metni hakkında fikir sahibi olması veya çağrışım yapması açısından önemlidir temel seviyede ise daha gereklidir. Gazi Üniversitesi A2 kitabında görseller kullanılmayan metin sayısının fazlalığı ADOÇP'ye göre ve Erciyes Üniversitesi'nde görev yapan yabancı dil olarak Türkçe uzman görüşlerine göre uygun değildir. Görsel kullanılmayanlarda kullanılması önerilmektedir.

4.1.6.8. Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe öğretim kitabı B1 Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı Bakımından Nasıldır?

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	Metinde Görsel kullanılmıştır	Metinde Görsel kullanılmamıştır	Görselin Metne Uygundur	Görsel Metne Uygun Değildir
1	Göründüğü gibi Değil	Sertap'la Söyleşi		✓		
		Sosyal Medya		✓		
		Yardım Projesi	✓		✓	
		Fal Keyfi	✓			✓
2	Hayatı Okuyoruz	Psikolojide Renklerin Etkisi	✓		✓	
		Adam Olacak Çocuklar		✓		
		Dünyanın Yedi Harikası	✓		✓	
		Ev Ekonomisi		✓		
3	Bir Bilene Danışalım	İmza Günü		✓		
		Başucu Kitabı		✓		
		Tatil İlanları	✓		✓	
		Küresel Isınma		✓		
4	Geçmişten Geleceğe	Memleket İsterim	✓		✓	
		İki Komşu		✓		
		Bu İşte Bir Yanlışlık Var		✓		
		Bilgisayar Alırken		✓		
5	Hikayeler ve Hayatımız	Avcı ile Küçük Kuş	✓		✓	
		Bana Bir Masal Anlat		✓		
		Ters Lale		✓		
		Altın Portakal		✓		

Tablo 23. Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe öğretim kitabı B1 Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 seviyesi ders kitabında toplam 20 dinleme metni yer almaktadır. Yirmi dinleme metninin 13 tanesinde metinlerde görsel kullanılmamıştır. 1 Dinleme etkinliğinde de kullanılan görsel dinleme etkinliği

ile uyumlu değildir.. Metinlerde görsel kullanımı özellikle temel seviyeden başlanılarak tüm seviyelerde öğrencilerin dinleme metni hakkında fikir sahibi olması veya çağrışım yapması açısından önemlidir temel seviyede ise daha gereklidir. Gazi Üniversitesi B1 kitabında görseller kullanılmayan metin sayısının fazlalığı ADOÇP'ye göre ve Erciyes Üniversitesi'nde görev yapan yabancı dil olarak Türkçe uzman görüşlerine göre uygun değildir. Görsel kullanılmayanlarda kullanılması önerilmektedir.

4.1.6.9. Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe öğretim kitabı B2 Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı Bakımından Nasıldır?

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	Metinde Görsel kullanılmıştır	Metinde Görsel kullanılmamıştır	Görselin Metne Uygunudur	Görsel Metne Uygun Değildir
1	Uzmanına Sor	Atatürk'ün Sanat Sevgisi		✓		
		GDO		✓		
		Mimar Sinan	✓		✓	
		Sirk Hayvanları	✓			✓
2	Ne Yapmalı?	Gelecek Gençlerin	✓		✓	
		Can Güvenliği		✓		
		Çoklu Zeka Kuramı		✓		
		Gelinciğin Hikayesi	✓		✓	
3	Kültür Sanat	Uzaya Seyahat		✓		
		Mağara Resimleri	✓		✓	
		Müzik Ruhun Gıdasıdır	✓		✓	
		Bir Film	✓			✓
4	Bilimden Dünyamıza	Matematik Nedir?	✓		✓	
		Yaşlı Adam ve Oğulları		✓		
		Göl Olmak		✓		
		Kitap Okumak	✓		✓	
5	Sanattan Bilime	Sanat Tarihine Giriş	✓			✓
		Minyatür ve Nakış	✓		✓	
		Bunları Biliyor musunuz?	✓			✓
		Spor Haberleri	✓		✓	

Tablo 24. Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe öğretim kitabı B2 Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 seviyesi ders kitabında toplam 20 dinleme metni yer almaktadır. Yirmi dinleme metninin 7 tanesinde metinlerde görsel kullanılmamıştır. Görsel kullanılmayan 4 dinleme etkinliği bulunmaktadır. Metinlerde görsel kullanımı özellikle temel seviyeden başlanılarak tüm seviyelerde öğrencilerin dinleme metni hakkında fikir sahibi olması veya çağrışım yapması açısından önemlidir. Gazi Üniversitesi B2 kitabında görseller kullanılmayan metin sayısının fazlalığı ADOÇP'ye göre ve Erciyes Üniversitesi'nde görev yapan yabancı dil olarak Türkçe uzman görüşlerine göre uygun değildir. Görsel kullanılmayanlarda kullanılması önerilmektedir.

4.1.6.10. Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe öğretim kitabı C1 Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı Bakımından Nasıldır?

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	Metinde Görsel kullanılmıştır	Metinde Görsel kullanılmamıştır	Görselin Metne Uygunudur	Görsel Metne Uygun Değildir
1	Kültür ve Sanat	Kız kulesi	✓		✓	
		Zamanında	✓			✓
		Makyaj Sanatı	✓		✓	
		Şamanların Dansı	✓		✓	
2	Sağlıgım	Kök Hücre Nakli	✓		✓	
		Sağlıklı Günler	✓		✓	
		Bilim Fuarı	✓		✓	
		Nüfus Sayımı	✓		✓	
3	Farkında Mısınız?	Sarı Çizmeli Mehmet Ağa	✓		✓	
		Kullanma Klavuzu	✓		✓	
		Enerji Kaynakları		✓		
		İlginç Bir Haber	✓		✓	
4	Edebiyat Dünyasından	Arkadaşım Badem Ağacı	✓		✓	
		Beyaz Gemi	✓		✓	
		Martı	✓		✓	
		Tiyatrodaki Sürpriz		✓		
5	Kim Haklı?	Yusuf ile Züleyha		✓		
		İlk Bilgisayar		✓		
		Kitaplarda Ölmek	✓		✓	
		Bir İlk Bahar Hikayesi	✓		✓	

Tablo 25. Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe öğretim kitabı C1 Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 seviyesi ders kitabında toplam 20 dinleme metni yer almaktadır. Yirmi dinleme metninin 4 tanesinde metinlerde görsel kullanılmamıştır. Görsel kullanılan tüm metinlerdeki görseller dinleme etkinliği ile uygundur. Metinlerde görsel kullanımı özellikle temel seviyeden başlanılarak tüm seviyelerde öğrencilerin dinleme metni hakkında fikir sahibi olması veya çağrışım yapması açısından önemlidir. Gazi Üniversitesi C1 kitabında görseller kullanılmayan metin sayısı azdır. ADOÇP'ye göre ve Erciyes Üniversitesi'nde görev yapan yabancı dil olarak Türkçe uzman görüşlerine göre görsel kullanımı gereklidir. Gazi Üniversitesi C1 kitabında genel olarak görsel kullanılmıştır. Kullanılmayan dört dinleme metninde de kullanılması önerilmektedir.

4.1.6.11. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A1 Temel Seviye Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı bakımından Nasıldır?

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	Metinde Görsel kullanılmıştır	Metinde Görsel kullanılmamıştır	Görselin Metne Uygundur	Görsel Metne Uygun Değildir
Giriş	Merhaba	Tanışma	✓		✓	
		Merhaba	✓		✓	
		Kim, Nereli?	✓		✓	
		Alfabe		✓		
		Sesler		✓		
		Seçelim		✓		
		Acil Telefonlar		✓		
1	Nesneler, İnsanlar, Yerler	Antikacıda	✓		✓	
		Fotoğraflar	✓		✓	
		Kimler Sınıfta		✓		
		Var mı yok mu?	✓	✓		
		Diyaloglar		✓		
		Hangi Oda	✓		✓	
		Çantada ne var?		✓		
2	Günlük Hayat	Farklı Ülkelerde	✓		✓	
		Nurten Hanım'ın Hobisi	✓		✓	
		Takside	✓		✓	
3	Yakın Çevremiz	Diyaloglar		✓		
		Ev Arkadaşım ve Köpeği		✓		
4	Zaman Geçiyor	Hangi Yılda?	✓		✓	
		İş Görüşmesi	✓		✓	
5	Afiyet Olsun	Ne Alayım?	✓		✓	
		Beraber Yapalım	✓		✓	
		Kim Kimdir?	✓		✓	
6	Bürokrasi Her Yerde	Fotoğrafçıda	✓		✓	
		Diyaloglar		✓		
		Karakolda		✓		
		Diyaloglar		✓		

Tablo 26. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A1 Temel Seviye Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı

Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe A1 seviyesi ders kitabında toplam 28 dinleme metni yer almaktadır. Yirmi sekiz dinleme metninin 13 tanesinde metinlerde görsel kullanılmamıştır. Görsel kullanılan tüm metinlerdeki görseller dinleme etkinliği ile uygundur. Metinlerde görsel kullanımı özellikle temel seviyeden başlanılarak tüm seviyelerde öğrencilerin dinleme metni hakkında fikir sahibi olması veya çağrışım yapması açısından önemlidir temel seviyede ise daha gereklidir. Ankara Üniversitesi A1 kitabında görseller kullanılmayan metin sayısının fazlalığı ADOÇP'ye göre ve Erciyes Üniversitesi'nde görev yapan yabancı dil olarak Türkçe uzman görüşlerine göre uygun değildir. Görsel kullanılmayanlarda kullanılması önerilmektedir.

4.1.6.12. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A2 Temel Seviye Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı bakımından Nasıldır?

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	Metinde Görsel kullanılmıştır	Metinde Görsel kullanılmamıştır	Görselin Metne Uygundur	Görsel Metne Uygun Değildir
1	Gelecek de Bir Gün Gelecek	Düğün Hazırlığı	✓		✓	
		Bebeğimiz Olacak	✓		✓	
2	Rivayet Odur ki...	Bir Hikaye	✓		✓	✓
		Tatil Öncesi	✓		✓	
		Acaba Ne Yapıyordu	✓			✓
3	Farklı Dünyalar	Farklı Kültürler	✓		✓	
		Diyaloglar		✓		
		Telefon Mesajları		✓		
		Hangisine, Neden katılıyorsunuz?	✓			✓
		Hikaye		✓		
4	Yolculuk	Tatil Ödülü		✓		
		Ne Okuyalım?	✓		✓	
		Üç Macera: Karada, Havada, Suda...	✓		✓	
		Her Zaman Genç	✓		✓	
5	Sağlıklı Bir Yaşam	Renklerin Dili		✓		
		Canım Sağolsun		✓		
		Doktor Randevusu	✓			✓
		Farklı Tedavi Yöntemleri	✓		✓	
		Gazete Haberleri		✓		
6	Medya	Şimdi Haberler	✓		✓	
		Dizi Kirliliği		✓		
		Televizyon Programları		✓		

Tablo 27. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit A2 Temel Seviye Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı

Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe A2 seviyesi ders kitabında toplam 22 dinleme metni yer almaktadır. Yirmi iki dinleme metninin 9 tanesinde metinlerde görsel kullanılmamıştır. Görsel kullanılan 4 etkinlikteki görseller metin ile uygunluk göstermemektedir. Metinlerde görsel kullanımı özellikle temel seviyeden başlanılarak tüm seviyelerde öğrencilerin dinleme metni hakkında fikir sahibi olması veya çağrışım yapması açısından önemlidir temel seviyede ise daha gereklidir. Ankara Üniversitesi A2 kitabında görseller kullanılmayan metin sayısının fazlalığı ADOÇP'ye göre ve Erciyes Üniversitesi'nde görev yapan yabancı dil olarak Türkçe uzman görüşlerine göre uygun değildir. Görsel kullanılmayanlarda kullanılması önerilmektedir.

4.1.6.13. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B1 Orta Seviye Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı bakımından Nasıldır?

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	Metinde Görsel kullanılmıştır	Metinde Görsel kullanılmamıştır	Görselin Metne Uygunudur	Görsel Metne Uygun Değildir
1	İş Dünyası	Yedi Adımda Zirve		✓		
		Toplantı Hazırlığı		✓	✓	
2	Şimdi Spor Zamanı	Daha Akıllı Olmak İçin Spor	✓			
		Vücut Tipine Uygun Spor		✓		
		Olimpiyat Ateşi	✓		✓	
		Maç Öncesinde	✓		✓	
3	Hayaller Gerçek Olsa	Bir Gün Mutlaka		✓		
		Taşınıyoruz	✓		✓	
		Bir Başarı Öyküsü	✓		✓	
4	Bu Yıl Moda Ne?	Trend Avcıları	✓			✓
		Eski Günler	✓		✓	
		Türkiye'nin Alışveriş Gerçekleri	✓		✓	
5	Eğitim Şart	Öğrenci Evleri	✓		✓	
		Öğrenme Şevki		✓		
		Flamenko	✓		✓	
6	Estetik ve Yaratıcılık	Osman Hamdi Bey	✓		✓	
		Atıf Yılmaz	✓		✓	
		Tiyatro Festivali	✓		✓	
		Konser Planı		✓		
7	İcatlar Mucitler	Fermuar Açar mı Kapar mı?	✓		✓	
		Çocuklar İçin Bilim	✓		✓	
8	Tabiat Ana	Van Kedisi	✓		✓	
		Piknik Zamanı	✓		✓	
		Erdemli	✓		✓	
9	Sinema Dünyası	Ne İzlesek?		✓		
		Dünden Bugüne Sinema	✓		✓	

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	Metinde Görsel kullanılmıştır	Metinde Görsel kullanılmamıştır	Görselin Metne Uygunudur	Görsel Metne Uygun Değildir
		Cannes Heyecanı Başlıyor		✓		
		Hangi Film?		✓		
10	İster İnan İster İnanma	Gazetelerde Mitoloji		✓		
		Dolunay	✓		✓	
		Tanımlanamayan uçan nesnelere		✓		
11	Bugün Bayram	Bugün 23 Nisan Neşe Doluyor İnsan		✓		
		Amerika'da Cadılar Bayramı Telaş	✓		✓	
		Karnaval Zamanı	✓		✓	
		Doğum Günü	✓		✓	
12	İnsana Dair	Sokak Röportajı	✓		✓	
		Beş Kişiye Sorduk		✓		
		Cennet Köşesinde Yaşam	✓			✓

Tablo 28. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B1 Orta Seviye Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı

Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 seviyesi ders kitabında toplam 37 dinleme metni yer almaktadır. Otuz yedi dinleme metninin 13 tanesinde metinlerde görsel kullanılmamıştır. Görsel kullanılan 2 metindeki görseller dinleme etkinliği ile uyumlu değildir. Metinlerde görsel kullanımı özellikle temel seviyeden başlanılarak tüm seviyelerde öğrencilerin dinleme metni hakkında fikir sahibi olması veya çağrışım yapması açısından önemlidir. Ankara Üniversitesi B1 kitabında görseller kullanılmayan metin sayısının fazlalığı ADOÇP'ye göre ve Erciyes Üniversitesi'nde görev yapan yabancı dil uzman görüşlerine göre uygun değildir. Görsel kullanılmayanlarda kullanılması önerilmektedir. Görsel kullanımlarda ise çeşitlendirilmesi dinlemenin daha verimli geçmesini sağlayacağı için önerilmektedir.

4.1.6.14. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B2 Yüksek Seviye Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı bakımından Nasıldır?

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	Metinde Görsel kullanılmıştır	Metinde Görsel kullanılmamıştır	Görselin Metne Uygunudur	Görsel Metne Uygun Değildir
1	Edebiyat Dünyasından	Nobel Edebiyat Ödülü	✓		✓	
		Aşık Veysel: Dostlar Beni Hatırlasın	✓		✓	
		Yel Değirmenine Karşı	✓		✓	

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	Metinde Görsel kullanılmıştır	Metinde Görsel kullanılmamıştır	Görselin Metne Uygunudur	Görsel Metne Uygun Değildir
2	Yaşadıkça	Ah Şu Gençler		✓		
		Uzun Yolları da Göze Alabilen Bir Dostluk	✓		✓	
		Yaşlanmak mı? O da Ne?	✓		✓	
3	Kurtulamadıklarımız	Yardıma İhtiyacım Var mı?	✓		✓	
		Tutkular Üzerine	✓		✓	
		Tak Tak Takıntı	✓			✓
4	Dünyaca Ünlü	Yemeklerin Toplumsal İşlevleri	✓		✓	
		Farklı Mutfaklar	✓		✓	
		Dünyanın Dansı	✓		✓	
		Kimono	✓		✓	
5	Para... Para...Para	Türk Lirası Banknotları	✓		✓	
		Bugün Zengin Ol	✓			✓
		Onlar Çok Zengin		✓		
		Neden Tutumlu Olmalı	✓		✓	
6	Dile Gelmek	Tam 35 Dil	✓			✓
		Kaybolan Diller	✓		✓	
		Beden Dili Çözülüyor	✓		✓	
		Hangi Cümle Gelebilir		✓		
		Argo Dilin Gizli Örgütü		✓		
		Rap: Argo mu, Küfür mü?	✓		✓	

Tablo 29. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit B2 Yüksek Seviye Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı

Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B2 seviyesi ders kitabında toplam 23 dinleme metni yer almaktadır. Yirmi üç dinleme metninin 4 tanesinde metinlerde görsel kullanılmamıştır. Dinleme etkinliklerinin 2 tanesinde kullanılan görseller dinleme etkinliği ile uyumlu değildir. Metinlerde görsel kullanımı özellikle temel seviyeden başlanılarak tüm seviyelerde öğrencilerin dinleme metni hakkında fikir sahibi olması veya çağrışım yapması açısından önemlidir Ankara Üniversitesi B2 kitabında görseller kullanılmayan metin sayısının fazla olmaması ADOÇP'ye göre ve Erciyes Üniversitesi'nde görev yapan yabancı dil olarak Türkçe uzman görüşlerine göre uygundur. Görsel kullanılmayanlarda kullanılması önerilmektedir.

4.1.6.15. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit C1 Yüksek Seviye Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı bakımından Nasıldır?

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	Metinde Görsel kullanılmıştır	Metinde Görsel kullanılmamıştır	Görselin Metne Uygunudur	Görsel Metne Uygun Değildir
1	Hadi Beni Güldür	Mizah Kursu	✓			✓
		Bizi Anlatan Komedyen: Cem Yılmaz	✓		✓	
		İstanbul Komedi Film Festivali		✓		
		Parti	✓		✓	
2	Ruhun Gıdası	MP3'ten Önce MP3'ten Sonra	✓			✓
		Müzik sadece Ruhun Gıdası Değil	✓		✓	
		Eskilerden Bir Albüm	✓			✓
		Müzik Dünyasından Haberler		✓		
3	Yapı Ve Yapım	Türkiye'nin En Güzel On Heykeli	✓		✓	
		Doğa Dostu Mimar KishoKurokawa	✓		✓	
		Türkiye'de Bir Yeşil Bina		✓		
4	Tele-Vizyon	Türkiye'de Televizyon Nasıl İzleniyor?	✓		✓	
		Planım Yok Dizilerim Var	✓		✓	
		Yarışırken Neler Yaşıyoruz	✓		✓	
5	İnsanın Büyük Sırrı	Beyninizin Hangi Lobu Çalışıyor?	✓		✓	
		Zekanın Kaç Türü Var?	✓		✓	
		Go Oyunu	✓		✓	

BÖLÜM	BÖLÜM KONUSU	DİNLEME METİNLERİ	Metinde Görsel kullanılmıştır	Metinde Görsel kullanılmamıştır	Görselin Metne Uygunudur	Görsel Metne Uygun Değildir
		Beyin Gücü mü İllüzyon mu?	✓			✓
6	Uzaydayız	Kozmos	✓		✓	
		Uzay Kampı Türkiye	✓		✓	
		Hakan Kırkoğlu ve Göklerin Bilgeliği	✓		✓	

Tablo 30. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit C1 Yüksek Seviye Ders Kitabı Dinleme Etkinlikleri Görsel Kullanımı

Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe C1 seviyesi ders kitabında toplam 21 dinleme metni yer almaktadır. Yirmi bir dinleme metninin 3 tanesinde metinlerde görsel kullanılmamıştır. Görsel kullanılan 4 metinde ise dinleme etkinliği ile görsel uyumlu değildir. Metinlerde görsel kullanımı özellikle temel seviyeden başlanılarak tüm seviyelerde öğrencilerin dinleme metni hakkında fikir sahibi olması veya çağrışım yapması açısından önemlidir. Ankara Üniversitesi C1 kitabında görsel kullanılmayan metin sayısının fazla olmaması ADOÇP'ye göre ve Erciyes Üniversitesi'nde görev yapan yabancı dil olarak Türkçe uzman görüşlerine göre uygundur Görsel kullanılmayanlarda ise kullanılması önerilmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ ve TARTIŞMA

Son yıllarda Türkiye'ye Türkçeye ilgi artmaya başlamıştır. Bunun nedeni dünyada ortaya çıkan siyasi ve ekonomik gelişmelerde Türkiye'nin aktif rolüdür. Son dönemde dünyanın dikkati Türkiye'ye ve Türkçeye çevrilmiştir. Türkçeye duyulan ilginin her geçen gün artması ile de yabancılara Türkçe öğretiminde de kaynak materyal eksikliği de gündeme gelmiştir.

Son yıllarda yabancılara Türkçe öğretimi konusunda kaynaklar artsa da nitelikli yayınlar ortaya çıkması zaman ve tecrübe gerektirmektedir.

Dil öğretiminde ders kitapları hazırlanırken Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı ilkeleri kriter olarak alınmaktadır. Çerçeve programında dil öğretiminde bütün becerilere eşit önem verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Ancak materyaller incelendiğinde ve yapılan çalışmalara bakıldığında dinleme bölümü etkinliklerine daha az yer ve önem verildiği gözlemlenmiştir. Çerçeve programına göre her beceriye eşit önem verilmesi gerekmektedir.

Hem Gazi Üniversitesi Ders Kitabı hem İstanbul Üniversitesi Ders Kitabı hem de Yeni Hitit Yabancılar İçin Ders Kitabı literatürde farklı açılardan incelenmiştir.

Özbay ve Melanlıoğlu (2012), Türkçe öğretim programlarını dinleme becerisi açısından değerlendirmişler, dinleme becerisini "ihmal edilmiş bir beceri" olarak adlandırmışlar ve öğretim programlarında yeterince yer verilmediğini dile getirmişlerdir. Özbay ve Melanlıoğlu'nun ortaya koymuş olduğu bu sonuç dinleme becerisi eğitiminin sınıf içi uygulamalarda ve akademik çalışmalarda olduğu gibi Türkçe öğretim programlarında da geri plana atıldığını ortaya koyması açısından önemlidir.

Yavuz (2016), Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1-A2-B1-B2 Ders kitaplarının dinleme bölümlerini incelemiş ve dinleme etkinliği ile diğer becerileri karşılaştırdığında dinleme bölümünün etkinliklerinin diğer becerilere nazaran az olduğunu ortaya çıkarmıştır. Çalışmamızda incelenen dokümanlarımız Yavuz (2016)nın çalışmasını desteklemektedir.

Tüm (2016), Yabancılar Türkçe Ders Kitaplarındaki dinleme etkinliklerinin Avrupa Ortak Başvuru Metni'ne Uygunluğu üzerine yaptığı çalışmada dinleme bölümlerindeki etkinliklerin Avrupa Ortak Başvuru Metni'ndeki ölçütlere uygun olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ancak kitaplardaki dinleme bölümlerinin biçimsel açıdan eksiklerinin olduğunu ifade etmektedir. Tüm, çalışmada dinleme etkinliğinin doğrudan öğrencilere dinletilmemesi bunun yerine dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrası gerekli girdilerin öğrencilere verildikten sonra dinletilmesi gerektiğini savunmuş, ve yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında bu girdilerin verilmeden doğrudan dinleme etkinliğine geçilmesi yönünde etkinlikler olduğunu ifade etmiştir.

Bir başka çalışmada Şimşek (2016), İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti ve Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti'nde bulunan dinleme etkinliklerini incelediği çalışmada diğer becerilere dinlemedeki etkinliklerindaha az olduğunu ifade etmektedir. Bu bilgiler ışığında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında bulunan dinleme etkinliklerinin, sayı bakımından yetersiz olduğu ve diğer dil becerilerine ait etkinliklerin gerisinde kaldığı görüldüğünü söylemektedir.

Bu araştırmada İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (A1,A2,B1,B2,C1), Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (A1,A2,B1,B2,C1) ve Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe (A1,A2,B1,B2,C1) kitapları altı farklı açıdan incelenmiştir. Buna göre;

1. İlgili ders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri, etkinlik türü bakımından nasıldır?

İlgili ders kitapları temel seviye A1 bölümlerinde her üç kitapta da en fazla yer verilen soru tipi boşluk doldurma soru tipidir. Yine her üç kitapta da yer verilmeyen soru tipi çoktan seçmeli soru tipidir. Gazi Üniversitesi Ders Kitabı ve Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Ders kitabında az yer verilen soru tipi Açık uçlu soru tipi iken İstanbul Üniversitesi Ders Kitabı'nda en az yer verilen soru tiplerinin eşleştirme ve doğru-yanlış soru tipi olduğu tespit edilmiştir. Temel seviyede açık uçlu sorular ile çoktan seçmeli sorulara az yer verilmesi veya verilmemiş olması ADOÇP'ye uygunluk arz etmektedir.

İlgili ders kitaplarının incelenen bölümlerine baktığımızda temel seviye A2 bölümlerinde Gazi Üniversitesi ders kitabında en çok yer verilen soru tipi doğru-yanlış soru tipi İstanbul Üniversitesi ders kitabında en çok yer verilen soru tipi boşluk doldurma Ankara Üniversitesi Yeni Hitit ders kitabında en çok yer verilen soru tipi işaretleme soru tipidir. İlgili ders kitaplarında Gazi Üniversitesi A2 ders kitabında en az yer verilen soru tipi açık uçlu, İstanbul Üniversitesi Ders kitabında en az yer verilen eşleştirme ve doğru yanlış, Ankara Üniversitesi Yeni Hitit ders kitabında en az yer verilen soru tipi sıralama soru tipidir. Gazi Üniversitesi ders kitabında eşleştirme ve sıralama soru tipine İstanbul üniversitesi ders kitabında çoktan seçmeli soru tipine, Ankara Üniversitesi Yeni Hitit ders kitabında ise eşleştirme ve çoktan seçmeli sorulara yer verilmemişti. Temel seviye A2'de kitaplar arasında kullanılan, kullanılmayan, az yer verilen veya çok yer verilen soru tipleri farklılık arz etmektedir. Her üç kitapta da açık uçlu sorulara az yer verilmesi veya verilmemesi ADOÇP'ye uygunluk arz etmektedir.

İlgili ders kitaplarının orta seviye B1 bölümlerinde Gazi Üniversitesi ders kitabında en çok yer verilen soru tipi çoktan seçmeli soru tipi iken İstanbul ve Ankara üniversitesi Yeni Hitit ders kitaplarında işaretleme soru tipi en çok yer verilen soru tipi olmuştur. Gazi Üniversitesi sıralama ve eşleştirme, Hitit kitabı ise çoktan seçmeli sorulara yer vermemiştir. En az yer verilen soru tipi ise Gazi Üniversitesi'nde işaretleme soruları, İstanbul Üniversitesi'nde çoktan seçmeli sorular, Ankara Üniversitesi Yeni Hitit ders kitabında ise eşleştirme sorularıdır. Orta seviyede İstanbul Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi Yeni Hitit ders kitapları soru tipi bakımından paralellik gösterirken Gazi Üniversitesi ders kitabı farklıdır.

İlgili ders kitaplarının ileri seviye B2 bölümlerinde Gazi Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi ders kitabında en çok yer verilen soru tipi açık uçlu sorulardır. Ankara Üniversitesi Yeni Hitit ders kitabında ise işaretleme sorusu en çok yer verilen soru olmuştur. Gazi ve İstanbul Üniversitesi ders kitaplarında en az yer verilen işaretleme soruları iken Hitit kitabında en az yer verilen eşleştirme soru tipidir. İleri seviyede tüm kitaplarda açık uçlu sorulara daha fazla yer verilmiştir. İleri seviyede daha fazla yer verilmesi ADOÇP'ye göre seviye ile uygunluk arz etmektedir.

İlgili ders kitaplarının ileri seviye C1 bölümlerinde Gazi Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi ders kitaplarında en çok yer verilen soru tipi açık uçlu soru tipidir. Ankara Üniversitesi Yeni Hitit ders kitabında en çok yer verilen soru tipi işaretleme sorularıdır. Her üç kitapta da sıralama çoktan seçmeli veya eşleştirme sorularına yer verilmediği gözlemlenmiştir. Gazi Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi Ders kitaplarında işaretleme etkinliğine daha az yer veriliren Hitit kitabında eşleştirme etkinliğine daha az yer verildiği görülmüştür. Açık uçlu soruların yüksek seviyede daha fazla olması ADOÇP'ye göre seviyeyle uygunluk arz etmektedir.

Üç farklı üniversitenin kitaplarına genel olarak soru tipi açısından bakıldığında ADOÇP ile uygunluk arz etmektedir. Ancak bu kitaplar arasında da bütünlük sağlamak için her seviyenin kendi içinde kullanılan soru tipi bakımından paralellik göstermesi tavsiye edilmektedir. Erciyes Üniversitesinde görev yapmakta olan yabancı dil uzman görüşleri de Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı'ndaki kriterlerle uygunluk arz etmektedir.

2. İlgili ders kitaplarının dinleme bölümü etkinlikleri sayı bakımından nasıldır?

Her üç üniversiteye ait Yabancılar için Türkçe kitaplarında farklı sayılarda ünite yer almakta farklı sayılarda dinleme etkinliği yer almaktadır. İstanbul Üniversitesinin tüm kitapları 6 ünite ve 18 dinleme metninden oluşmaktadır. Gazi üniversitesi A1 kitabı 6 diğer seviye kitapları beşer ünitelerden oluşmaktadır. A1 kitabında 22 diğer kitaplarda ise yirmişer dinleme metni yer almaktadır. Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Ders kitabında sayılar seviyelere göre değişmektedir. A1 seviyesi 26, A2 22, B1 38, B2 23, C1 21 dinleme etkinliğinden oluşmaktadır.

3. İlgili Ders Kitaplarının Dinleme Bölümü Etkinlikleri, Dinleme Öncesi Etkinlikleri Bakımından Nasıldır?

İlgili ders kitaplarının dinleme öncesi etkinliklerine bakıldığında genel olarak dinleme öncesi etkinlikler ihmal edilmiştir. Tuzcu-Eken (2012) Yeni “Hitit 1 Ders Kitabı”ndaki dinleme öncesi etkinliklerini incelediği çalışmasında da yetersiz ve çok çeşitli olmadığını tespit etmiştir. Kitapları kendi içinde değerlendirirsek Ankara Üniversitesi Yeni Hitit ve Gazi Üniversitesi Ders Kitapları’nda dinleme öncesi etkinliklere daha fazla yer verilirken İstanbul Üniversitesi Ders Kitabı’nda dinleme öncesi etkinliklere daha az yer verildiği görülmektedir. Dinleme öncesi etkinlikler öğrencileri zihinsel ve psikolojik olarak dinlemeye hazır hale getireceğinden dinleme öncesi etkinlerin ders kitaplarında daha fazla olmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

4. İlgili Ders Kitaplarının Dinleme Bölümü Etkinlikleri, Dinleme Sırası Etkinlikleri Sayı ve Tür Bakımından Nasıldır?

İlgili ders kitapları dinleme sırası etkinlikleri bakımından beş farklı etkinlik türünde incelenmiştir. Ankara Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi’ne ait ders kitaplarında dinleme sırası etkinlikleri daha çeşitliken Gazi Üniversitesi’nde genel olarak aynı etkinlikler üzerinde yoğunlaşmıştır. A1-C1 düzeyi ders kitaplarında dinleme sırasına etkinliklerinde boşluk doldurma üzerinde yoğunlaşmıştır. Tuzcu-Eken (2012)“Yeni Hitit 1 Ders Kitabı”ndaki dinleme sırası etkinliklerinde boşluk doldurma etkinliğine daha fazla yer verildiğini belirlemiştir. Bu doğrultuda bakıldığı zaman, dinleme sırası etkinlikleri daha işlevsel ve biçimsel bir görünümde olduğu görülmektedir.

5. İlgili Ders Kitaplarının Dinleme Bölümü Etkinlikleri Dinleme Sonrası Etkinlik Türü ve Sayısı Bakımından Nasıldır?

Dinleme sonrası etkinlikler açısından da kitaplar değerlendirildiğinde ağırlıklı olarak dinleme sonrası etkinliğine yer verildiği gözlemlenmiştir. Ancak dinleme sonrası yapılan etkinlikler sayı bakımından fazla olmasının yanı sıra çeşitlilik bakımından azdır. Genel olarak aynı etkinlikler üzerinde yoğunlaşmıştır. Dinleme öncesi ve sırasında olduğu gibi dinleme sonrasında da etkinliklerin çeşitli olması önerilmektedir.

6. İlgili Ders Kitaplarının Dinleme Bölümlerinde Görsel Kullanılmış mıdır? Kullanılan Görsellerin Metinlere Uygunluğu Nasıldır?

İlgili ders kitaplarında genel olarak görsel kullanılmıştır. Ancak bazı görseller metinle paralel değildir. Dinleme metninde öğrencilerin dinlemeden önce görsele bakması metin hakkında fikir vereceği için görsel kullanımına dikkat edilmesi önerilmektedir. Bazı dinleme metinlerinde görsel hiç kullanılmazken bazılarında ise kullanılan görsel dinleme metnine uygun değildir.

Kırbaş 2010 çalışmasında Texas Üniversitesi'ndeki bir araştırmaya yer vermiş. Araştırma sonuçlarına göre; zaman sabit tutulduğunda hatırlama oranları şu şekilde değişir; bireyler okuduklarının %10' unu, duyduklarının %20'sini, gördüklerinin %30'unu, hem görüp hem duyduklarının %50' sini, söylediklerinin %70' ini, yaparak söylediklerinin %90'ını hatırlamaktadırlar. Buna göre, öğrenmede duyu sayısı arttıkça öğrenmenin kalıcılığı da yükselmektedir.. Yabancılara Türkçe öğretiminde öğrencilerin motivasyonunu artırmak ve derslerden beklenen başarıyı sağlamak için bu duruma yönelik görsellerin de yer aldığı aktiviteler yapılması gerektiğini söylemektedir. (Kırbaş, 2010).

ÖNERİLER

Öncelikle dinleme öncesi, sırası ve sonrasına yönelik farklı aktivitelerin daha fazla bulunması ve çeşitlilik sağlanması önerilmektedir. Bu şekilde öğrencilerin dinlemedeki motivasyonu daha çok artar ve dinlemenin daha hızlı ve etkin gelişimine katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Dinleme öncesi etkinliklerin ihmal edildiği bir çok araştırmacının çalışmasında görülmüştür. Örneğin Tabak ve Göçer (2017) Gazi Üniversitesi Ders Kitapları A1-C1 dinleme bölümlerini inceledikleri çalışmalarında dinleme öncesi etkinliklerin ihmal edildiğini ortaya koymuşlardır. Her seviyedeki ders kitaplarında dinleme öncesi özel yönergeler ile desteklenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir. Bu şekilde dinleme öncesi etkinlikler, öğretmen ve öğrenciler tarafından daha çok dikkate alınır ve dinleme öncesi çalışmalar öğrenciler tarafından düzenli olarak yapılmaya başlanır.

Kur yükseldikçe öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerini geliştirmeye ve artırmaya yönelik aktivitelere daha çok yer ayrılması önerilmektedir. Örnek olarak dinleme sonrası etkinliklerde bulunan problem çözme ve tartışma etkinliklerine yüksek seviye ders kitaplarında yer verilmesi daha uygundur. Ayrıca öğrencilerin anlama analiz ve sentez yeteneğinin arttığı yüksek seviye (B2-C1) kitaplarında açık uçlu sorulara ve metni yorumlamayı gerektiren sorulara bu seviyelerde daha fazla yer verilirken temel düzey (A1-A2) dinleme etkinliklerinde bu soru tiplerine yer verilmemesinin uygun olacağı düşünülmekte ve önerilmektedir.

Temel seviyede dinleme etkinliğine İstanbul Üniversitesi Kitabı'nda daha az yer verilirken Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Kitabında daha fazla yer verilmiştir. ADOÇP'ye göre temel seviye, öğrencinin sesleri ayırt etmesi açısından daha zor bir seviye olmasından dolayı dinlemeye daha az yer verilmesinin yerinde olduğu düşünülmektedir. Bu konuda Erciyes Üniversitesi'nde görev yapmakta olan Yabancı dil uzman görüşleri de Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı ile paralellik göstermektedir.

Üç farklı üniversitenin kitaplarına genel olarak soru tipi açısından bakıldığında ADOÇP ile uygunluk arz etmektedir. Ancak bu kitaplar arasında da bütünlük sağlamak için her seviyenin kendi içinde kullanılan soru tipi bakımından paralellik göstermesi tavsiye edilmektedir. Erciyes Üniversitesinde görev yapmakta olan yabancı dil uzman görüşleri de Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı'ndaki kriterlerle uygunluk arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, Ş., ve Gündüz, O. (2004). Yazılı ve Sözlü Anlatım Kompozisyon Sanatı (5. Baskı). Ankara: Akçağ Yay
- Arıcı, A. F. (2018). Okuma eğitimi. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aydın, G. (2009). Zihin haritalama tekniğinin dinleneni anlamaya etkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Brady, M. and Leigh, J. A. (2005). A littlebook of listeningskills.
- Bugay, F. (1990). Aile içi tutumların kekemelik problemi olan çocukların psiko-sosyal gelişimine etkisinin incelenmesi. Ankara: Hacettepe Ün. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Bygate, M. (1987). Speaking. Oxford: Oxford UniversityPublication.
- Çifçi, M. (2001). Dinleme eğitimi ve dinlemeyi etkileyen faktörler. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2(2), 165-177
- Demircan, Ömer (1990). Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri, Ekin Eğitim-Yayıncılık ve Dağıtım, İstanbul.
- Demirel, Ö. (1990). Yabancı Dil Öğretimi, İlkeler, Yöntemler, Teknikler. Ankara: USEM Yayınları, s.5, 31-48.
- Demirel, Ö. (1999). Türkçe öğretimi. Ankara: Pegem yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2003). Yabancı Dil Öğretimi. İstanbul: Pegem Yayıncılık.
- Demirel, Ö. ve Şahinel, M. (2006). Türkçe öğretimi. Ankara: Pegem yayıncılık.
- Demirel, Özcan (2014). Yabancı Dil Öğretimi. Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- Devine, Thomas (1982), ListeningSkillsSchoolwide, Activitiesand Programs, Urbana, Illinois.
- DOĞAN, Yusuf (2007), İlköğretim İkinci Kademedede Dil Becerisi Olarak Dinlemeyi Geliştirme Çalışmaları, (Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- Girgin, M. C. (2006). İşitme engelli çocukların konuşma edinimi eğitiminde dinleme becerilerinin önemi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi. 7(1), 15-28.
- Göçer, A. (2016). Yazma eğitimi. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Göğüş, B. (1978). Türkçe ve Yazın Öğretimi. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Güneş, F. (2007). Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Gürgen, İ. (2008). Türkçe Öğretimi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Karatay, H. (2014). Okuma eğitimi kuram ve uygulama. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Sever, S. (1999). Türkçe Öğretimi. Ankara: Engin Yayınları.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Sever, S. (1999). Türkçe Öğretimi. Ankara: Engin Yayınları.
- Kırbaş, Hakan (2010). “Verimli ders çalışma teknikleri ve ÖSS”. www.sosyalcim.org/sunular/verimli-ders-calisma-oss.pss. (07.12.2010) tarihinde alınmıştır.
- Merriam, S. B. (2018). Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel Akademi.
- Özbay, M. (2003). Türkçe Öğretiminde İhmal Edilmiş Bir Alan: Dinleme Eğitimi. Anadolu Çağdaş Eğitim Vakfı Cumhuriyetimizin 80. Yılında Türkçemiz (S:93-104). Ankara: ANAÇEV Yayınları
- Özbay, M. (2005), Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi. (1.Baskı). Ankara, Akçağ Yay.
- Özbay, M. (2009). Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I. Ankara: Öncü Basımevi
- Özbay, M. (2012). Dinleme Eğitimi. Ankara: Öncü Kitap.
- Özbay, M., & Melanlıoğlu, D. (2012). Türkçe Öğretim Programlarının Dinleme Becerisi Bakımından Değerlendirilmesi. *TurkishStudies*, 7 (1), 87-97.
- ÖZBAY, Murat (2001), “Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisini Geliştirme Yolları”, *Türk Dili*, (589), s. 9-15.
- Özdemir, E. (1991). Metin Okuma ve İnceleme. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- ROST, M.-URUNO, M. (1990), *Strategies in Listening, TasksforListening Development*, LongmanGroup UK Limited, FourthImpression
- Schwartz, A. M. (1998). Listening in a foreign language [Yabancı dilde dinleme]. In G. S. Burkart (Ed.), *Modules for the professional preparation of teaching assistants in foreign languages [Yabancı dilde öğretim görevlilerinin mesleki hazırlıklarına yönelik modüller]*. Washington DC: Center for Applied Linguistics. Retrieved from ERIC database. (ED433723)
- Sever S., Kaya Z., Aslan C. (2006). Etkinliklerle Türkçe Öğretimi. Ankara: Morpa Yayınları.

- Tabak ve Göçer (2017) “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde A1-C1 Düzey Dinleme Etkinliklerinin İncelenmesi” Cumhuriyet International Journal of Education – Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi e-ISSN: 2147-1606
- Temizyürek, F. ve Çevik, A. (2017). 5. sınıf öğrencilerinin zihinsel tasarıma dayalı yazma modelini metin oluşturma sürecinde kullanma becerileri. Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(1), 114-138.
- Temur, T. (2010). Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların Üniversite Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisi Düzeyine Etkisi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 29, 303-319.
- TOMPKINS, Gail E. (1998), Language Arts Content and Teaching Strategies, California State University, Prentice-Hall Inc., New Jersey
- Tuzcu-Eken, D. (2012, 05-06 Temmuz). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel düzey dinleme-anlama becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler*. 5. Uluslararası Türkçenin eğitimi-öğretimi kurultayında sunulan bildiri, Mersin. Çevrim içi: https://www.academia.edu/4742383/Yabanc%C4%B1_Dil_Olarak_T%C3%BCrk%C3%A7e_%C3%96%C4%9Fretiminde_Temel_D%C3%BCzey_Dinleme-Anlama_Becerisini_Geli%C5%9Ftirmeye_Y%C3%B6nelik_Etkinlikler adresinden elde edilmiştir.
- Tüm, G. (2016). Yabancılarla Türkçe Ders Kitaplarındaki Dinleme Etkinliklerinin Avrupa Ortak Başvuru Metnine Uygunluğu Üzerine Bir Çalışma, International Journal of Languages' Education and Teaching, 4(2), 125-142.
- Ünalın, Ş. (2006). Türkçe Öğretimi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Vandergrift, L. and Goh, C. C. M. (2012). Teaching and learning second language listening: Metacognition in action [İkinci dilde dinlemenin öğretimi ve öğrenimi: Eylemde üstbilgi]. New York: Routledge.
- Waks, L. J. (2007). Listening and reflecting: an introduction to the special issue. Learning Inquiry, 1(2), 83-87.
- Wallace, C. (2001). Reading. New York: Oxford University Publishing.
- YANGIN, Banu (2002), Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi, Dersal Yayıncılık, Ankara.
- Yaylı ve bayyurt kaynakçaya eklemek için bul.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.

Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A., Doğanay, A. ve Türkoğlu, A. (2009). Okulda başarı için ders çalışma ve öğrenme yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

